

DIAGNOZA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY KULESZE
KOŚCIELNE

Spis treści

1.	WPROWADZENIE.....	2
1.1	Cele i ogólne założenia badania	2
1.2	Problematyka badania	4
2.	METODOLOGIA BADANIA	5
2.1	Uzasadnienie i wybór techniki badawczej.....	5
2.2	Dobór próby	7
2.3	Narzędzia badawcze	7
3.	BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW NA TERENIE GMINY KULESZE KOŚCIELNE	8
3.1	Struktura badanej próby	8
3.2	Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	11
3.3	Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	17
3.4	Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców	19
3.5	Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców	24
4.	BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE GMINY KULESZE KOŚCIELNE	34
4.1	Struktura badanej próby	34
4.2	Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży	36
4.3	Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży	43
4.4	Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży	46
4.5	Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży	60
5.	WNIOSKI I REKOMENDACJE	68

1. WPROWADZENIE

1.1 Cele i ogólne założenia badania

Gwałtowne przemiany technologiczne, ekonomiczne oraz społeczno-kulturowe, jakie dokonały się w XX wieku doprowadziły do przeobrażeń niemal w każdej dziedzinie życia społecznego przyczyniając się do powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny: w definicji R. Marisa to: „ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”¹. Według K. Frysztackiego, warunkiem determinującym zaistnienie problemu społecznego jest stan świadomości. Pojawiające się i narastające poczucie niepokoju, zagrożenia, sprzeciwu to mechanizm identyfikowania problemów oraz nadawania im społecznego charakteru². W świetle tych definicji muszą pojawić się cztery istotne elementy, aby można było mówić o problemie społecznym:

- ✓ problem społeczny jest zjawiskiem niepożądanym,
- ✓ wywołuje krytykę znacznej liczby ludzi,
- ✓ jest zjawiskiem możliwym do przezwyciężenia,
- ✓ można go przezwyciężyć przez zbiorowe działanie.

Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Priorytetem w polityce społecznej staje się zatem przeciwdziałanie tego typu zagrożeniom oraz podjęcie działań prowadzących do ograniczenia izolacji społecznej oraz zwiększenie integracji społecznej grup i osób zagrożonych występowaniem wyżej wymienionych problemów.

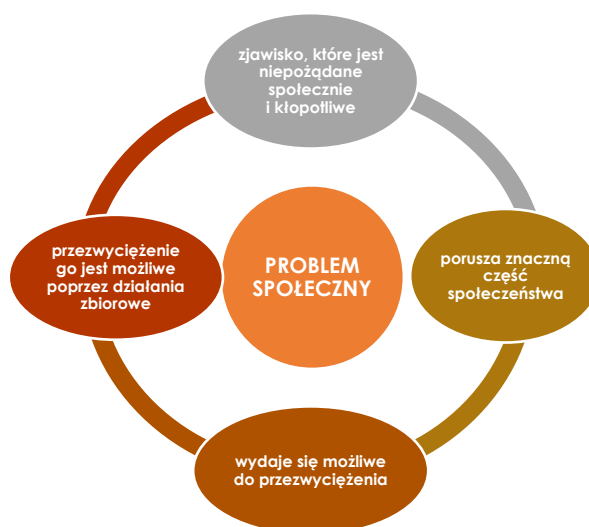
Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Badanie to ma na celu przede wszystkim zdiagnozowanie stanu społeczeństwa oraz wskazanie przyczyn obecnej sytuacji. Diagnoza

¹ K. Frysztacki, Socjologia problemów społecznych, Warszawa 2009, s. 20.

² K. Frysztacki, Problemy społeczne, [w:] Encyklopedia socjologii, tom III, Warszawa 2000, s. 205.

społeczna bezpośrednio lub pośrednio odnosi się do stanu i sposobu zaspokajania potrzeb społecznych. Jej specyfiką jest fakt, iż koncentruje się ona na zidentyfikowaniu i opisanu takich zjawisk, które ograniczają zaspokojenie potrzeb społecznych lub stwarzają zagrożenie takiego ograniczenia. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Niniejsza diagnoza społeczna realizowana na zlecenie Gminy Kulesze Kościelne ma na celu ukazanie skali problemów społecznych na terenie gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- ✓ zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- ✓ określenie skali oraz zakresu problemów uzależnień i problemu przemocy,
- ✓ zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- ✓ pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków,
- ✓ zidentyfikowania problemów uzależnień i problemu przemocy wśród różnych grup (dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców).

1.2 Problematyka badania

Zakres prac badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących problemów:

- ✓ **Problemu alkoholowego (alkoholizmu)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”³. Problem alkoholowy jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społeczeństwa polskiego, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w niniejszej diagnozie.
- ✓ **Problemu narkotykowego (narkomania i dopalacze)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii⁴, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”. W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej.
- ✓ **Problemu nikotynowego (nikotynizmu)** – który jest nałogiem wywołanym przez dwa podstawowe, wzajemnie oddziałujące na siebie uzależnienia: farmakologiczne uzależnienie od nikotyny (związane z koniecznością utrzymania odpowiednich jej stężeń w surowicy krwi) oraz uzależnienie behawioralne (złożone, zależące od czynników psychologicznych, środowiskowych, kulturowych i społecznych). Zespół uzależnienia jest zaburzeniem zdrowotnym i charakteryzują go specyficzne objawy, które zostały opisane w Klasyfikacji Chorób Światowej Organizacji Zdrowia ICD-10, gdzie wyodrębniono kategorię F-17: Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane paleniem tytoniu⁵. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia oraz dostępności nikotyny dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców.
- ✓ **Problemu przemocy** - ten rodzaj przemocy często określany jest także mianem, „przemocy w rodzinie”. W polskim porządku prawnym charakterystykę i definicję zjawiska przemocy w rodzinie zawiera Ustawa z dnia 29 lipca 2005

³ T. Pilch, Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku, str. 92.

⁴ Ustawa z dnia 29. Lipca 2005r „O przeciwdziałaniu narkomanii”, (Dz.U. 2020 poz. 2050).

⁵ Źródło: <http://morawica.com.pl/nikotylna> (dostęp 29.11.2021 r.).

r. „O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”⁶. Wskazano w niej, iż za „przemoc w rodzinie” uważa się jednorazowe lub powtarzające się wielokrotnie „umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste” członków danej rodziny lub osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących ze sprawcą tego rodzaju zachowań. Podobną charakterystykę tego zjawiska zawarto w Kodeksie Karnym (art. 207 K.K.), w którym istnieje pojęcie „znęcania się” fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub „inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny”⁷. Charakterystyczną cechą przemocy w rodzinie jest wykorzystanie przez sprawców tego rodzaju zachowań, posiadanej siły i dominacji nad innymi członkami rodziny, w celu podporządkowania ich i zmuszenia do określonych zachowań. Z tego powodu osobami doświadczającymi przemocy są najczęściej osoby, które w strukturze danej rodziny są zależne od swych opiekunów lub bliskich.

- ✓ **Problemu przemocy rówieśniczej** – zwana także mobbingiem lub dręczeniem jest zjawiskiem powszechnym w środowisku szkolnym. Są to wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w wolność osobistą jednostek lub przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji⁸.

2. METODOLOGIA BADANIA

2.1 Uzasadnienie i wybór techniki badawczej

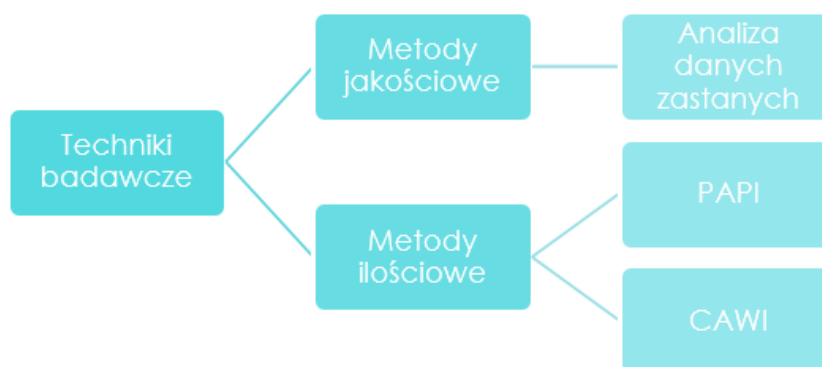
Istotą badania, było poznanie opinii oraz postaw mieszkańców Gminy Kulesze Kościelne względem wybranych problemów społecznych: alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy. W tym celu zdecydowano się na przeprowadzenie trzech komplementarnych badań, zrealizowanych wśród dwóch grup społecznych: dorosłych mieszkańców, a także uczniów jednej szkoły podstawowej zlokalizowanej na terenie Gminy Kulesze Kościelne. Każda grupa respondentów wniosła coś nowego względem badanych zagadnień i pozwoliła na ich lepszą diagnozę oraz głębsze zrozumienie.

⁶ Ustawa z dnia 29. Lipca 2005r „O przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”, (Dz.U. 2021 poz. 1249).

⁷ J. Polanowski, Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, Wydawnictwo Edukacyjne „Parpamedia”, Warszawa 1999, s. 21.

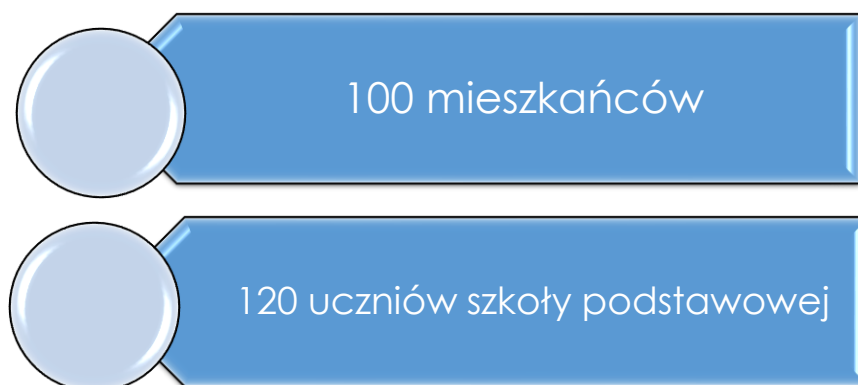
⁸ Źródło: <http://zobaczjestem.pl/przemoc-rowiesnicza-przemoc-rowiesnicza/> (dostęp: 29.11.2021 r.).

W badaniach zastosowano triangulację technik badawczych. Koncepcja badania uwzględniła zapewnienie trafności i rzetelności planowanych działań. Wiązała się z tym przede wszystkim triangulacja źródeł danych, polegająca na pozyskiwaniu informacji z różnych środowisk. Diagnozę problemów społecznych na terenie Gminy Kulesze Kościelne rozpoczęto od przeprowadzenia badań wśród dorosłych mieszkańców, a następnie uczniów szkoły podstawowej. Badania sondażowe (ilościowe) przeprowadzono wśród dorosłych mieszkańców na terenie Gminy Kulesze Kościelne za pomocą metody CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej). Link odnoszący się do ankiety internetowej został umieszczony na głównej stronie Urzędu Gminy Kulesze Kościelne. Uzupełnione przez dorosłych mieszkańców ankiety zostały odesłane w formie elektronicznej w postaci zestawienia wszystkich danych, co zapewniło badanym pełną anonimowość. W badaniu uczniów również zastosowano metodologię ilościową CAWI. Wybór metody sondażu diagnostycznego sprawił, że najbardziej dogodną techniką była ankieta audytoryjna. Uczniowie, zebrani w większej grupie, wypełniali samodzielnie ankiety. Badanie przeprowadzone zostało zgodnie z zasadami etyki, zaś uczestnicy poinformowani zostali o zachowaniu anonimowości badania, a w szkołach uzyskano za każdym razem zgodę dyrektora placówki na przeprowadzenie badań. Kwestionariusz ankiety umożliwił uzyskanie informacji dotyczących stanu oraz nasilenia zagrożeń społecznych występujących na terenie Gminy Kulesze Kościelne, między innymi poprzez zdiagnozowanie problemów i oczekiwań zgłaszanych przez dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzież Gminy Kulesze Kościelne.

2.2 Dobór próby

Badania zostały przeprowadzone na przełomie października - grudnia 2021 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 220 osób (100 mieszkańców, a także 120 uczniów z jednej szkoły podstawowej). Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej.

Szkoła biorąca udział w badaniu:

- Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Kuleszach Kościelnych.

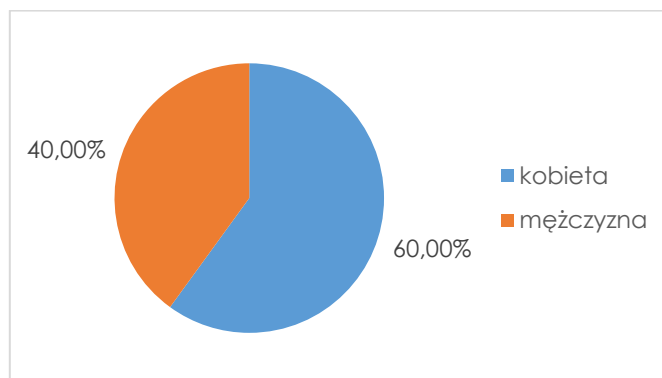
2.3 Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Ankieta wypełniana była samodzielnie, co ma niebagatelną rolę w badaniu postaw i opinii względem delikatnych kwestii. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, uczestnicy zostali poinformowani o pełnej anonimowości, został wyjaśniony cel oraz instrukcja wypełniania kwestionariusza. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy. **Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).**

3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW NA TERENIE GMINY KULESZE KOŚCIELNE

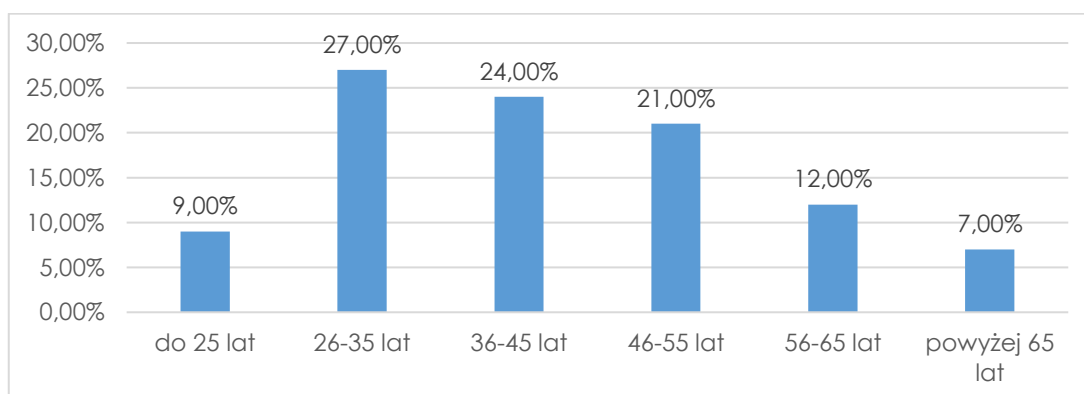
3.1 Struktura badanej próby

W badaniu diagnozującym problemy społeczne w Gminie Kulesze Kościelne wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców. 60,00% badanej próby stanowiły kobiety, zaś 40,00% mężczyźni.

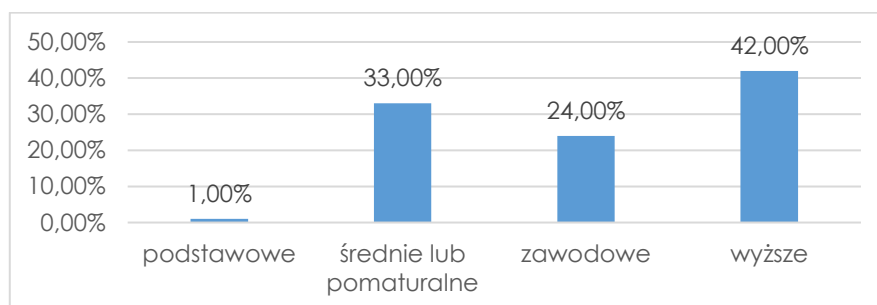
Wykres 1 Płeć.

Największą część badanej próby stanowiły osoby w wieku 26-35 lat (27,00%) oraz w wieku 36-45 lat (24,00%). 21,00% badanej grupy stanowiły osoby w wieku od 46 do 55 lat, a od 56 do 65 lat było 12,00% osób. Natomiast ankietowani w wieku do 25 lat stanowili 9,00% badanej grupy, a powyżej 65 lat było 7,00% osób.

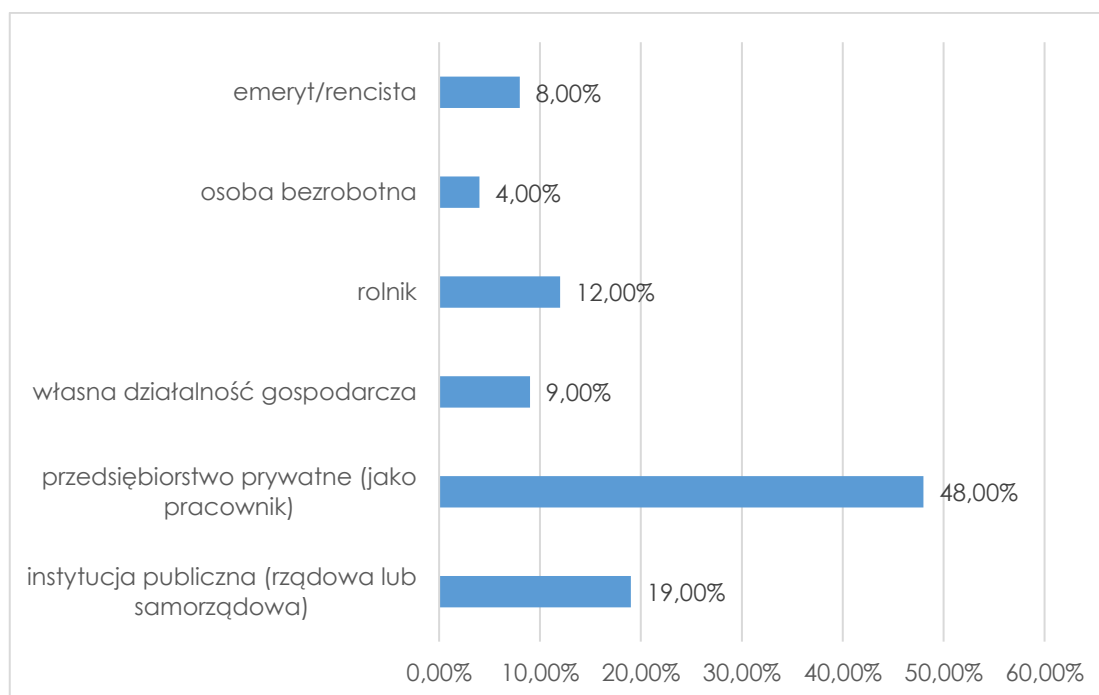
Wykres 2 Wiek.

42,00% ankietowanych posiada wykształcenie wyższe, 33,00% wykształcenie średnie lub pomaturalne, a 24,00% mieszkańców legitymuje się, wykształceniem zawodowym. Kolejne 1,00% osób posiada wykształcenie podstawowe.

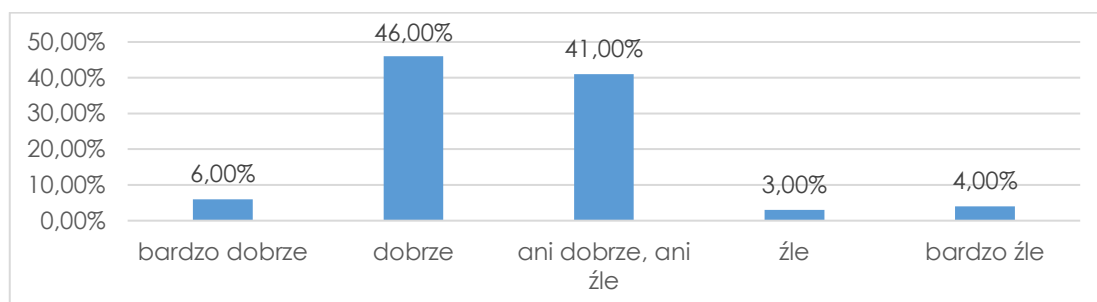
Wykres 3 Wykształcenie.

48,00% ankietowanych pracuje w przedsiębiorstwach prywatnych jako pracownicy. 19,00% badanych to osoby zatrudnione w instytucjach publicznych. Kolejno 12,00% to rolnicy, 9,00% mieszkańców prowadzi własną działalność gospodarczą, 8,00% to emeryci bądź renciści, a 4,00% to osoby bezrobotne.

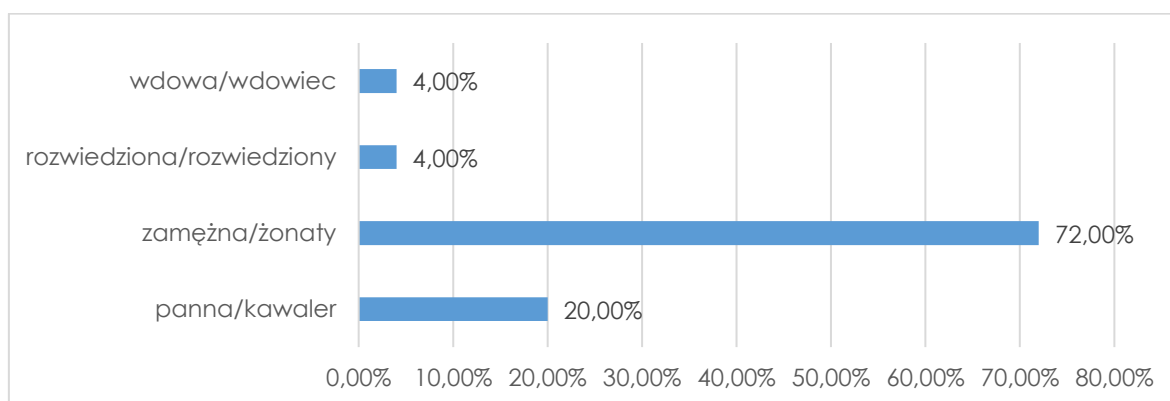
Wykres 4 Miejsce zatrudnienia.

Łącznie 52,00% respondentów oceniło pozytywnie swoją sytuację materialną określając ją jako dobrą (46,00%) lub bardzo dobrą (6,00%), natomiast 41,00% wskazało odpowiedź „ani dobrze, ani źle”. Swoją sytuację jako złą deklaruje łącznie 7,00% badanej społeczności.

Wykres 5 Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

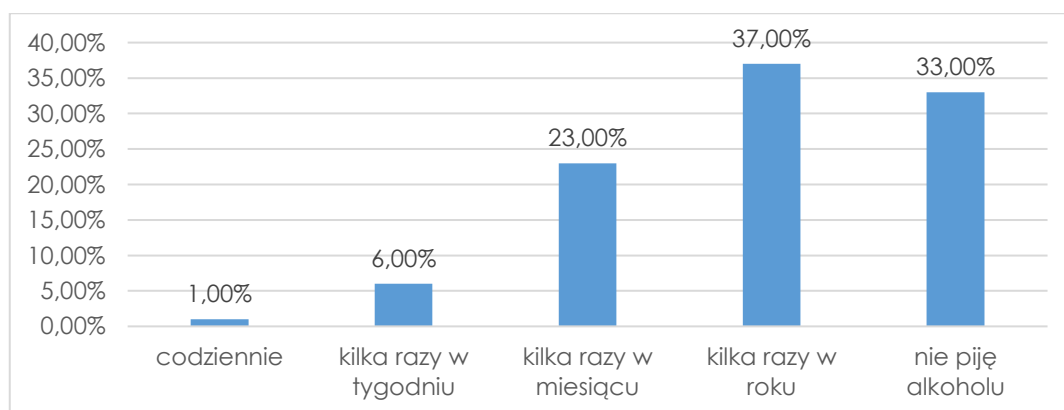
Większość badanych mieszkańców to osoby zamężne/żonate (72,00%). Respondenci stanu wolnego stanowili 20,00% badanej społeczności, po 4,00% to wdowy/wdowcy lub osoby rozwiedzione.

Wykres 6 Stan cywilny.

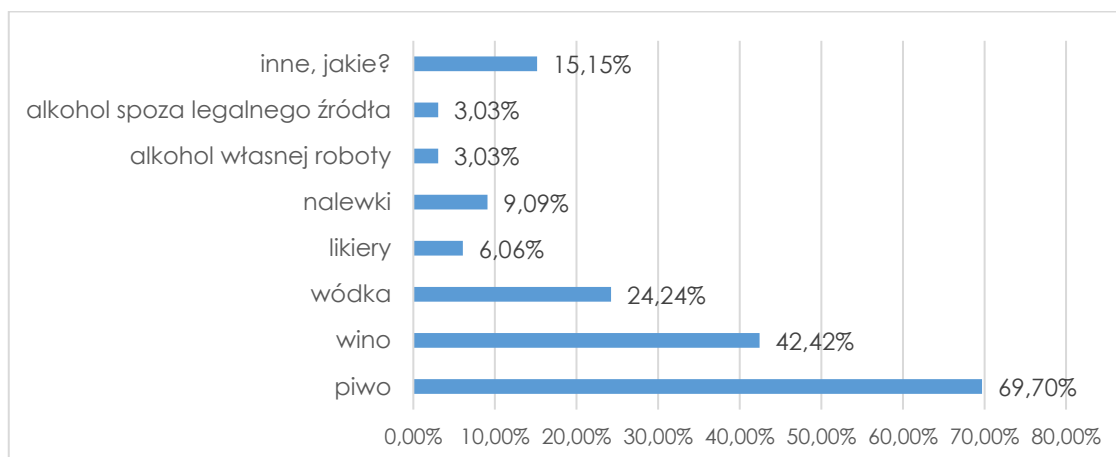
3.2 Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Pierwszym diagnozowanym problemem społecznym w Gminie Kulesze Kościelne, był problem alkoholowy oraz nikotynowy. Czasy współczesne charakteryzuje niespotykana we wcześniejszych dziejach człowieka dynamika występująca we wszystkich obszarach działalności człowieka. Przemianom ulega styl życia, jego standardy, moda. Czas przeznaczony na realizację zawodową zaczyna się zwiększać, kosztem czasu przeznaczanego dotychczas na wypoczynek i relacje z bliskimi. Poszukiwanie sposobów redukcji doświadczanych napięć stanowi zachowanie pożądane przez niemal każdą jednostkę. Dla jednych doskonałym sposobem będzie aktywny wypoczynek, natomiast inni z kolei będą próbować odmiennych sposobów, pozwalających na doświadczanie błyskawicznych stanów relaksacji, dowartościowania, niekiedy zapomnienia. Do środków pozwalających na osiągnięcie tychże stanów należy m.in.: alkohol. W niniejszym podrozdziale przedstawiono tę kwestię z punktu widzenia dorosłych mieszkańców, a także podjęto próbę oszacowania skali zjawiska oraz sprawdzenia wiedzy ankietowanych dotyczącej zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu. Na początek, ankietowanych poproszono o wskazanie, jak często respondenci piją alkohol. 1,00% badanych przyznało, że spożywa alkohol codziennie lub pije kilka razy w tygodniu (6,00%). Kilka razy w miesiącu alkohol spożywa 23,00% osób, a 37,00% kilka razy w roku. Należy zwrócić uwagę, iż 33,00% osób przyznało, że nie pije w ogóle alkoholu. Ukazuje to, iż problem alkoholowy w gminie istnieje lecz w umiarkowanym stopniu.

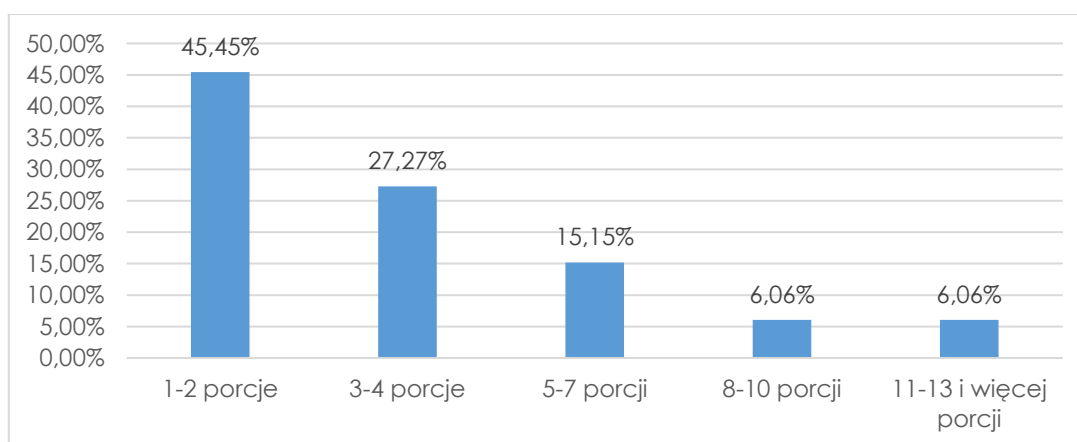
Wykres 7 Jak często spożywa Pan/i alkohol?

Ankietowani, którzy przyznali, iż spożywają alkohol, najczęściej sięgają po: piwo (69,70%), wino (42,42%), wódkę (24,24%), czy też „inne, jakie?” (15,15%) wymieniając whisky.

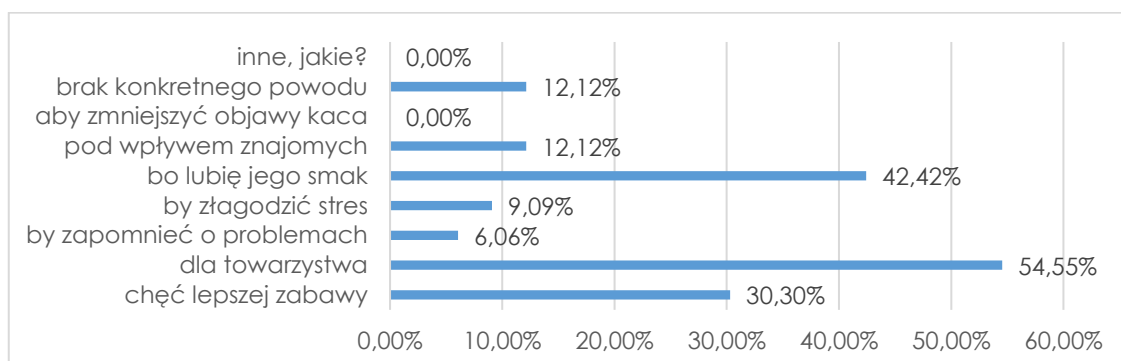
Wykres 8 Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

Ponadto 45,45% ankietowanych spośród osób, które przyznały, że spożywają alkohol wybrało odpowiedź, iż spożywa od 1 do 2 porcji alkoholu jednorazowo. 27,27% respondentów przyznało, iż wypija od 3 do 4 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywa, następnie od 5 do 7 porcji alkoholu wypija 15,15% osób. Następnie 6,06% osób spożywa od 8 do 10 porcji alkoholu oraz 6,06% wybrało odpowiedź „11-13 i więcej porcji”.

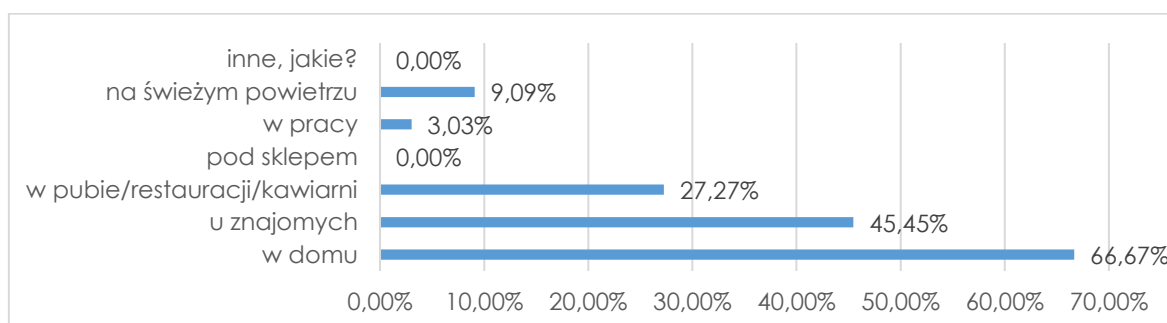
Wykres 9 Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije? Porcja to szklanka piwa (250ml), lampka wina (100 ml), kieliszek wódki (30 ml).

Badani mieszkańcy sięgają po alkohol najczęściej: dla towarzystwa (54,55%), bo lubią jego smak (42,42%), z chęci lepszej zabawy (30,30%), czy też pod wpływem znajomych oraz z braku konkretnego powodu (po 12,12%).

Wykres 10 Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

Można zauważyć, że dorośli badani mieszkańcy obecnie najczęściej spożywają alkohol w domu (66,67%), u znajomych (45,45%), w pubie/restauracji/kawiarni (27,27%), czy też na świeżym powietrzu (9,09%).

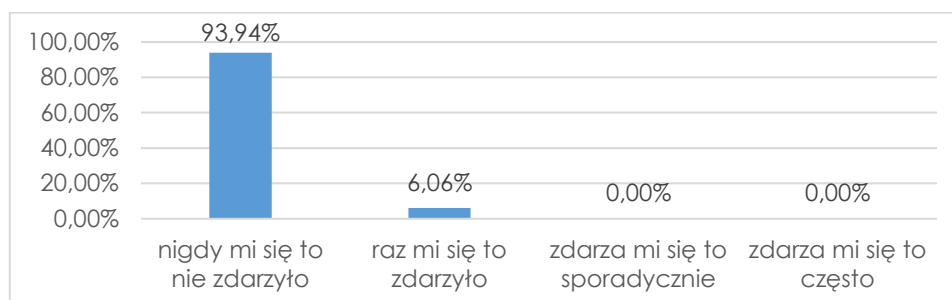
Wykres 11 Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

Dodatkowo mieszkańcy zostali zapytani, czy zdarzyło im się kiedykolwiek wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu. 81,82% ankietowanych przyznało, że nigdy nie wykonywało swoich obowiązków zawodowych pod wpływem. Pozostali wskazywali na odpowiedź „rzadko” (18,18%).

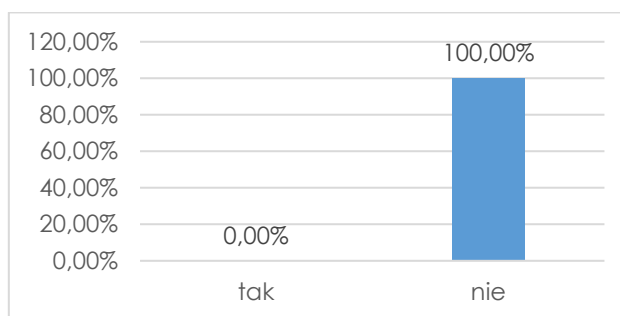
Wykres 12 Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

Co więcej, 6,06% ankietowanych przyznało, iż raz zdarzyło im się kierować pojazdem po spożyciu alkoholu. Pozostałe 93,94% osób ankietowanych stwierdziło, że nigdy nie byli w sytuacji prowadzenia samochodu pod wpływem alkoholu.

Wykres 13 Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

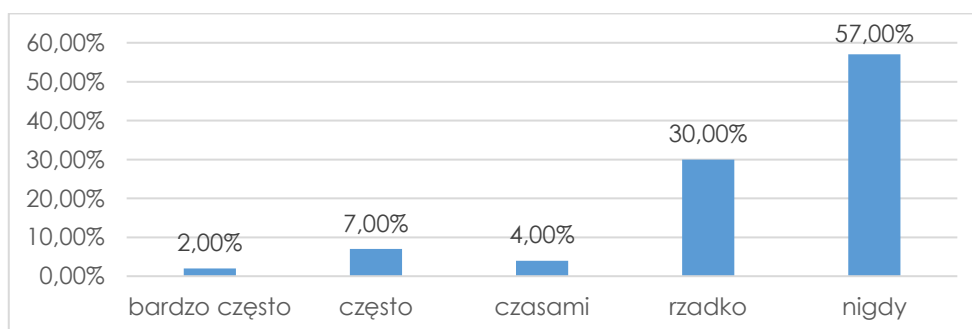
Ponadto 100,00% respondentów przyznało, że nigdy nie zostali zatrzymani za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu.

Wykres 14 Czy był Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

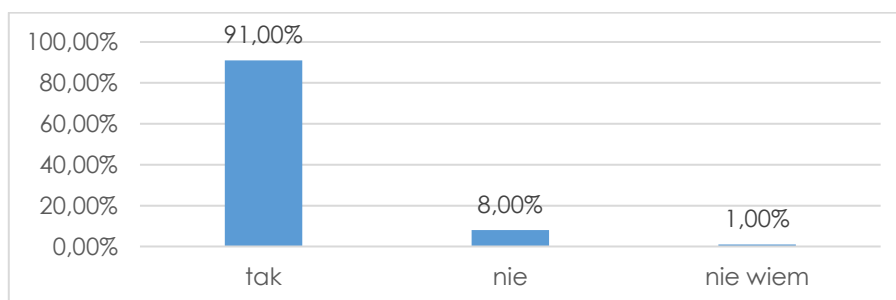
Na poniższe pytania odpowiadali wszyscy ankietowani.

Respondenci nie tylko sami wsiadają za kierownicę pod wpływem alkoholu, ale również niektórym osobom zdarzyło się być świadkami takiej sytuacji. Aż 43,00% ankietowanych, spośród wszystkich badanych mieszkańców przyznało, że byli świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu w tym 30,00% ankietowanych twierdzi, że widuje takie sytuacje rzadko, 7,00% - często, 4,00% - czasami oraz 2,00% bardzo często.

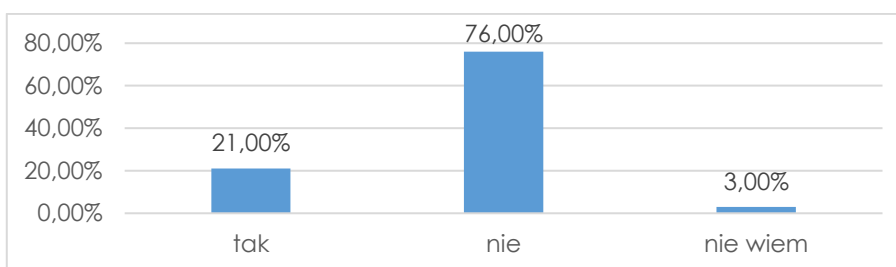
Wykres 15 Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

Dobłą wiadomością jest fakt, iż 91,00% ankietowanych mieszkańców wie, że picie alkoholu przez kobiety w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka, odwrotnie twierdzi 8,00% respondentów, a 1,00% osób nie ma zdania na ten temat.

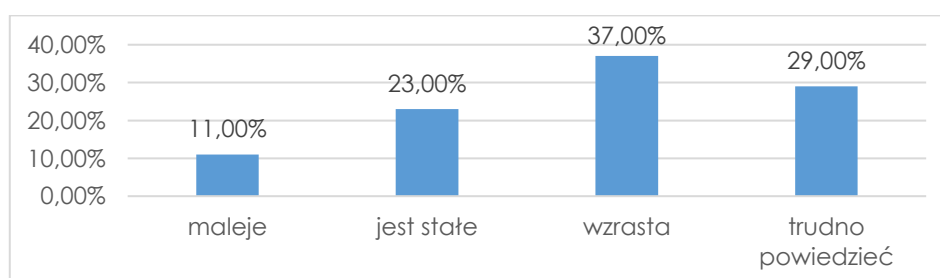
Wykres 16 Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

Ankietowani mieszkańcy zapytani o to, czy widują kobiety w ciąży, które spożywają alkohol na terenie Gminy Kulesze Kościelne stwierdzili w 76,00%, że takie sytuacje się nie zdarzają. 21,00% osób twierdzi, że widywało kobiety w ciąży, w takich sytuacjach. Pozostałe 3,00% nie jest w stanie udzielić odpowiedzi na zadane pytanie.

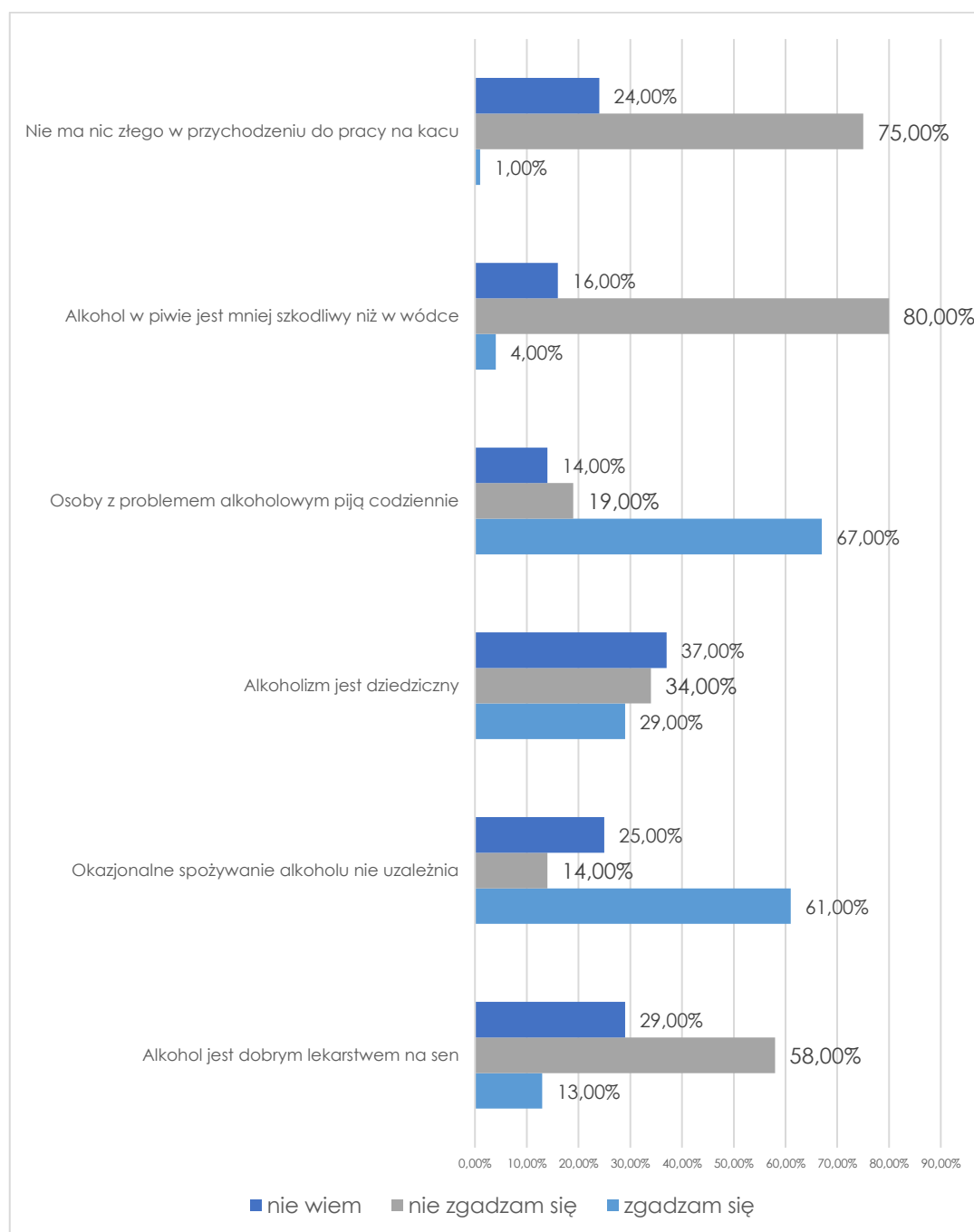
Wykres 17 Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?

Interesujący wydaje się również fakt, jak mieszkańcy Gminy Kulesze Kościelne oceniają tendencje w zakresie ilości i częstotliwości spożywanego alkoholu. Wyniki respondentów kształtują się następująco: najczęściej mieszkańców przyznało, iż na przestrzeni ostatnich lat, spożycie alkoholu w ich opinii jest wzrasta (37,00%) lub 29,00% osób nie ma takich informacji. Należy zwrócić uwagę, iż 23,00% ankietowanych stwierdziło, że spożycie alkoholu ich zdaniem jest stałe, a jedynie 11,00%, że maleje.

Wykres 18 Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości?

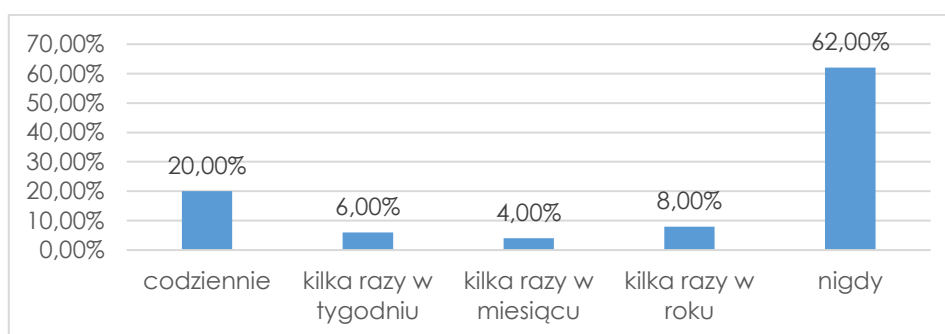
Mieszkańcy zostali poproszeni o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. 75,00% respondentów nie zgadza się z faktem, że **nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy „na kacu”**, następnie według 80,00% osób **alkohol w piwie nie jest mniej szkodliwy niż w wódce**, kolejno 67,00% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, iż **osoby z problemem alkoholowym piją codziennie**. Dodatkowo według 29,00% badanych **alkoholizm jest dziedziczny**, a 61,00% respondentów twierdzi, że **okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia**. 58,00% ankietowanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że **alkohol jest dobrym lekarstwem na sen**.

Wykres 19 Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Proszę wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 6 stwierdzeń (proszę zaznaczyć x w wybranym polu).

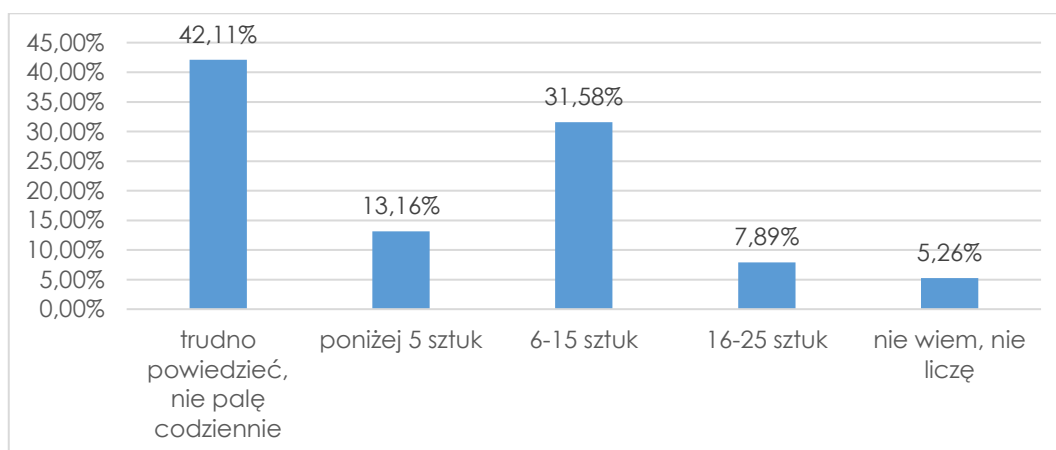
3.3 Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Niestety dosyć często nieodłącznym dodatkiem spożywania alkoholu jest **palenie papierosów**, dlatego też kolejna część ankiety miała na celu zbadanie zjawiska palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców Gminy Kulesze Kościelne. Mieszkańcy zostali zapytani jak często palą papierosy. 62,00% ankietowanych nigdy nie paliło, natomiast 20,00% pali codziennie. Dodatkowo 8,00% osób pali kilka razy w roku oraz (6,00%) kilka razy w tygodniu.

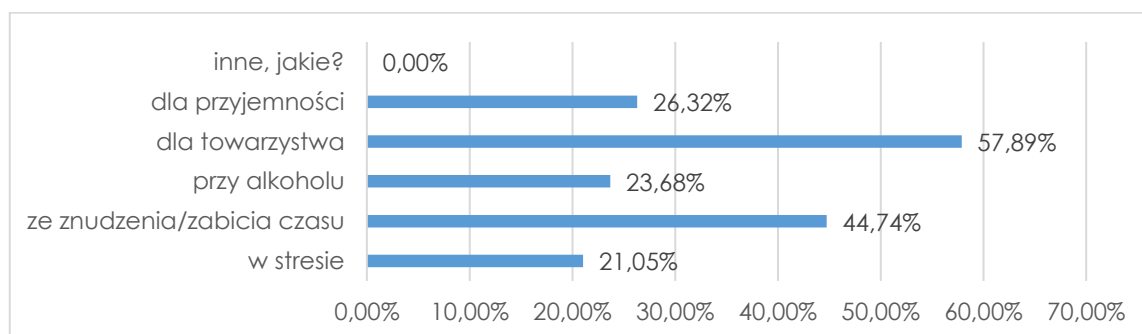
Wykres 20 Jak często pali Pan/i papierosy?

Mieszkańcy, którzy przyznają, że palą zostali dodatkowo zapytani o to, ile sztuk papierosów wypalają dziennie. Badani wskazywali: od 6 do 15 sztuk (31,58%), poniżej 5 sztuk (13,16%), a także od 16 do 25 sztuk (7,89%). Dodatkowo największy odsetek (42,11%) respondentom trudno określić ilość wypalanych papierosów ponieważ nie palą codziennie, a 5,26% ankietowanych nie liczy wypalonych papierosów.

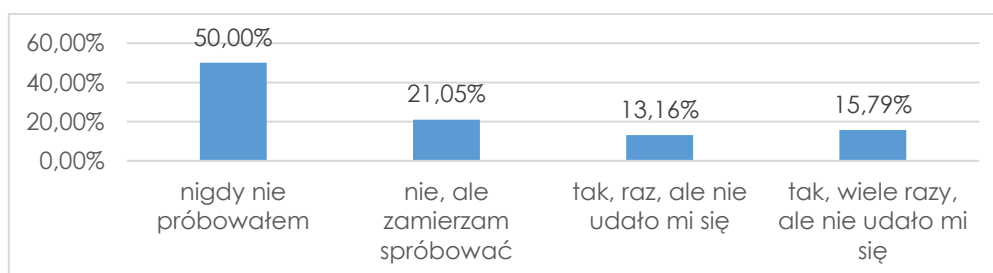
Wykres 21 Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

Kolejno respondenci zostali zapytani kiedy najczęściej sięgają po papierosa. Mieszkańcy odpowiadali, iż najczęściej zdarza im się palić: dla towarzystwa (57,89%), ze znużenia i dla zabicia czasu (44,74%), czy też dla przyjemności (26,32%).

Wykres 22 Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?

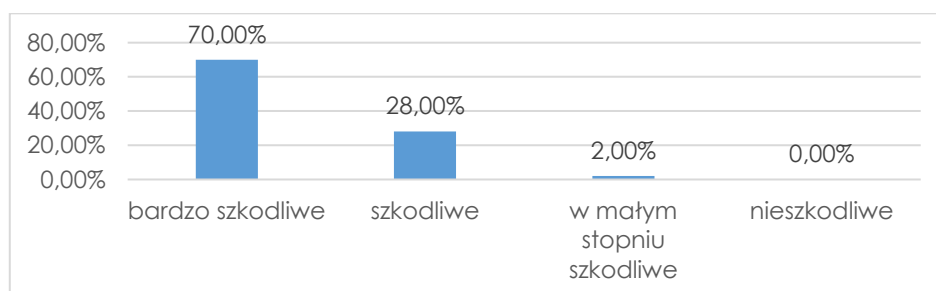
Ponadto mieszkańcy na pytanie, czy próbowali rzucić palenie odpowiadali, że próbowali wiele razy, jednak bezskutecznie (15,79%) lub próbowali raz, ale bez powodzenia (13,16%). Następnie 50,00% ankietowanych przyznało, że nigdy nie próbowało rzucić nałogu, a 21,05% osób wybrało odpowiedź „nie, ale zamierzam spróbować”.

Wykres 23 Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

Na poniższe pytania odpowiadali wszyscy ankietowani.

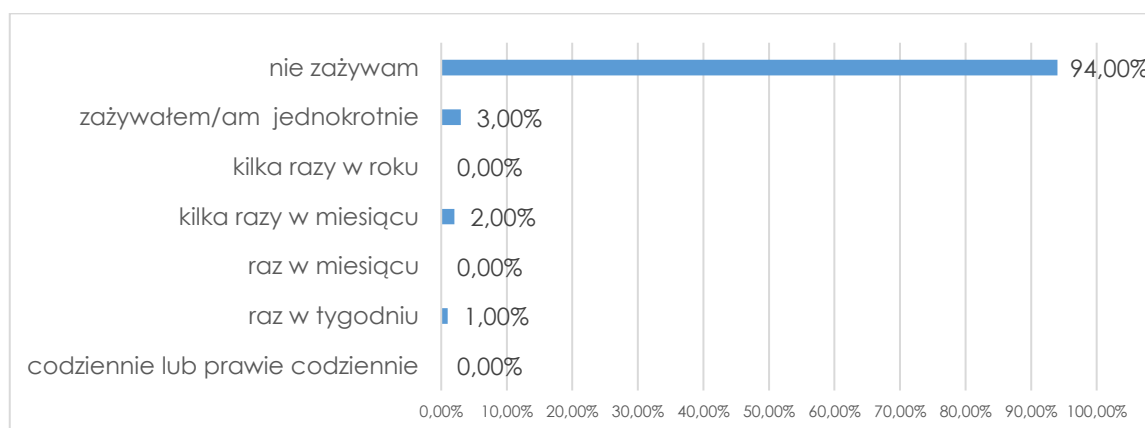
W zamierzeniu przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców badania, było również sprawdzenie wiedzy na temat szkodliwości palenia papierosów dla zdrowia. Według większości badanych palenie jest szkodliwe, różnice w zdaniu wyraża się jednak w stopniu nasilenia szkodliwości. 70,00% respondentów uważa palenie za bardzo szkodliwe, zdaniem kolejnych 28,00% jest szkodliwe, a 2,00% uważa palenie papierosów za mało szkodliwe.

Wykres 24 Jak ocenia Pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

3.4 Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

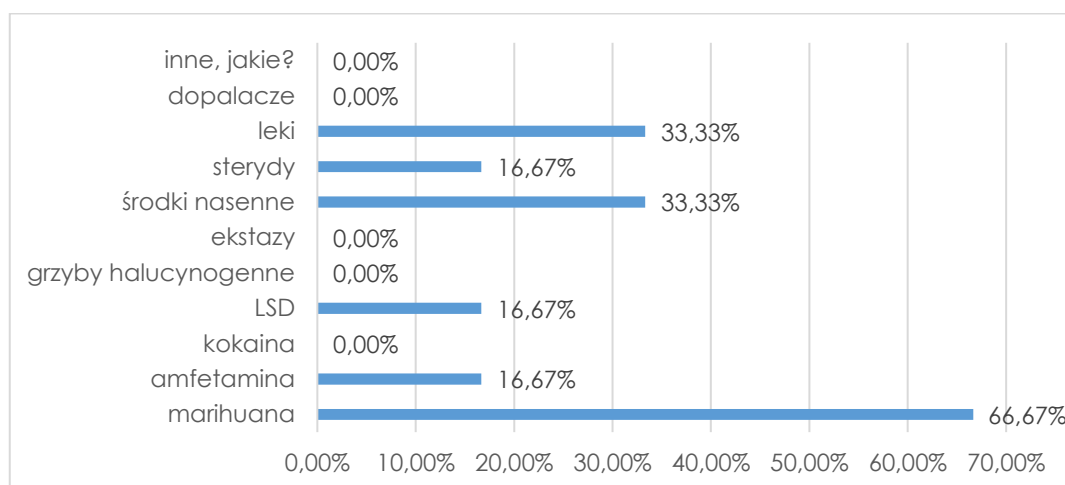
Wszystkie narkotyki powodują uzależnienie, którego objawem jest domaganie się organizmu ich zażycia. Na początku drogi, narkotyki zażywane są w celu spowodowania przyjemnych doznań, z czasem osoby uzależnione zrobią wszystko, by zażyć narkotyk w celu uniknięcia niemiłego, często bolesnego ich braku w organizmie (jest to zależność psychiczna). Dodatkowo, w miarę upływu czasu pojawia się zależność fizyczna charakteryzująca się złym samopoczuciem na skutek zażywania narkotyku, bez którego nie można już normalnie funkcjonować. Mówimy wówczas o głodzie narkotycznym objawiającym się silnym skurczem mięśni, bólem brzucha, często całego ciała. Problem narkotykowy to kolejna kwestia poruszana w niniejszej diagnozie. Celem tego działu, było oszacowanie skali zjawiska zażywania substancji psychoaktywnych w Gminie Kulesze Kościelne oraz sprawdzenie stanu wiedzy dorosłej społeczności dotyczącej powyższego problemu. Jak wynika z zebranych danych, 94,00% osób nie zażywa żadnych środków psychoaktywnych. Natomiast pozostali przyznali, że zażywają/zażywali narkotyki: jednokrotnie (3,00%), 2,00% kilka razy w miesiącu, a także raz w tygodniu (1,00%)⁹.

Wykres 25 Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki/dopalacze)?

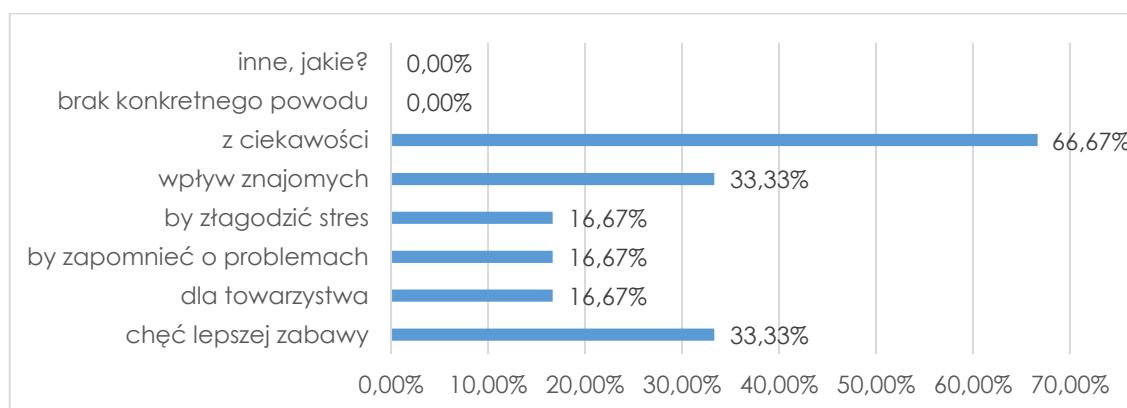
⁹ Łącznie 6 osób.

Mieszkańcy, którzy przyznali, że kiedykolwiek zażywali narkotyki, używali następujących substancji: marihuana (66,67%), środki nasenne i leki (po 33,33%),

Wykres 26 Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

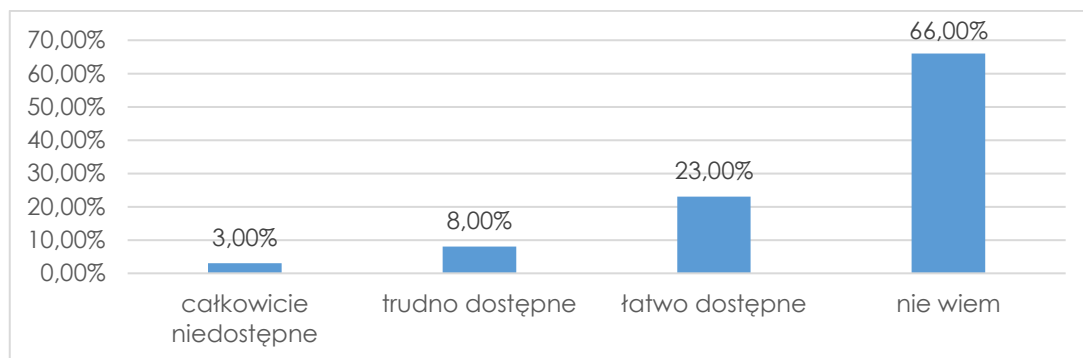
Respondentów, którzy wskazali, że zażywali kiedykolwiek narkotyki zapytano również z jakich powodów sięgali po substancje psychoaktywne. Najczęściej ankietowani wybierali odpowiedzi: „z ciekawości” (66,67%) oraz „chęć lepszej zabawy” i „wpływ znajomych” (po 33,33%).

Wykres 27 Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

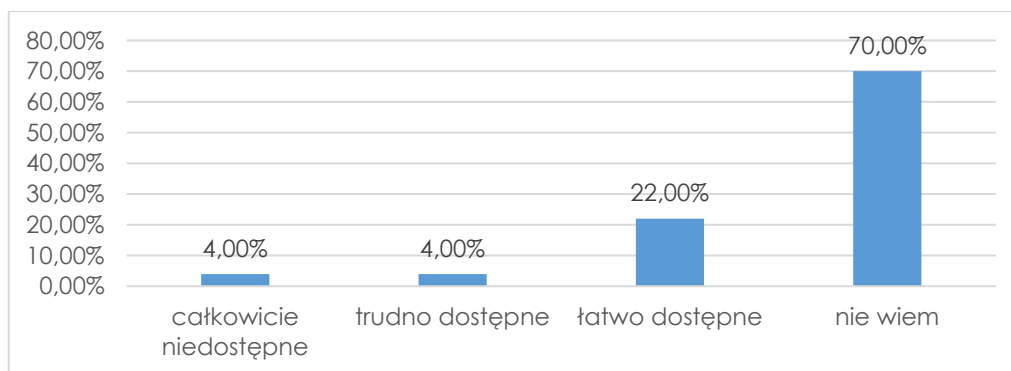
Na poniższe pytania odpowiadali wszyscy ankietowani.

Analizując dostępność narkotyków w Gminie Kulesze Kościelne można zauważyć, iż większość spośród wszystkich ankietowanych mieszkańców nie ma wiedzy na temat dostępności tych substancji (66,00%) bądź są trudno dostępne (8,00%), natomiast 23,00% osób uważa, że są łatwo dostępne bądź całkowicie niedostępne (3,00%).

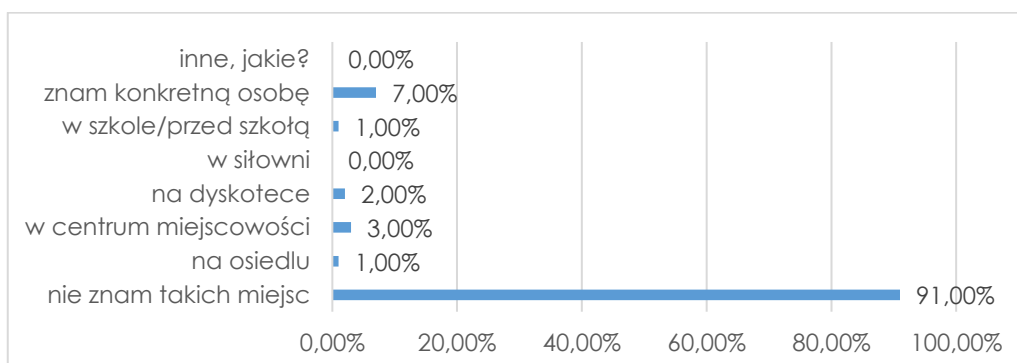
Wykres 28 Jak ocenia Pan/ i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

Podobnie wygląda dostępność dopalaczy z punktu widzenia wszystkich ankietowanych mieszkańców. Większość osób nie ma wiedzy na temat możliwości pozyskania dopalaczy na terenie ich miejscowości (70,00%). Środki te są trudno dostępne dla 4,00% mieszkańców, łatwo dostępne dla 22,00% oraz całkowicie niedostępne dla 4,00% badanych.

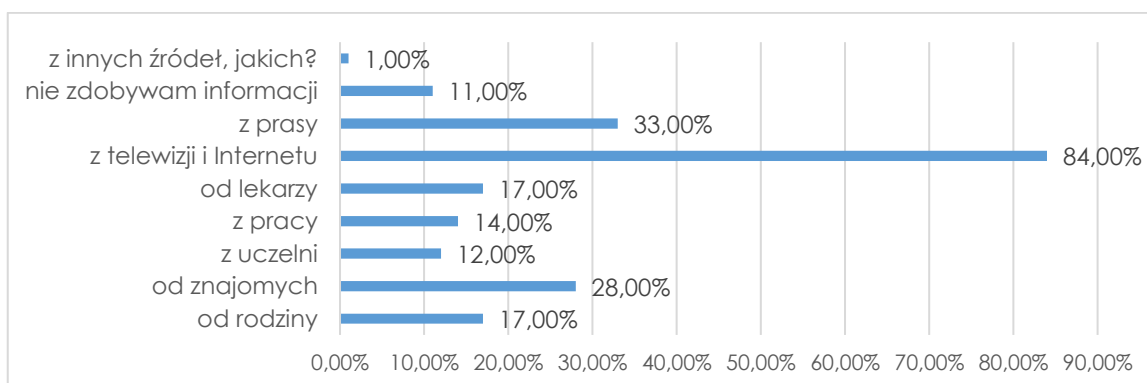
Wykres 29 Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i miejscowości?

Zdecydowana większość respondentów również nie zna miejsc, gdzie można kupić substancje psychoaktywne (91,00%), 7,00% osób zna konkretną osobę, 3,00% wskazało na „w centrum miejscowości”.

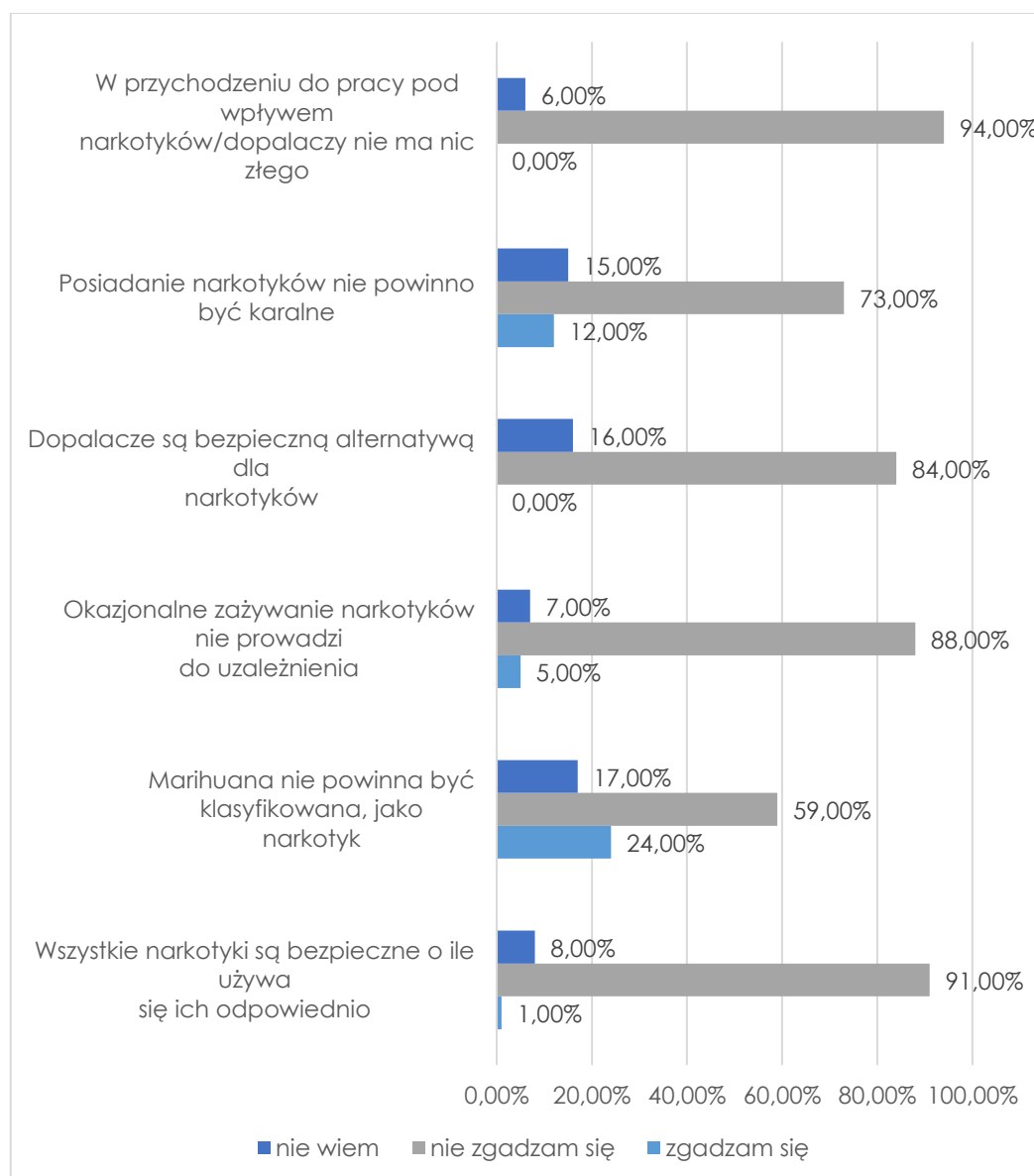
Wykres 30 Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

Następnie, ankietowani zostali zapytani, skąd czerpią wiedzę dotyczącą konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych. Najwięcej mieszkańców stwierdziło, że czerpie wiedzę między innymi z telewizji i Internetu (84,00%), z prasy (33,00%), czy też od znajomych (28,00%). Warte uwagi jest, że 11,00% mieszkańców nie zdobywa informacji w tym temacie. W odpowiedzi „z innych źródeł, jakich?” (1,00%) nie napisano konkretnych odpowiedzi.

Wykres 31 Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?

Na koniec rozdziału mieszkańców poproszono o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. 94,00% ankietowanych mieszkańców nie zgadza się z tym, że **nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy pod wpływem narkotyków lub dopalaczy**. Następnie 73,00% badanych twierdzi, iż **posiadanie narkotyków powinno być karalne**, a 84,00% ankietowanych uważa, że **dopalacze nie są bezpieczną alternatywą dla narkotyków**. Ze stwierdzeniem „**okazjonalne zażywanie narkotyków nie prowadzi do uzależnienia**” nie zgodziło się 88,00% osób badanych. 24,00% mieszkańców twierdzi, że **marihuana powinna być klasyfikowana jako narkotyk**, a 91,00% ankietowanych nie zgadza się ze stwierdzeniem, że **wszystkie narkotyki są bezpieczne o ile używa się ich odpowiednio**.

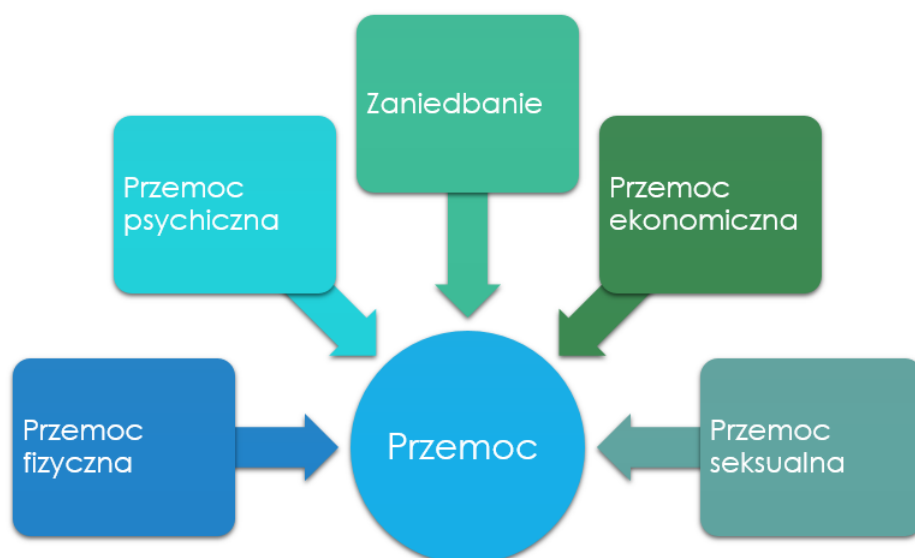

Wykres 32 Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami. Można wybrać jedną odpowiedź przy każdym z 6 stwierdzeń (proszę zaznaczyć x w wybranym polu).

3.5 Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Przemoc to jeden z problemów społecznych, który coraz bardziej staje się widoczny w polskiej rzeczywistości społecznej. Nie jest to nowy problem, jednak jego eskalacja zatacza coraz szersze kręgi w świecie współczesnym, przyjmując nowe formy i powodując coraz szersze, tragiczne skutki. Przemoc – to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw drugiej osobie. Narusza prawa i dobra osobiste, powoduje cierpienie i szkody. Przemoc jest działaniem intencjonalnym i zamierzonym, ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Zawsze powoduje ona jakieś szkody. Przemoc to nie to samo co agresja. To co je odróżnia, to przewaga sił jednej ze stron. W przypadku agresji zachowana jest równowaga sił pomiędzy stronami. Przemoc to nie tylko bicie, czy też siniaki na ciele. Może ona przyjmować różne formy:

- **Przemoc fizyczna** – celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub też groźba uszkodzenia ciała. Może ona przybierać postać m.in. popychania, szarpania, bicia. Jest to niezwykle niebezpieczna forma przemocy, gdyż najczęściej zostawia ona ślady w postaci obrażeń, które mogą doprowadzić nawet do śmierci ofiary.
- **Przemoc psychiczna** – naruszanie godności osobistej. To m.in. powtarzające się poniżanie, ośmieszanie, manipulowanie, brak wsparcia, uwagi, wymagania i oczekiwania, którym nie można sprostać, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi. Jedną z form przemocy psychicznej jest nadopiekuńczość, przejawiająca się w dążeniu do ograniczenia samodzielności poszczególnych członków rodziny w różnych obszarach życia społecznego.
- **Zaniedbanie** – przyjmuje postać ciągłego niezaspokojenia podstawowych potrzeb biologicznych oraz psychicznych członków rodziny przez sprawujących nad nimi opiekę bliskich. Ten rodzaj przemocy może mieć formę niedożywiania dzieci, niewłaściwej opieki nad osobami starszymi, a także lekceważenia emocjonalnego, psychicznego oraz nieokazywaniem uczuć.
- **Przemoc ekonomiczna** – odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwiania bądź ograniczania podjęcia pracy zarobkowej, ale to również niszczenie przedmiotów.
- **Przemoc seksualna** – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych wbrew woli osoby doznającej przemocy. To m.in. zmuszanie do oglądania filmów pornograficznych, dotykanie wbrew woli w miejscach intymnych, zmuszanie do prostytucji, zachowań seksualnych z udziałem osób trzecich.

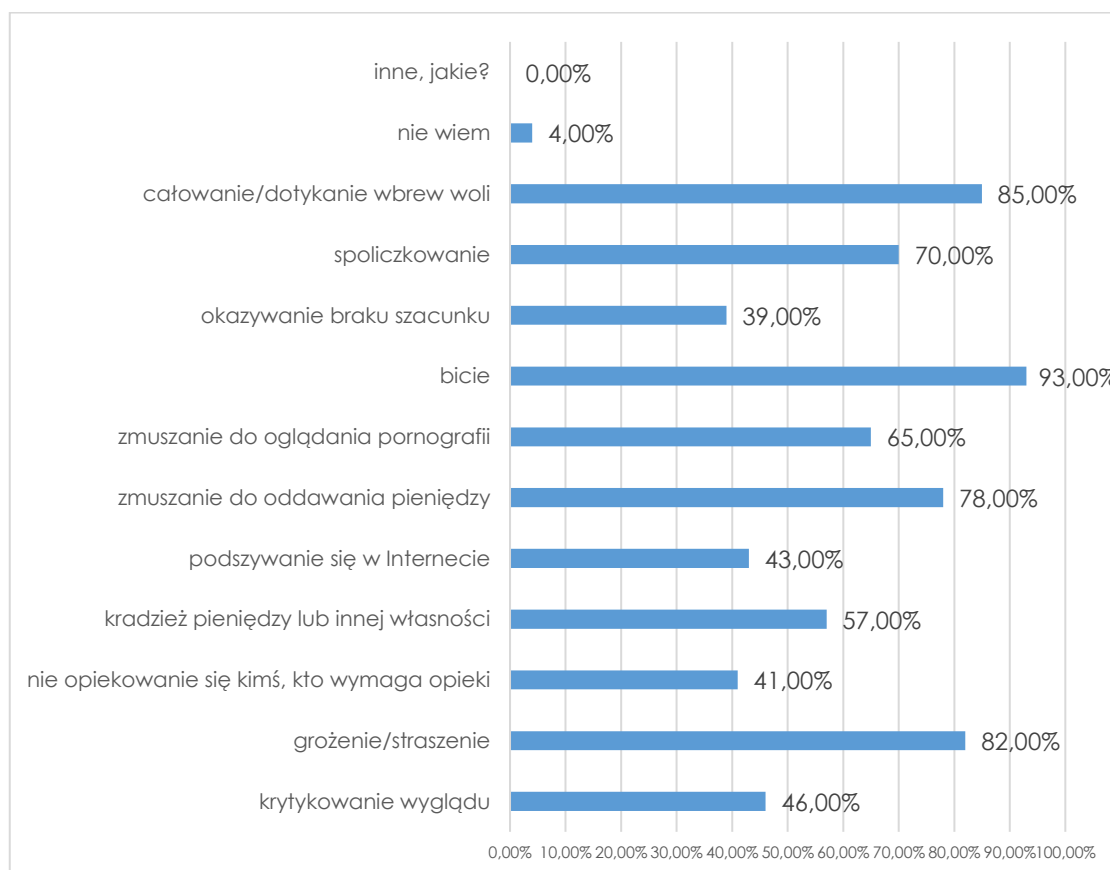
Rysunek 1 Rodzaje przemocy.

Analizując czynniki powodujące zachowania przemocowe, należy wziąć pod uwagę przede wszystkim trzy główne kategorie¹⁰:

- **czynniki biologiczne** – to między innymi: wysoki poziom, testosteronu, zaburzenia hormonalne, zaburzenia w ośrodkowym układzie nerwowym, zaburzenia chromosomowe,
- **czynniki psychologiczne** – negatywne doświadczenia z okresu dzieciństwa, cechy osobowości agresywno – impulsywnej, stres, nieudane relacje partnerskie i rodzinne, uzależnienia, niedojrzałość, patologia postaw rodzicielskich,
- **czynniki kulturowe** – np. kultura patriarcalna, nowe media (telewizja, gry, Internet).

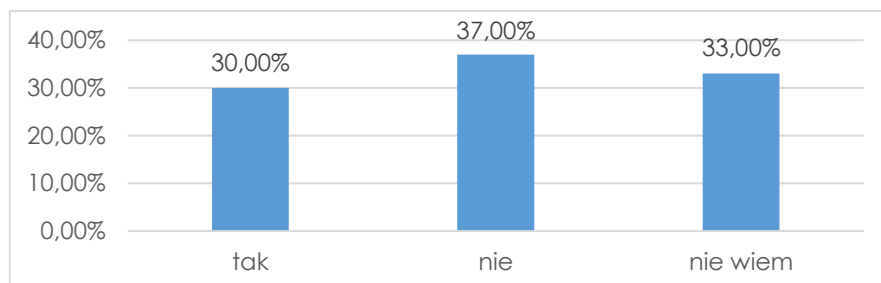
¹⁰ Lew-Starowicz, „Przemoc seksualna”, Agencja Wydawnicza Jacka Santorskiego.

Powyższy problem przemocy to kolejne zagadnienie poruszane w raporcie z diagnozy społecznej Gminy Kulesze Kościelne. Niniejszy rozdział ma na celu, nie tylko oszacowanie liczby rodzin zagrożonych przemocą domową, ale także sprawdzenie, czy mieszkańcy wiedzą, czym jest przemoc i jakie zachowania klasyfikuje się jako zachowania przemocowe. Ankietowani mieli za zadanie wskazać zachowania, które ich zdaniem można uznać za akty przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali m.in. na: bicie (93,00%), całowanie/dotykanie wbrew woli (85,00%), czy też groźenie i straszenie (82,00%).

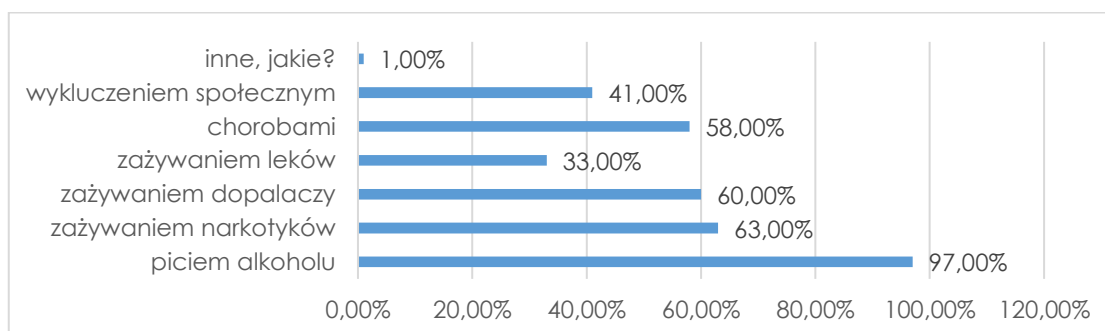
Wykres 33 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Pana/i zdaniem aktem przemocy?

30,00% dorosłych mieszkańców przyznało, że zna osoby, które doznają przemocy w domu. Kolejne 37,00% osób ankietowanych nie zna osób, które doświadczają przemocy. Pozostałe 33,00% respondentów nie ma informacji na ten temat. Dane te pokazują, iż zjawisko przemocy domowej jest obecne w otoczeniu mieszkańców Gminy Kulesze Kościelne.

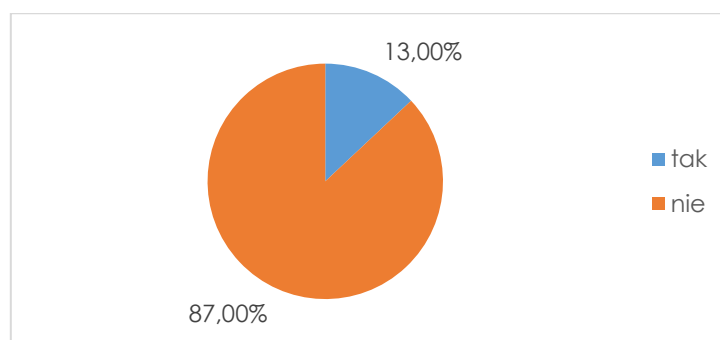
Wykres 34 Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Ankietowani uważają, że przemoc domowa związana jest głównie z piciem alkoholu – taką odpowiedź wskazało 97,00% osób. W dalszej kolejności wskazywano na: zażywanie narkotyków (63,00%), zażywanie dopalaczy (60,00%), czy też choroby (58,00%). W odpowiedzi „inne, jakie” (1,00%) napisano: „brak szacunku”.

Wykres 35 Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z:

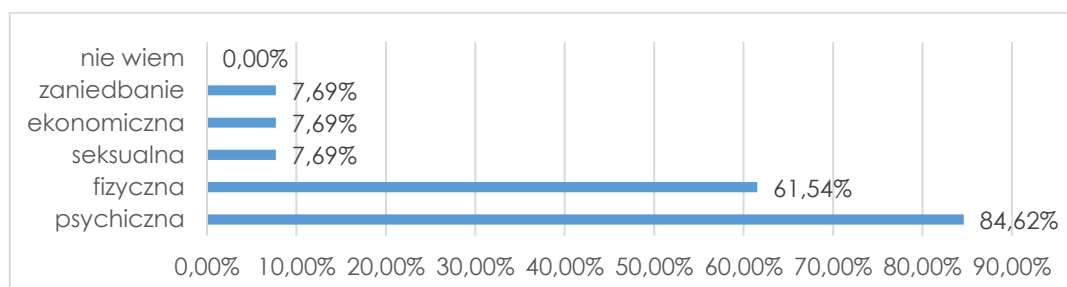
Dodatkowo 13,00% ankietowanych mieszkańców przyznało, iż było kiedykolwiek osobą doświadczającą przemocy¹¹.

Wykres 36 Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

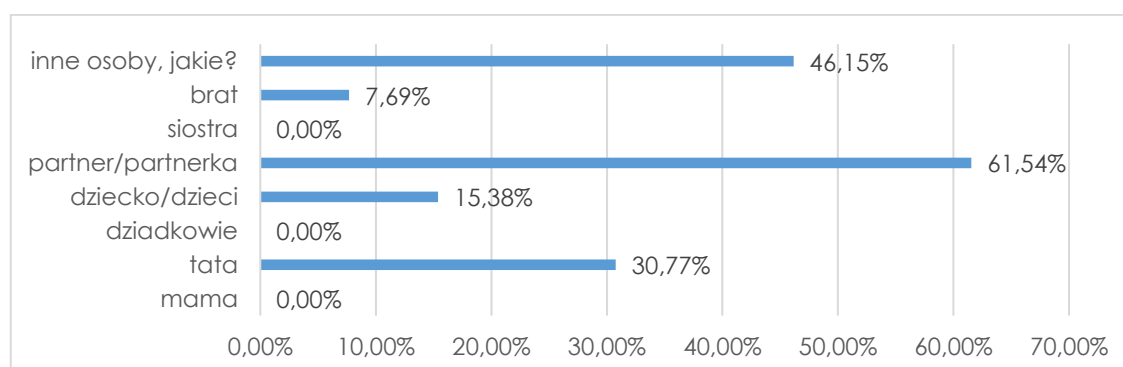
¹¹ Łącznie 13 osób.

Osoby doświadczające przemocy najczęściej zaznaczały, iż były ofiarami przemocy psychicznej (84,62%), fizycznej (61,54%) oraz przemocy seksualnej, ekonomicznej oraz zaniedbania (po 7,69%).

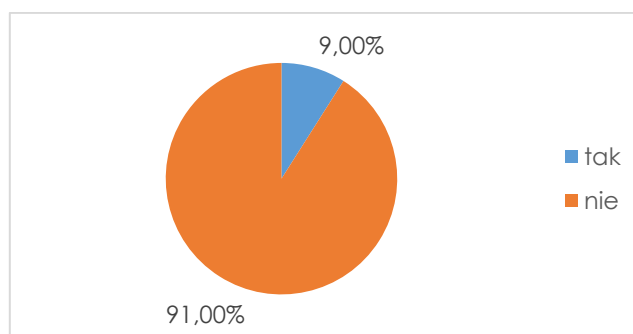
Wykres 37 Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Natomiast osobami stosującymi przemoc wobec ankietowanych, jak przyznają respondenci, którzy wskazali, że doświadczyli przemocy, najczęściej bywają: partner/partnerka (61,54%), ojciec (30,77%) czy też dziecko/dzieci (15,38%). W odpowiedzi „inne osoby, jakie?” (46,15%) ankietowani wskazywali na: „stryj” oraz „teście”.

Wykres 38 Kto stosował wobec Pana/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

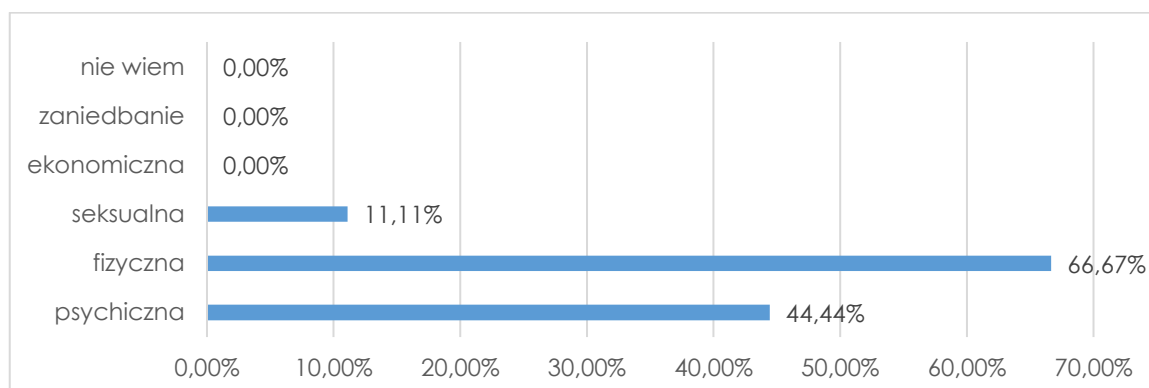
Istotny jest fakt, że zdecydowana większość mieszkańców spośród wszystkich badanych odpowiedziała, iż nie zdarzyło im się stosować przemocy wobec drugiej osoby, wskazało tak 91,00% badanej próby. Jednak 9,00% osobom taka sytuacja się zdarzyła¹².

Wykres 39 Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

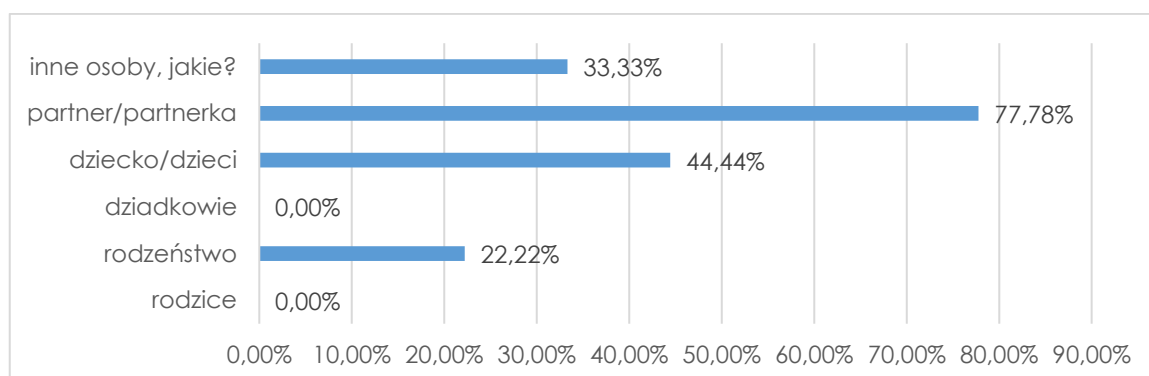
¹² Łącznie 9 osób.

Osoby, które zaznaczyły, że stosowały przemoc wobec drugiej osoby wskazywały, iż najczęściej, była to przemoc fizyczna (66,67%) oraz przemoc psychiczna (44,44%) i seksualna (11,11%).

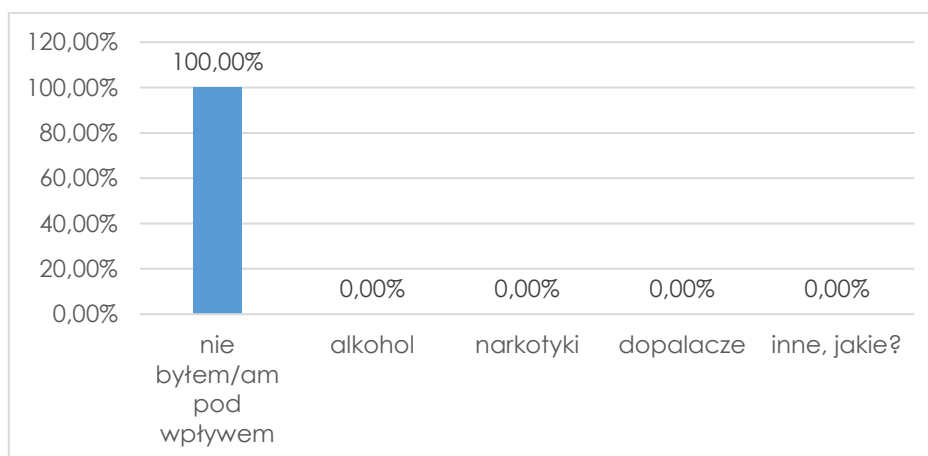
Wykres 40 Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ankietowani, którzy przyznali, że stosowali przemoc, zastosowali ją wobec: partnera/partnerki (77,78%), a także dziecka/dzieci (44,44%). Dodatkowo 33,33% respondentów wybrało odpowiedź „inne osoby, jakie?” nie wymieniając konkretnych przykładów.

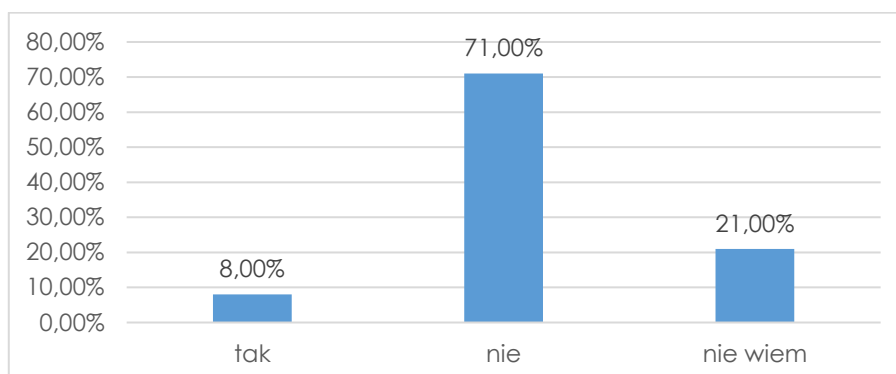
Wykres 41 W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe?

Respondenci odpowiadali również, że gdy dokonywali aktu przemocy na drugiej osobie, nie byli pod wpływem żadnych substancji odurzających (100,00%).

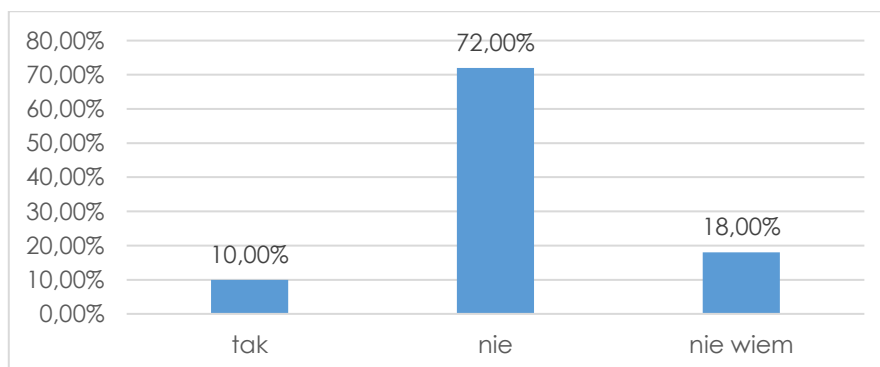
Wykres 42 Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

Co ciekawe, jeżeli chodzi o stosowanie przemocy to 71,00% spośród wszystkich ankietowanych uważa, że nie istnieją okoliczności, które mogłyby usprawiedliwić tego typu zachowania. 8,00% ankietowanych twierdzi odwrotnie, a 21,00% nie ma zdania w tym temacie.

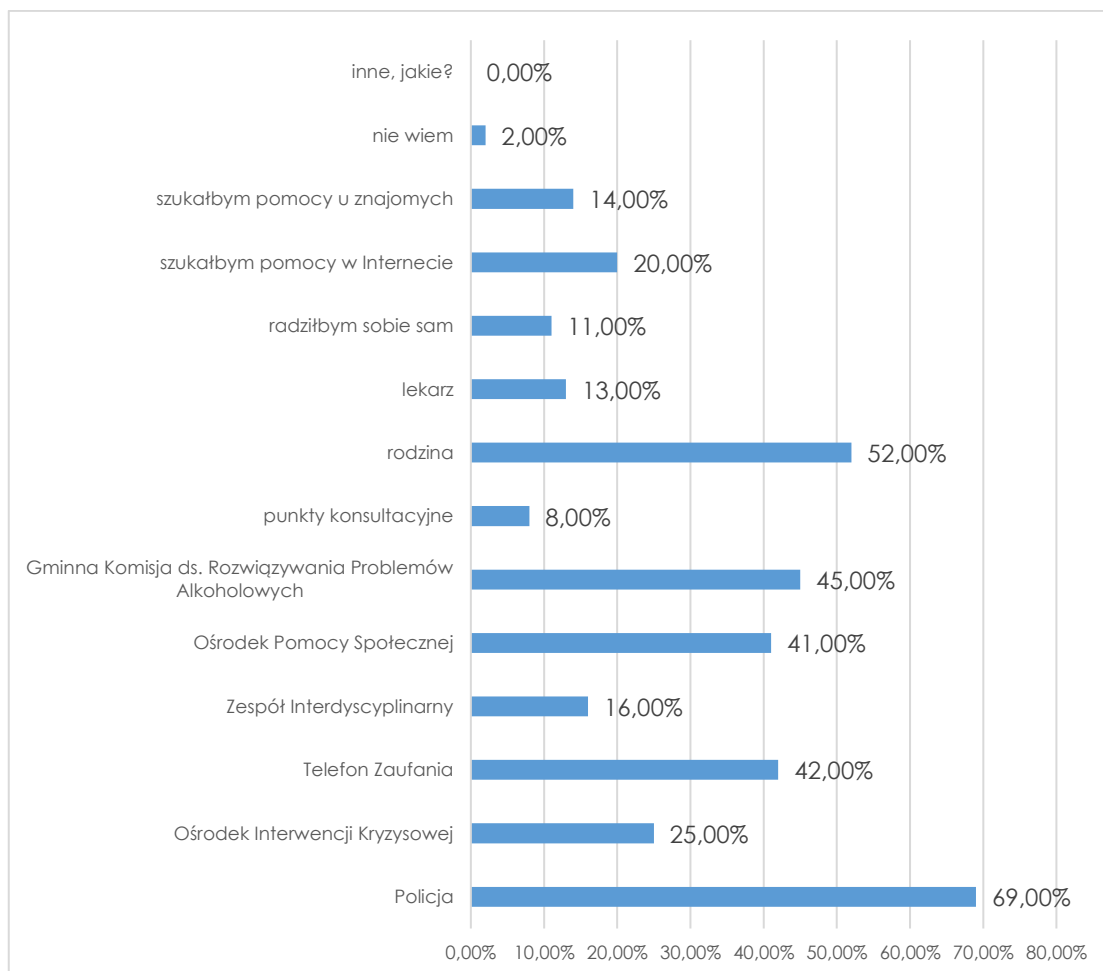
Wykres 43 Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

Mieszkańcy zostali zapytani również o to, czy ich zdaniem kary fizyczne zastosowane w stosunku do dzieci są dobrą metodą wychowawczą. Według 72,00% mieszkańców nie powinno się stosować kar wobec dzieci. 18,00% osób nie potrafiło określić swojego zdania, co może wynikać z niewiedzy na temat konsekwencji bycia ofiarą przemocy w okresie dzieciństwa. Natomiast 10,00% mieszkańców uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą.

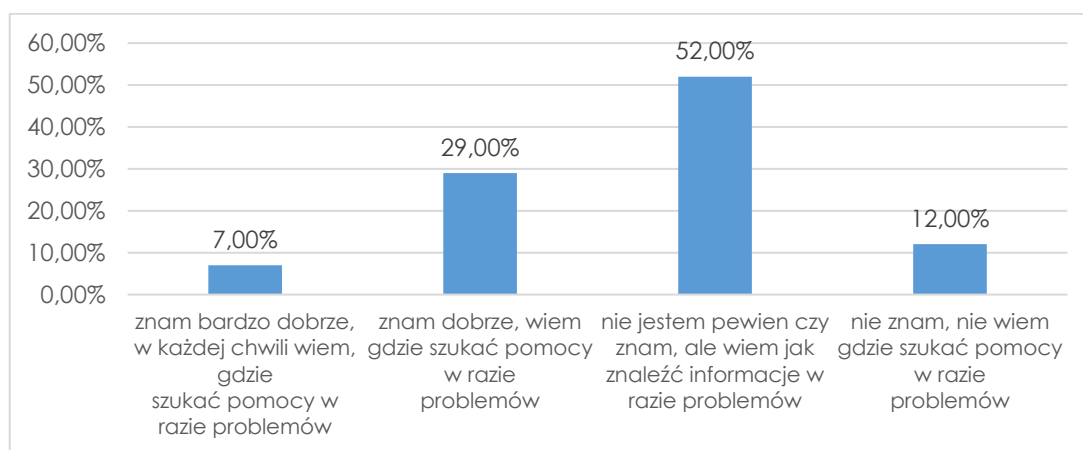
Wykres 44 Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą?

Ponadto mieszkańcy zostali zapytani o to, do kogo zwróciliby się w razie problemu przemocy lub/i zjawiska uzależnienia w rodzinie. Respondenci najczęściej prosiliby o pomoc Policję (69,00%), rodzinę (52,00%), czy też zwrócili by się do Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (33,00%).

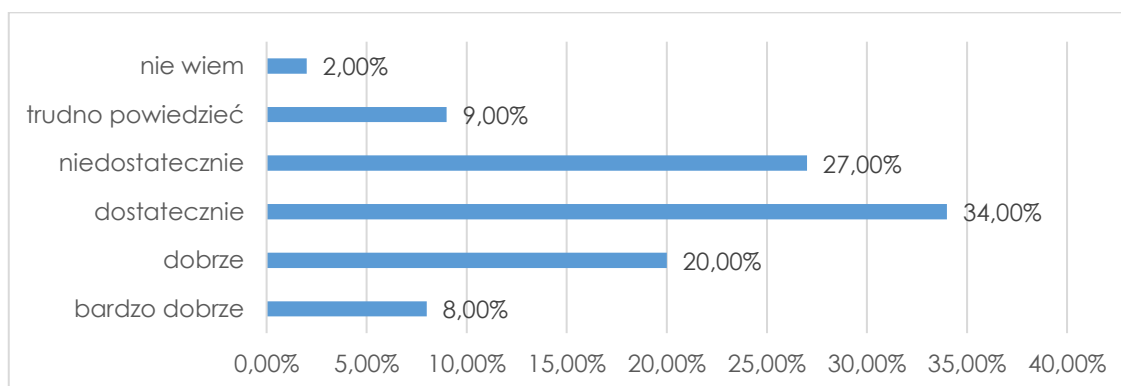
Wykres 45 Do kogo zwróciłby/aby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień lub/i przemocy w rodzinie?

Respondentów poproszono również, by określili czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych, w których można szukać pomocy w razie problemów. 52,00% ankietowanych mieszkańców twierdzi, że nie są pewni czy znają konkretne dane kontaktowe lecz wiedzą, gdzie mogą znaleźć takie informacje w razie potrzeby. 29,00% osób zna dobrze dane kontaktowe i wie, gdzie szukać pomocy w razie wyникnięcia sytuacji problemowych. 7,00% zna bardzo dobrze, i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. Pozostałe 12,00% mieszkańców przyznało, że nie mają pojęcia, gdzie mogą szukać pomocy i nie znają danych kontaktowych do tego typu placówek pomocowych.

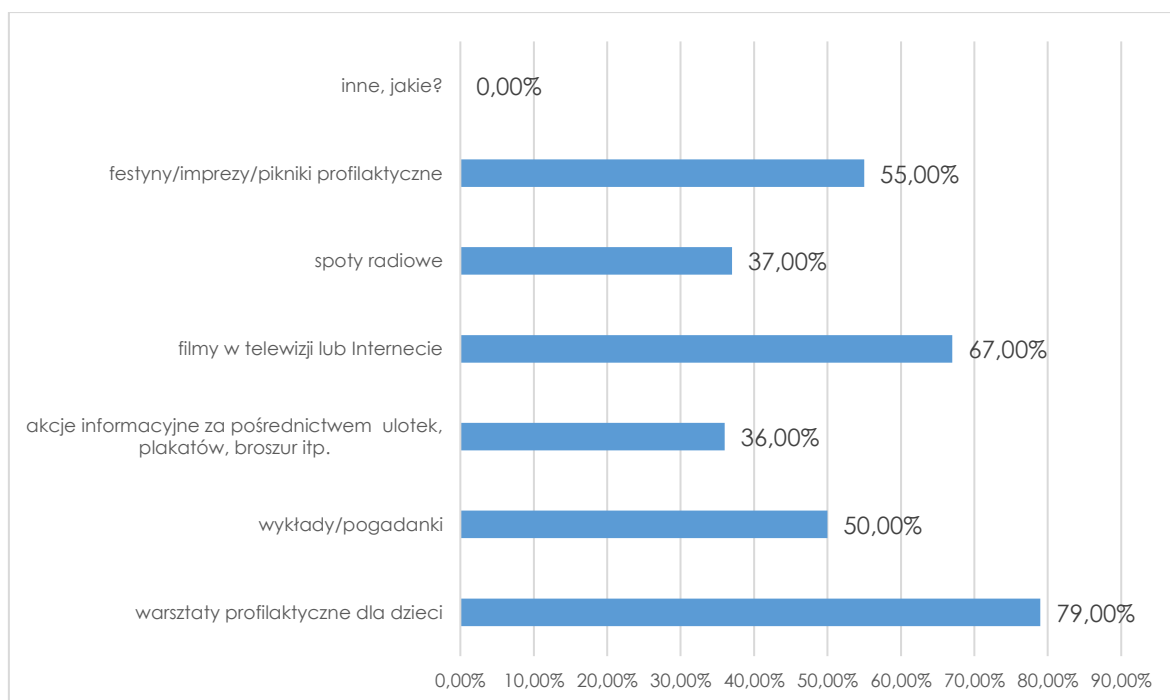
Wykres 46 Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

Dorośli mieszkańcy zostali zapytani o stopień zaangażowania władz lokalnych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców. 20,00% ankietowanych twierdzi, iż jest on na poziomie dobrym, kolejne 8,00% uważa, że jest on bardzo dobre. Następnie 9,00% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Dodatkowo 34,00% uważa, że jest dostateczne, 27,00% ocenia niedostatecznie stopień zaangażowania władz lokalnych, a 2,00% nie wie jak go ocenić.

Wykres 47 Jak ocenia Pan/i stopień zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców?

Na koniec ankietowani mieszkańcy zostali poproszeni, by ustosunkować się, które według nich działania profilaktyczne przyniosą najlepsze efekty w przeciwdziałaniu uzależnień i przemocy w Gminie Kulesze Kościelne. Mieszkańcy najczęściej wymieniali m.in.: warsztaty profilaktyczne dla dzieci (79,00%), filmy w telewizji lub Internecie (67,00%), festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne (55,00%), czy też wykłady/pogadanki (50,00%).

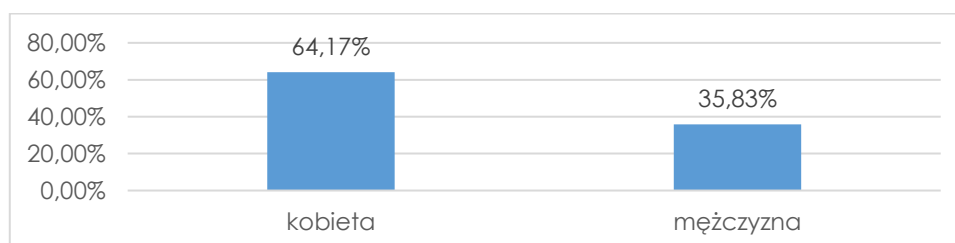
Wykres 48 Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych? Możesz zaznaczyć kilka odpowiedzi.

4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY NA TERENIE GMINY KULESZE KOŚCIELNE

4.1 Struktura badanej próby

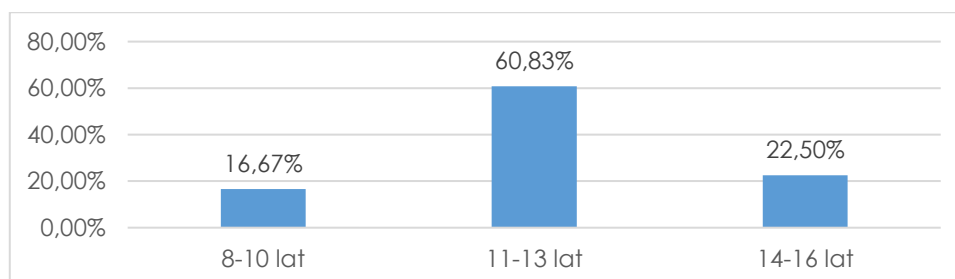
Zachowania ryzykowne są obecnie dużym problemem na całym świecie. Zwłaszcza młodzież, która wchodzi w wiek dojrzewania często jest zagrożona takimi zachowaniami. Stanowią one również przedmiot wielu badań naukowych, których celem jest uzyskanie odpowiedzi, dlaczego młodzi ludzie tak bardzo są na nie podatni. Coraz trudniej jest żyć we współczesnym społeczeństwie pełnym pokus takich jak np. Internet, propagowanie picia alkoholu (w reklamach i przez rówieśników) czy też załatwianie spraw poprzez agresję. Młodzież jest wręcz zasypywana negatywnymi bodźcami ze środowiska i niestety tylko nielicznym udaje się pozostać asertywnym. Współczesna cywilizacja niesie ze sobą elementy, które bardzo obciążają psychicznie młodych ludzi. Życie w pośpiechu, niepokoju, dążenia do jak najlepszego statusu w hierarchii między rówieśnikami zwiększa ryzyko podejmowania ryzykownych zachowań. I to dlatego szczególnym terenem, na którym można przeprowadzić badania dotyczące właśnie tych zachowań jest środowisko dzieci i młodzieży.

W niniejszym badaniu problemów społecznych w Gminie Kulesze Kościelne wzięło udział 207 uczniów z jednej szkoły podstawowej, gdzie 35,83% próby to chłopcy, a 64,17% stanowiły dziewczynki.

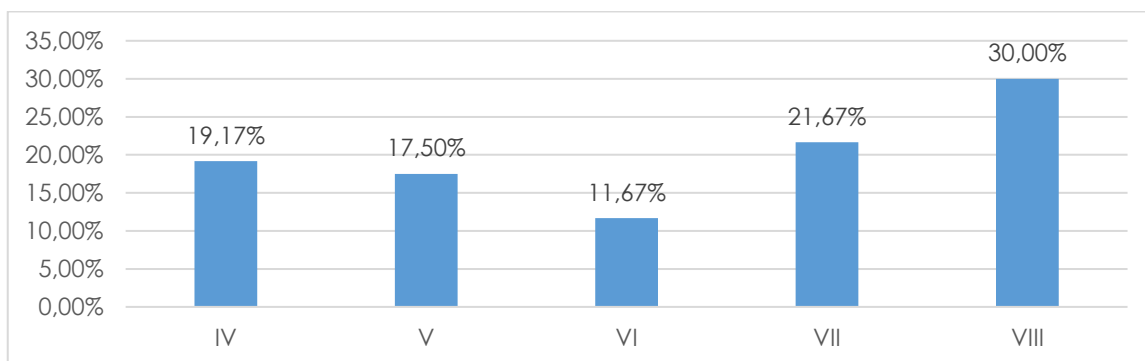
Wykres 49 Płeć.

Młodzi respondenci byli w wieku 11-13 lat (60,83%), 14-16 lat (22,50%), a także w wieku 8-10 lat (16,67%).

Wykres 50 Wiek.

Większość badanych uczniów uczęszcza do klas VII (30,00%). Pozostali ankietowani to uczniowie klas VII (21,67%), IV (19,17%), V (17,50%) oraz VI (11,67%).

Wykres 51 Klasa.

4.2 Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży

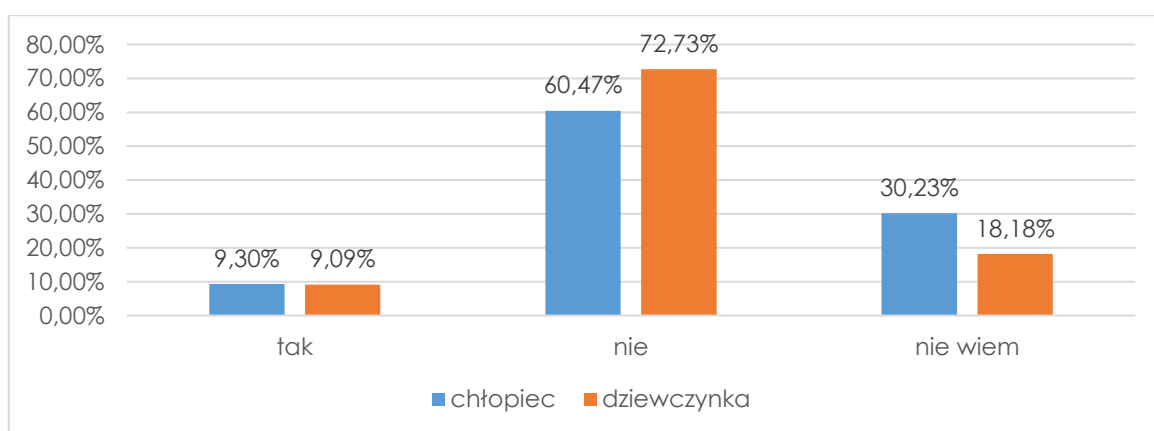
Jednym z zachowań ryzykownych od którego można się łatwo uzależnić jest alkohol. Picie napojów wysokoprocentowych wśród młodzieży jest coraz bardziej popularne. W okresie dorastania negatywnym wynikiem nadużywania alkoholu mogą być problemy zdrowotne, rodzinne, społeczne, psychiczne, czy też fizyczne. Według Ireny Pospiszył „*najbardziej powszechną konsekwencją nadużywania alkoholu są stany zapalne różnych narządów(...). Najpoważniejsze zmiany dotyczą jednak mózgu, prowadząc do ciężkich zaburzeń psychicznych. Do najcięższych i najczęściej wymienianych objawów należą delirium tremens - majaczenie alkoholowe- ujawniające się w postaci urojeń dotykowych, zapachowych, manii prześladowczych*”¹³. Picie alkoholu przez dzieci i młodzież pozostawia konsekwencje nie tylko na tle fizycznym i psychicznym. Poprzez odurzanie się takim środkiem młodzi ludzie często stają się agresywni wobec innych. Występują kłótnie z najbliższymi (np. rozpad rodziny), problemy w szkole, problemy z prawem (kradzieże), czy też, co się często zdarza, zepsucie mienia (np. malowanie budynków obraźliwymi sloganami). I. Pospiszył wyróżnia następujące konsekwencje społeczne, które obejmują najważniejsze sfery życia człowieka:

- **sfera osobista**- rozpad bliskich więzi, obniżenie się standardu życia, często poniżej minimum egzystencji, utrata przyjaciół, utrata możliwości realizacji ważnych życiowych celów, wzrost agresywności, degradacja osobowości, utrata zdrowia, wzrost ubóstwa, izolacja społeczna itp.,
- **sfera prawna**- naruszenie prawa, problemy z policją¹⁴.

¹³ I.Pospiszył, *Patologie Społeczne*, Warszawa 2012 s. 151.

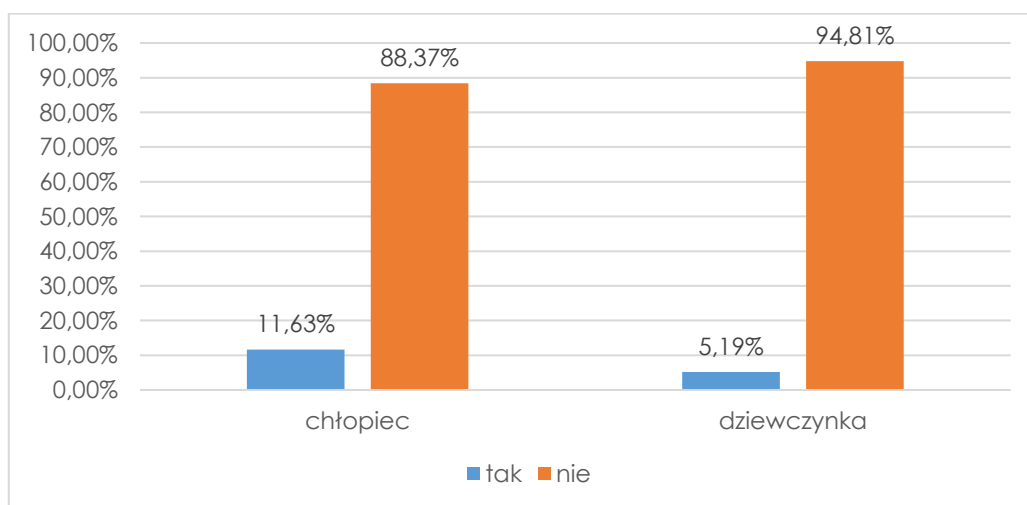
¹⁴ Tamże, s. 152.

Pierwszym diagnozowanym problemem wśród dzieci i młodzieży w Gminie Kulesze Kościelne, był problem alkoholowy. Celem było oszacowanie skali zjawiska wśród najmłodszych mieszkańców oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej problemu alkoholowego. Na początek uczniom zadano pytanie, czy ich zdaniem, ich rówieśnicy piją alkohol. Zdaniem uczniów płci męskiej (9,30%) ich rówieśnicy piją alkohol, 30,23% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 60,47% uczniów twierdzi, że ich rówieśnicy nie piją alkoholu. Dziewczynki w 72,73% stwierdziły, że ich koledzy i koleżanki nie piją alkoholu. 9,09% młodych kobiet uważa, że picie alkoholu przez rówieśników jest zjawiskiem powszechnym. Natomiast uczennice w 18,18% przypadków nie udzieliły jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 52 Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

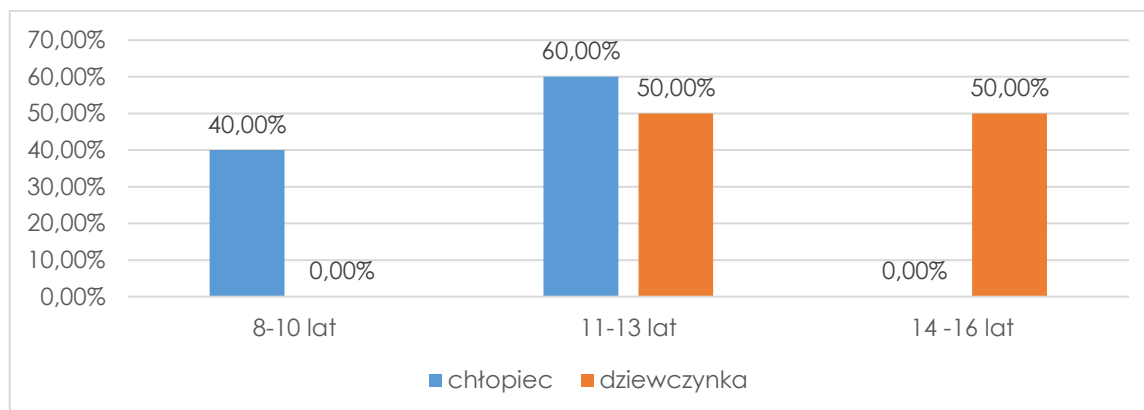
Następnie uczniów zapytano, czy oni sami próbowali kiedykolwiek sięgać po alkohol. Na wykresie możemy zaobserwować, że chłopcy w 88,37% oraz dziewczęta w 94,81% przypadków, nigdy nie próbowali alkoholu. Do spożywania alkoholu przyznało się 11,63% dziewczynek oraz 5,19% chłopców¹⁵.

Wykres 53 Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

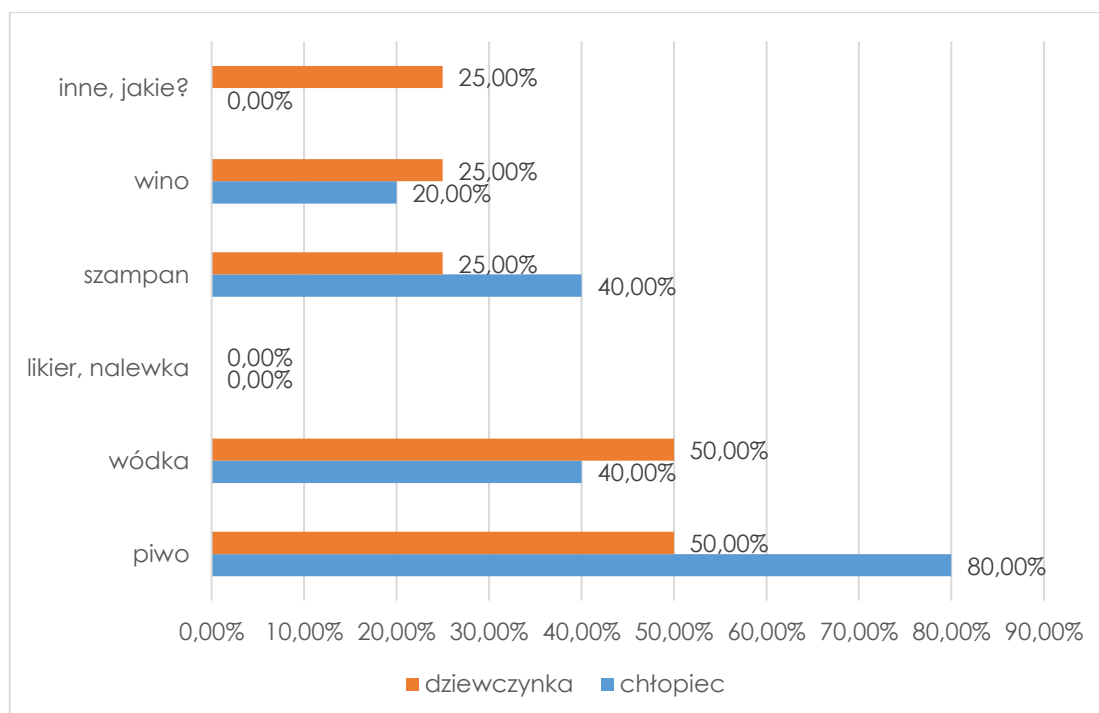
¹⁵ Łącznie 4 dziewczynki oraz 5 chłopców.

Młodzi mieszkańcy, którzy mieli już kontakt z alkoholem przyznają, iż po raz pierwszy próbowali tej substancji najczęściej w wieku 11-13 lat (60,00% chłopców, 50,00% dziewczynek). Następnie respondenci wskazywali na: 14-16 lat (50,00% dziewczynek) oraz 8- 10 lat (40,00% chłopców).

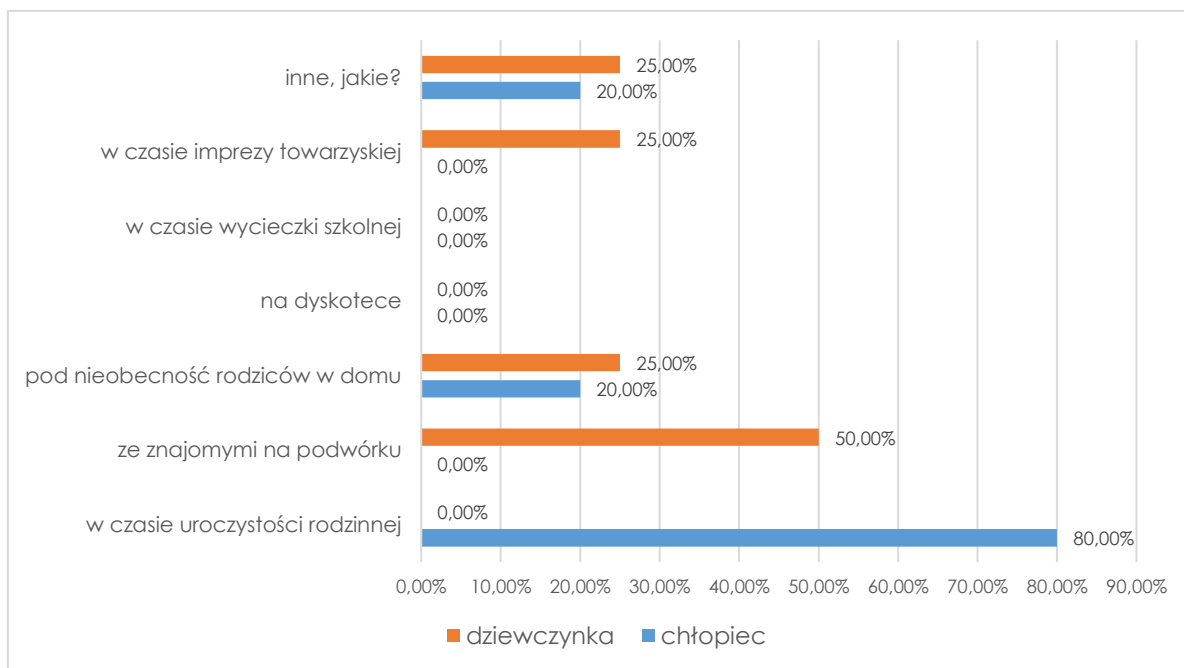
Wykres 54 W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol?

Uczniów, którzy przyznali, że kiedykolwiek spożywali alkohol, zapytano również, jaki rodzaj alkoholu zdarzyło im się próbować. Najpopularniejszą odpowiedzią było piwo (80,00% chłopców, 50,00% dziewczynek), wódka (40,00% chłopców, 50,00% dziewczynek) oraz szampan (40,00% chłopców, 25,00% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (25,00% dziewczynek) uczniowie nie wymienili żadnych konkretnych trunków.

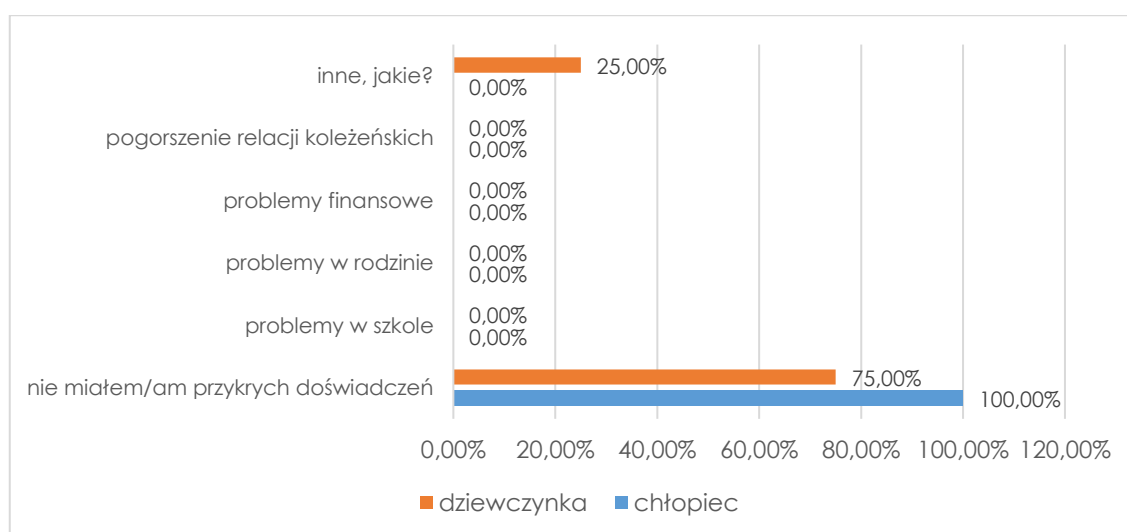
Wykres 55 Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś? (Odpowiedź wielokrotnego wyboru).

Ankietowani uczniowie deklarują, że najczęściej po raz pierwszy próbowali alkoholu w czasie uroczystości rodzinnej (80,00% chłopców), czy też ze znajomymi na podwórku (50,00% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (20,00% chłopców, 25,00% dziewczynek) respondenci napisali: „pomyliłem napoje i wypilem alkohol”.

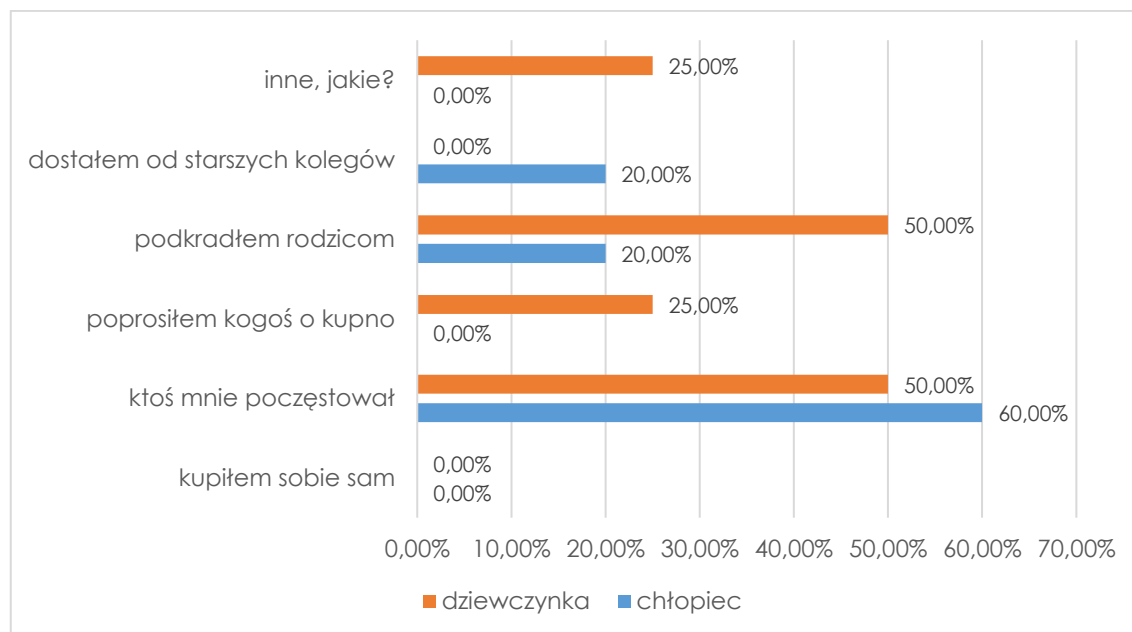
Wykres 56 W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

Młodzi mieszkańcy zapytani o jakiegokolwiek przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu, niemal jednogłośnie odpowiedzieli, że nie doświadczyli żadnych negatywnych skutków picia alkoholu (100,00% chłopców, 75,00% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (25,00% dziewczynek) nie wymieniono konkretnych odpowiedzi.

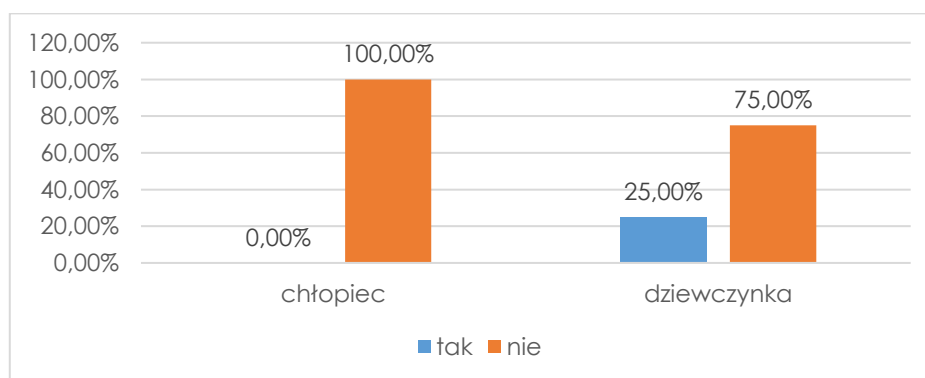
Wykres 57 Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

Na pytanie, w jaki sposób uczniowie otrzymali/zdobyli alkohol 60,00% chłopców i 50,00% dziewczynek odpowiedziało, że zostali przez kogoś poczęstowani. Następnie 50,00% chłopców oraz 20,00% dziewczynek wskazało na odpowiedź „podkradłem rodzicom”, a w odpowiedzi „inne, jakie?” (25,00% dziewczynek) nie napisano konkretnych przykładów.

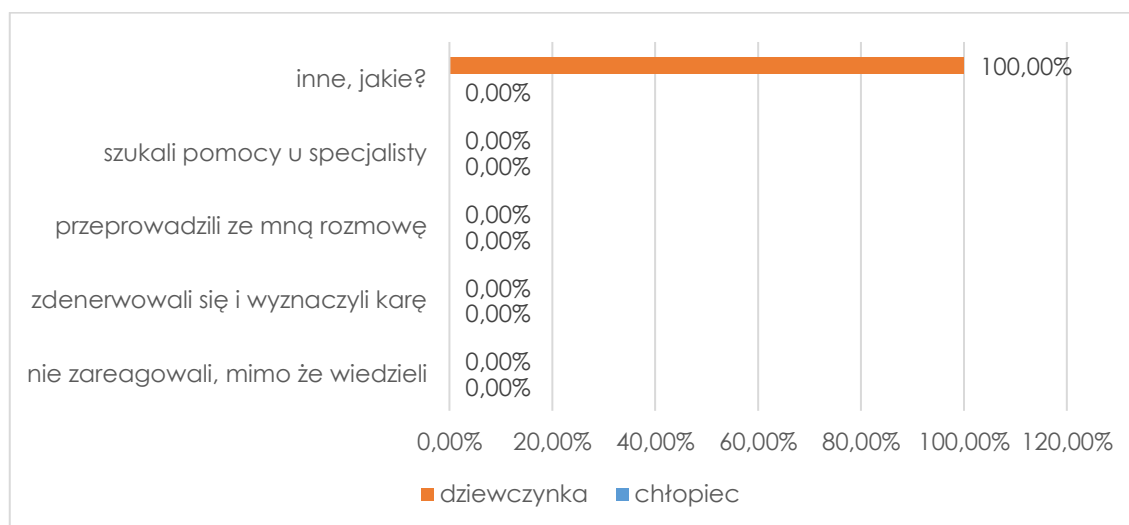
Wykres 58 Jak otrzymałeś/aś alkohol?

Dodatkowo uczniowie, którzy mieli już kontakt z alkoholem zostali zapytani, czy ich rodzice wiedzą o tym fakcie. Co ciekawe, 25,00% chłopców przyznało, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu, co może świadczyć o tym, że uczniowie otrzymywali alkohol od rodziców jedynie na spróbowanie.

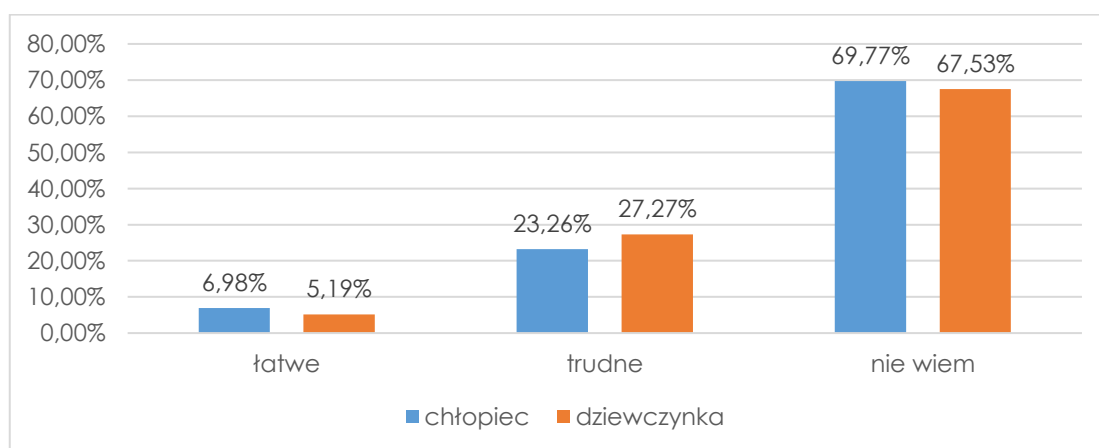
Wykres 59 Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

Ponadto młodym mieszkańcom mającym styczność z alkoholem, którzy przyznali, że rodzice są świadomi, iż próbowali oni alkoholu zadano pytanie o reakcję ich rodziców. 100,00% dziewcząt w odpowiedzi „inne, jakie?” odpowiedziały: „nie wiedzą”.

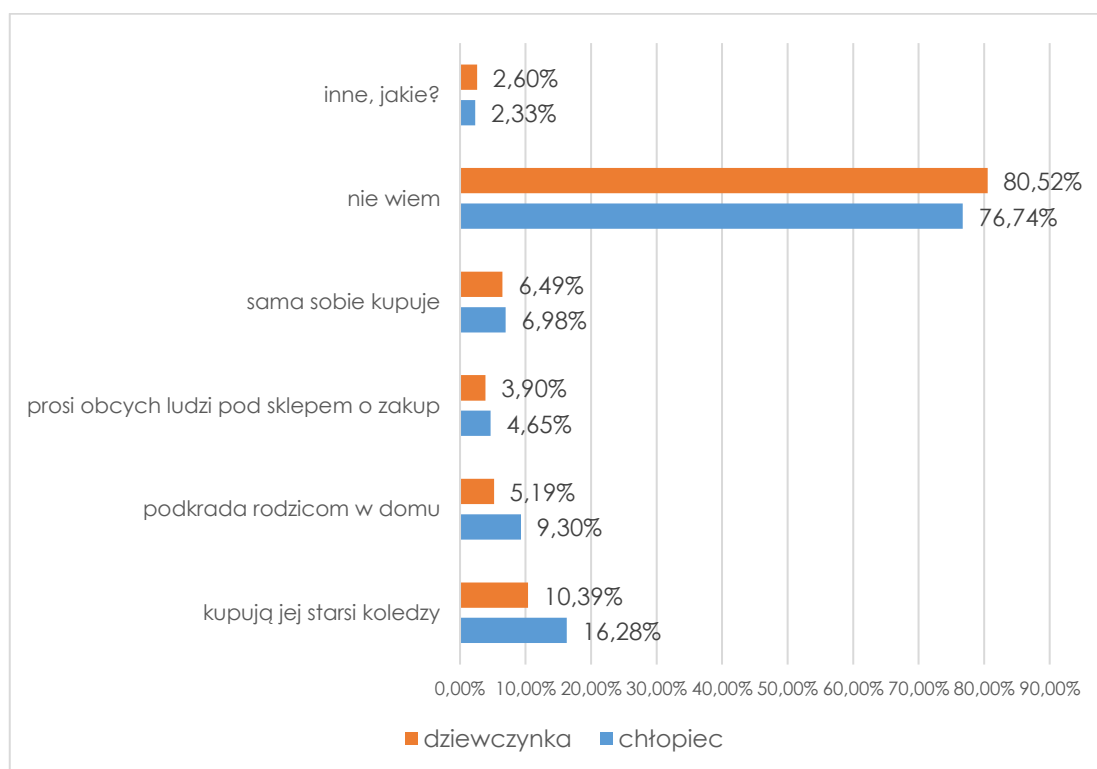
Wykres 60 Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

Zdania wszystkich badanych uczniów na temat łatwości zdobycia alkoholu w ich miejscu zamieszkania są podzielone. 23,26% chłopców oraz 27,27% dziewczynek przyznało, że alkohol jest trudny do zdobycia w ich miejscowości. Następnie 6,98% chłopców oraz 5,19% dziewczynek stwierdziło, że kupno alkoholu na terenie Gminy Kulesze Kościelne przez nieletnich jest łatwe. Pozostałe 69,77% chłopców, a także 67,53% dziewczynek nie ma zdania na ten temat, może to świadczyć o tym, że nie są oni zainteresowani kupnem lub zdobyciem alkoholu.

Wykres 61 Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to?

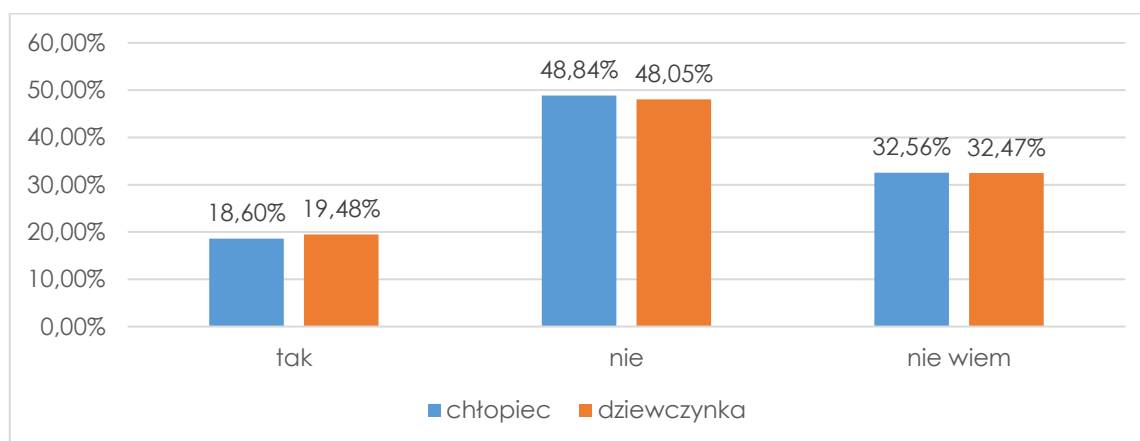
Dodatkowo, uczniowie wymieniali jak ich rówieśnicy mogą zdobywać alkohol. Najczęściej w opinii uczniów kupują go im starsi koledzy (16,28% chłopców, 10,39% dziewczynek), podkradają rodzicom w domu (9,30% chłopców, 5,19% dziewczynek), czy też proszą obcych ludzi pod sklepem o zakup (4,65% chłopców, 3,90% dziewczynek). Natomiast największy odsetek uczniów (76,74% chłopców oraz 80,52% dziewczynek) udzielił odpowiedzi „nie wiem”. Może to świadczyć o tym, że nie są oni zainteresowani tym tematem. W odpowiedzi „inne, jakie?” (2,33% chłopców, 2,60% dziewczynek), młodzi mieszkańcy napisali: „bierze od sąsiadów” oraz „nie mają pojęcia”.

Wykres 62 Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

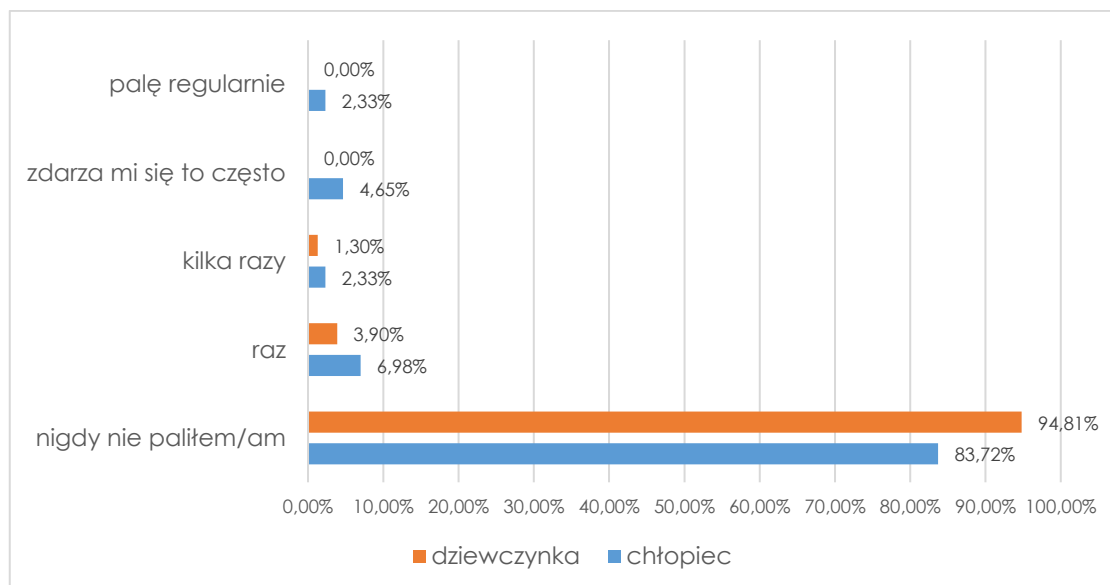
4.3 Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Wraz z piciem alkoholu wiąże się również problem nikotynowy. Pomimo tego, że są to wyroby dozwolone od lat 18, młodzież bezproblemowo może sięgnąć po papierosy. W młodym wieku rozpoczynanie palenia papierosów jest niebezpieczne, ponieważ jednostka szybciej się uzależnia oraz ciężiej jest jej zerwać z nałogiem. Papierosy szkodzą przede wszystkim osobie palącej, ale również innym osobom w towarzystwie. Uczniowie (18,60%) oraz uczennice (19,48%) przyznają, że ich rówieśnicy palą papierosy. Kolejno 32,56% chłopców oraz 32,47% dziewczynek nie wie czy takie zjawisko występuje wśród ich znajomych i rówieśników. Następnie 48,84% uczniów oraz 48,05% uczennic uważa, że ich rówieśnicy nie palą papierosów.

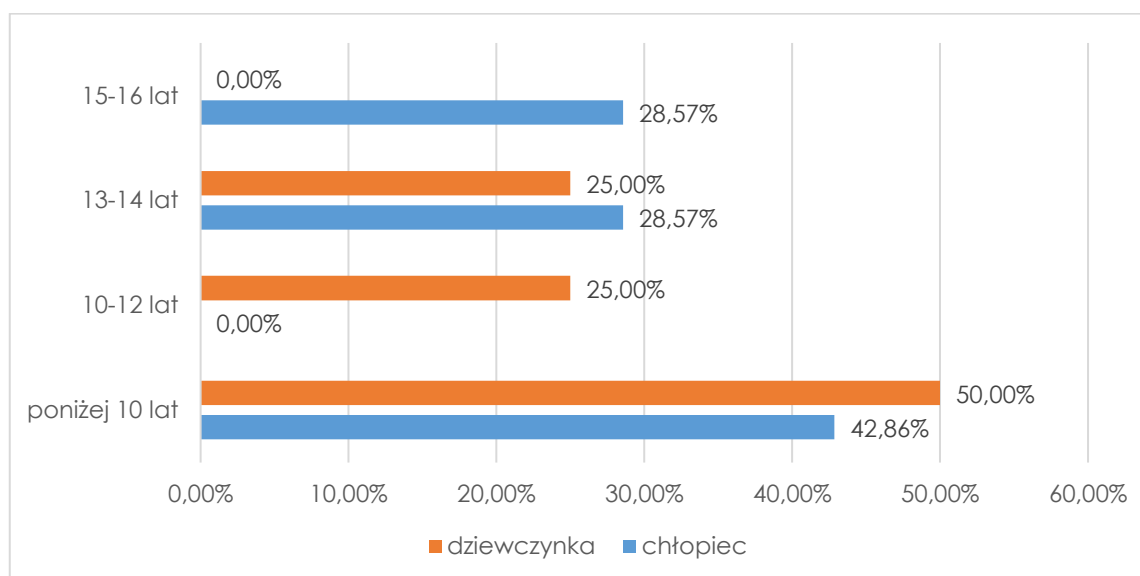
Wykres 63 Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

Dodatkowo 83,72% chłopców oraz 94,81% dziewczynek odpowiedziało, że nigdy nie paliło papierosów. Pozostali palili: raz (6,98% chłopców, 3,90% dziewczynek), a także kilka razy (2,33% chłopców, 1,30% dziewczynek), palą często (4,65% chłopców) lub regularnie (2,33% chłopców)¹⁶.

Wykres 64 Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

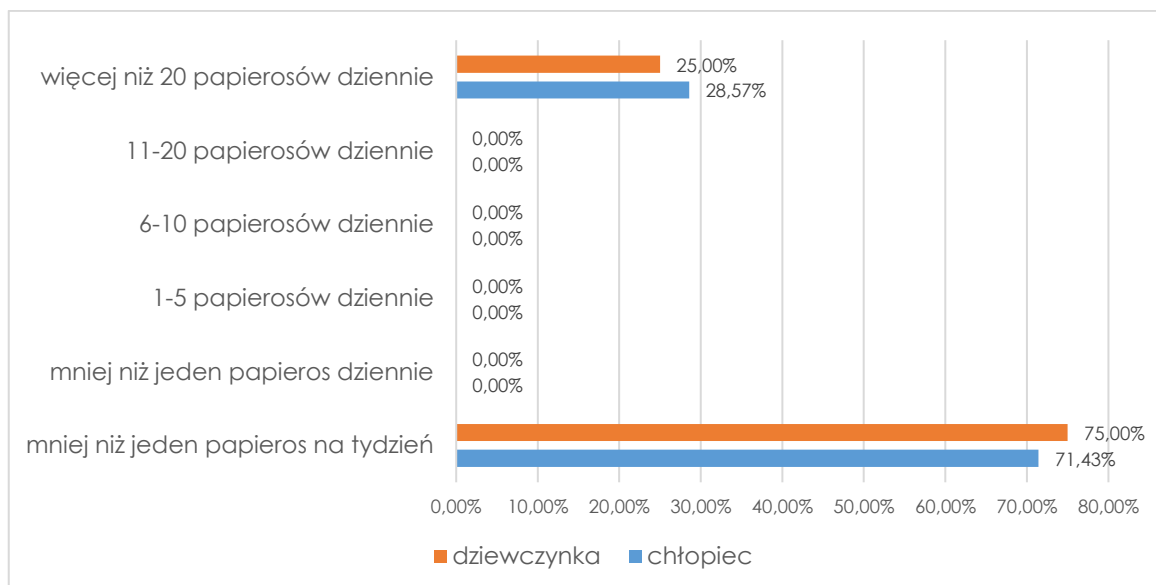
Uczniowie, którzy przyznali, że palą papierosy poproszeni zostali o określenie wieku w jakim zaczęli to robić. Chłopcy po raz pierwszy, zapalili papierosa kolejno w wieku: poniżej 10 lat (42,86%), 15 do 16 lat oraz 13 do 14 lat (po 28,57%). Dziewczynki zapaliły pierwszego papierosa w wieku: poniżej 10 lat (42,86%), między 13, a 14 lat oraz od 10 do 12 lat (po 25,00%).

Wykres 65 W jakim wieku paliłeś/aś papierosy po raz pierwszy?

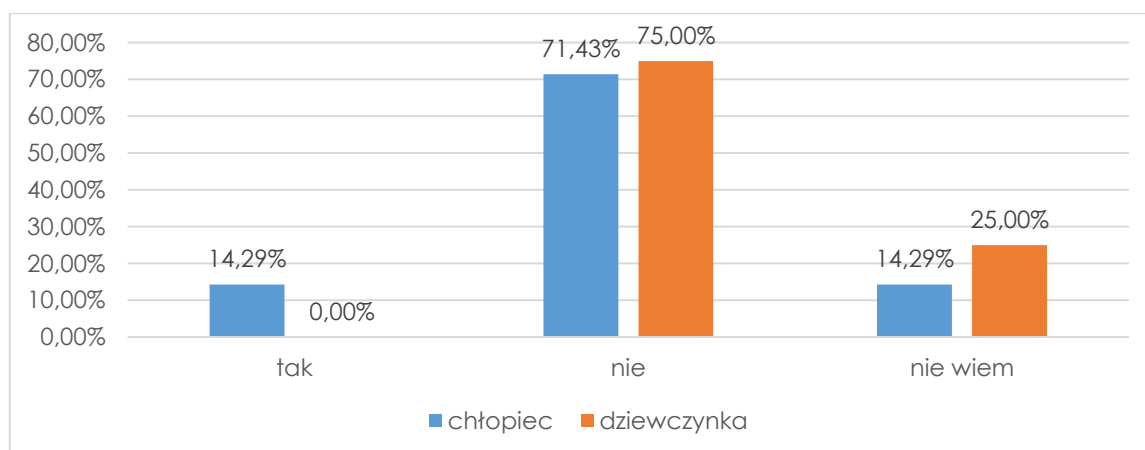
¹⁶ Łącznie kiedykolwiek paliło 36 chłopców i 73 dziewczynek.

Pocieszający jest fakt, że uczniowie (71,43% chłopców, 75,00% dziewczynek), którzy zadeklarowali się, że palą, robią to rzadko, bowiem głównie palą mniej niż jednego papierosa na tydzień, a także więcej niż 20 papierosów dziennie (28,57% chłopców, 25,00% dziewczynek).

Wykres 66 Jak często palisz/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

14,29% chłopców którzy wskazali, że palą papierosy przyznali, że ich rodzice wiedzą o tym. Kolejne 71,43% chłopców i 75,00% dziewczynek twierdzi, że rodzice nie wiedzą o tym fakcie. Pozostałe 14,29% chłopców i 25,00% dziewczynek nie ma wiedzy, czy ich rodzice są świadomi, że ich dziecko pali papierosy.

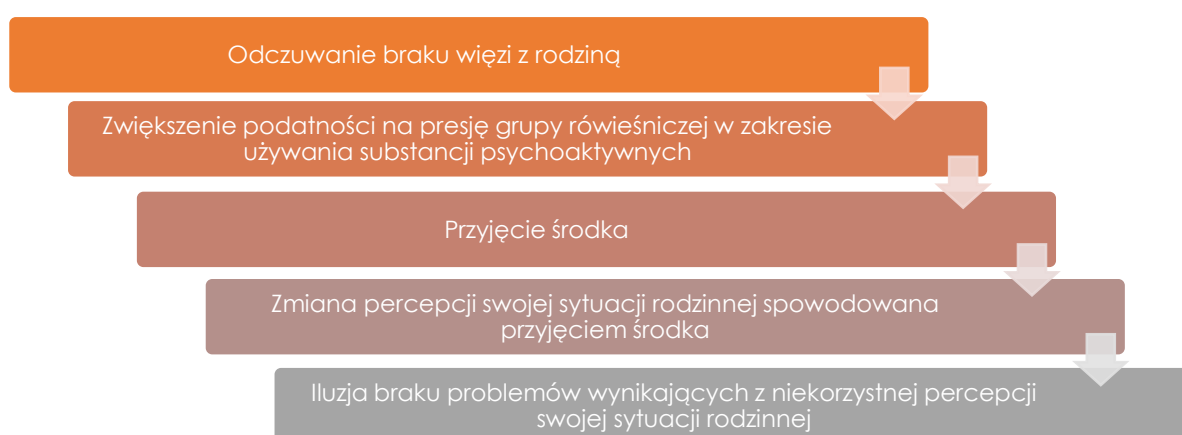

Wykres 67 Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?

4.4 Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

We współczesnym świecie na niespotykaną wcześniej skalę pojawiło się zjawisko nadużywania substancji odurzających. Szczególnie wśród ludzi młodych, którzy często nie mają świadomości zagrożenia, odurzanie stanowi alternatywę – sposób na życie. Ta plaga społeczna dotknęła wiele krajów, szczególnie na zachodzie i w szybkim czasie dotarła do naszego kraju. Już od samego początku miała ona charakter dynamiczny. Badania pokazują, iż już coraz młodsze dzieci deklarują zażywanie substancji psychoaktywnych oraz sięganie po alkohol i nikotynę. Okres dojrzewania jest dla młodych ludzi czasem wyjątkowym. W związku z tym, wiek adolescencji to również czas, w którym młodzi ludzie często sięgają po substancje psychoaktywne. Są one próbą zaspokojenia specyficznych potrzeb wieku dorastania: integracji z rówieśnikami, manifestowania niezależności od dorosłych oraz wyrażeniu tożsamości.

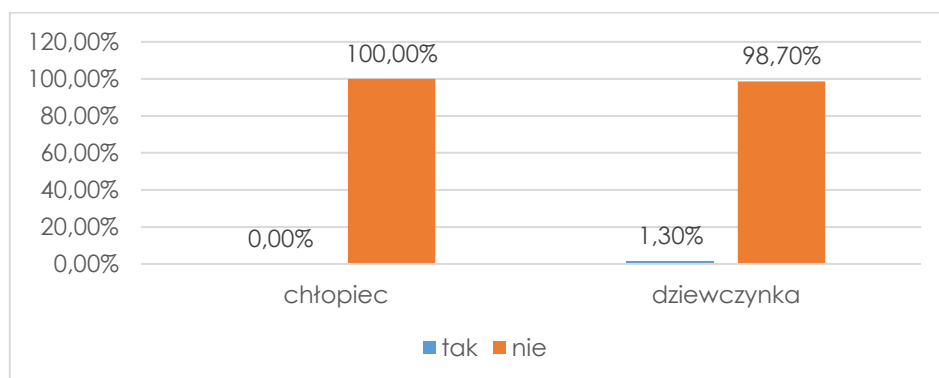
Na podjęcie próby sięgania po substancje uzależniające wpływa wiele czynników. Ogromny wpływ na to zjawisko mają m.in.: więzi rodzinne, rówieśnicy, media oraz social media. Współcześnie obserwuje się coraz większe osłabienie relacji rodzinnych, które w dużej mierze przekładają się na jakość kontaktów dzieci z rodzicami. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji. Tym samym nieprawidłowo funkcjonująca rodzina może spowodować ukształtowanie się osobowości dziecka podatnej na uzależnienie, jak również być powodem wielu stresogennych sytuacji, mogących stać się przyczyną inicjacji narkotykowej, alkoholowej, czy też nikotynowej¹⁷. Na poniższym diagramie możemy zaobserwować jak działa ten mechanizm¹⁸:

¹⁷ Gaś Z., „Rodzina a uzależnienia”, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1994, Lublin.

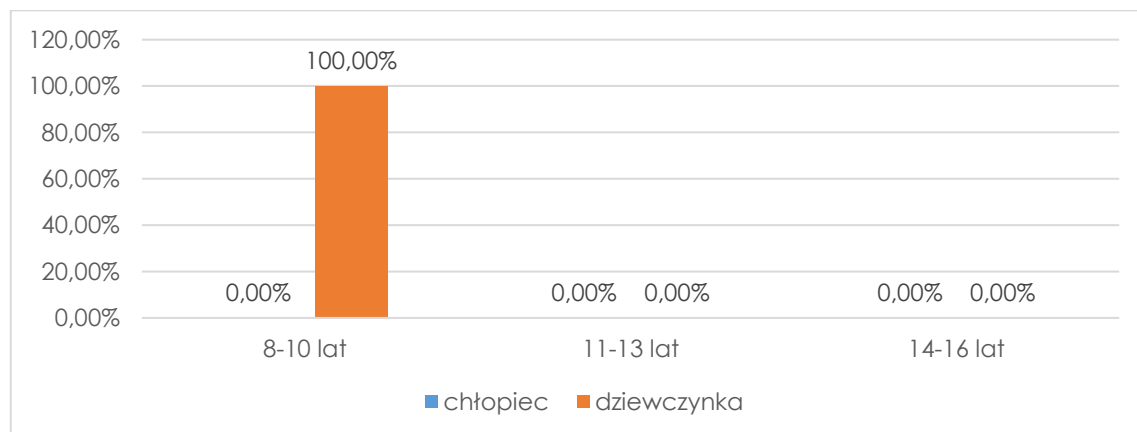
¹⁸ Mechanizm wg. F.Streit.

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczy powyższego problemu (narkotykowego). Jego celem było oszacowanie skali zażywania narkotyków lub dopalaczy wśród uczniów z szkoły podstawowej zlokalizowanej na terenie Gminy Kulesze Kościelne oraz sprawdzenie wiedzy dotyczącej środków psychoaktywnych. Uczniów zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki i dopalacze. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, 100,00% chłopców i 98,70% dziewczynek nigdy nie próbowało substancji psychoaktywnych. Jednak 1,30% dziewczynek przyznało, że zdarzyło im się używać narkotyków lub dopalaczy¹⁹.

Wykres 68 Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki lub dopalacze?

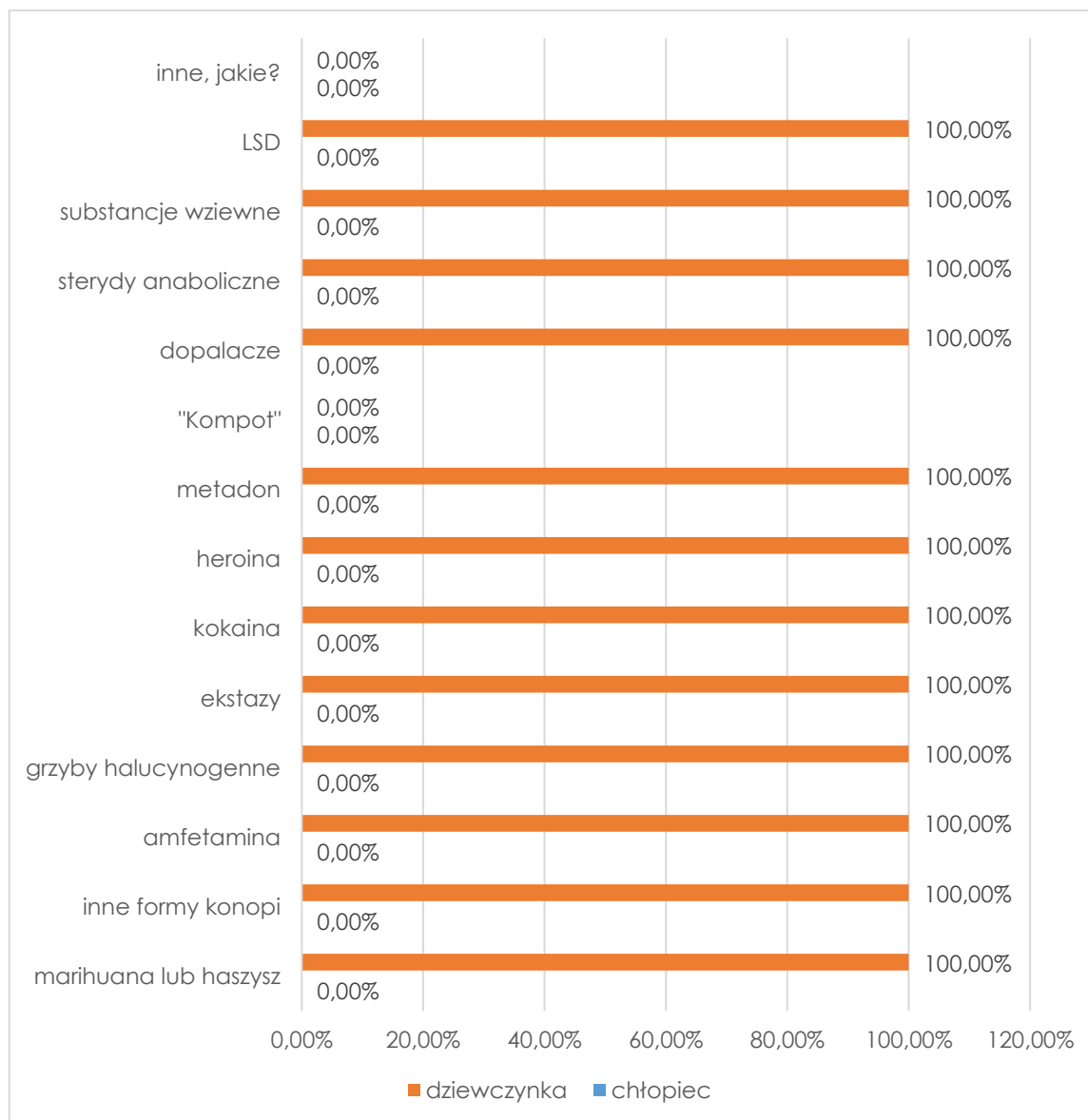
Uczennica, która przyznała się do próbowania środków psychoaktywnych stwierdziła, że zażywała je w przedziale wiekowym między 8, a 10 rokiem życia (100,00% dziewczynek).

Wykres 69 Jeśli tak, to ile miałeś/aś wtedy lat?

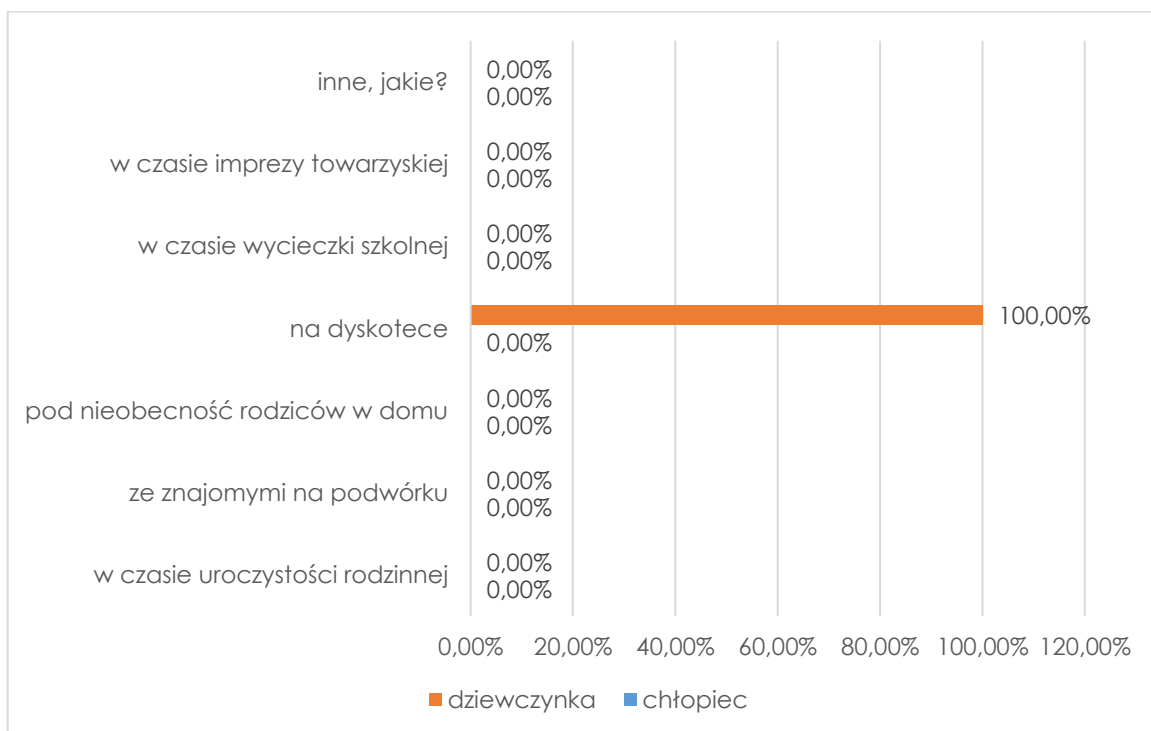
¹⁹ Łącznie 1 dziewczynka.

Pomimo niewielkiego zainteresowania środkami psychoaktywnymi wśród uczniów, należy przyjrzeć się, jakie substancje zdecydowali się spróbować. Młoda ankietowana, która przyznała, iż zażywała kiedykolwiek substancje psychoaktywne wskazała na prawie wszystkie odpowiedzi (100,00%). Odpowiedzi dziewczynki mogą mijać się z prawdą.

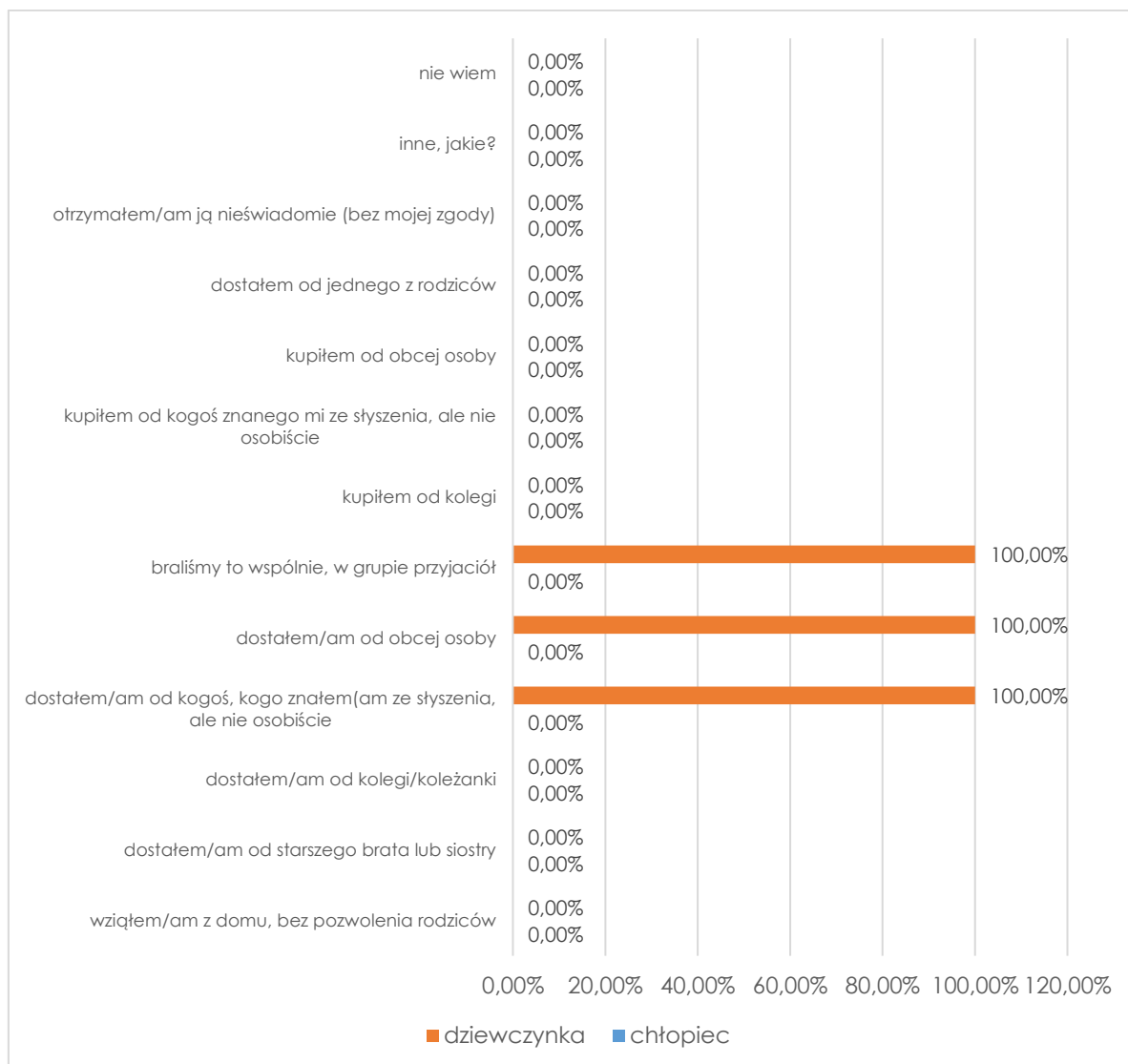
Wykres 70 Jakimi były to substancje? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Na poniższym wykresie można zaobserwować, że uczennica po raz pierwszy zażyła substancje psychoaktywne w czasie imprezy na dyskotecę (100,00%).

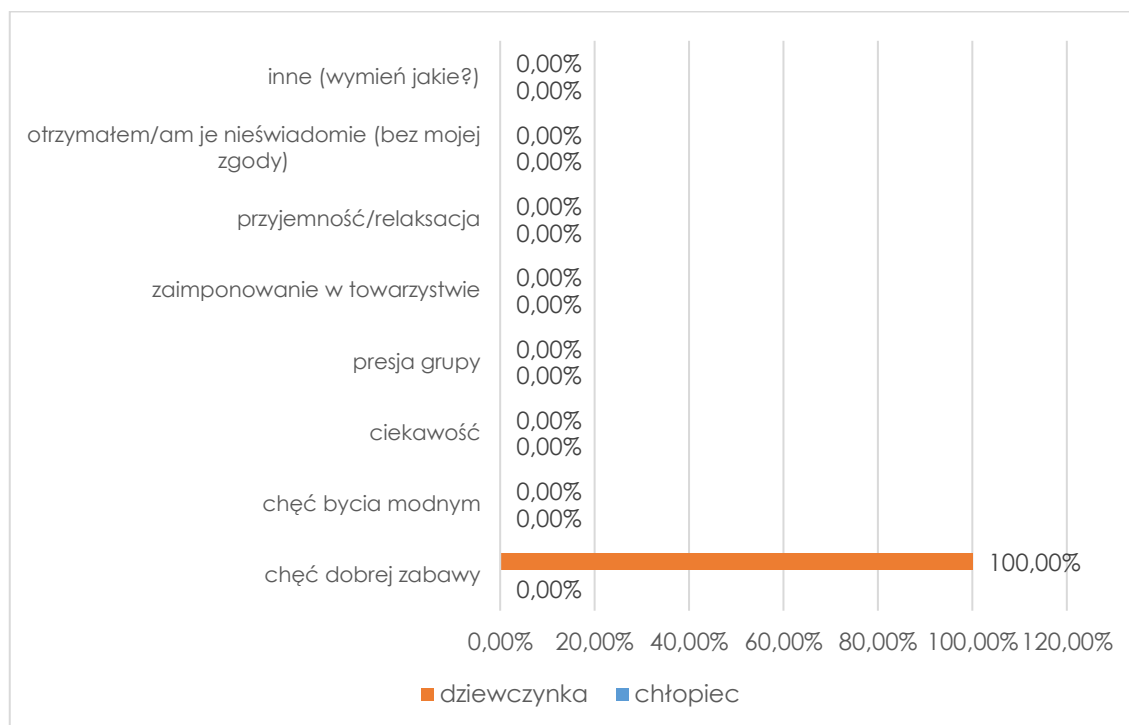
Wykres 71 W jakich okolicznościach zażyłeś/aś narkotyki/dopalacze po raz pierwszy?
Można wybrać kilka odpowiedzi.

Uczennica, która zażywała narkotyki i dopalacze została poproszona o wskazanie, skąd wzięła substancje psychoaktywną. Dziewczynka wskazała na odpowiedź: „braliśmy to wspólnie, w grupie przyjaciół”, „dostałem/am od obcej osoby” oraz „dostałem/am od kogoś, kogo znałem/am ze słyszenia, ale nie osobiście”.

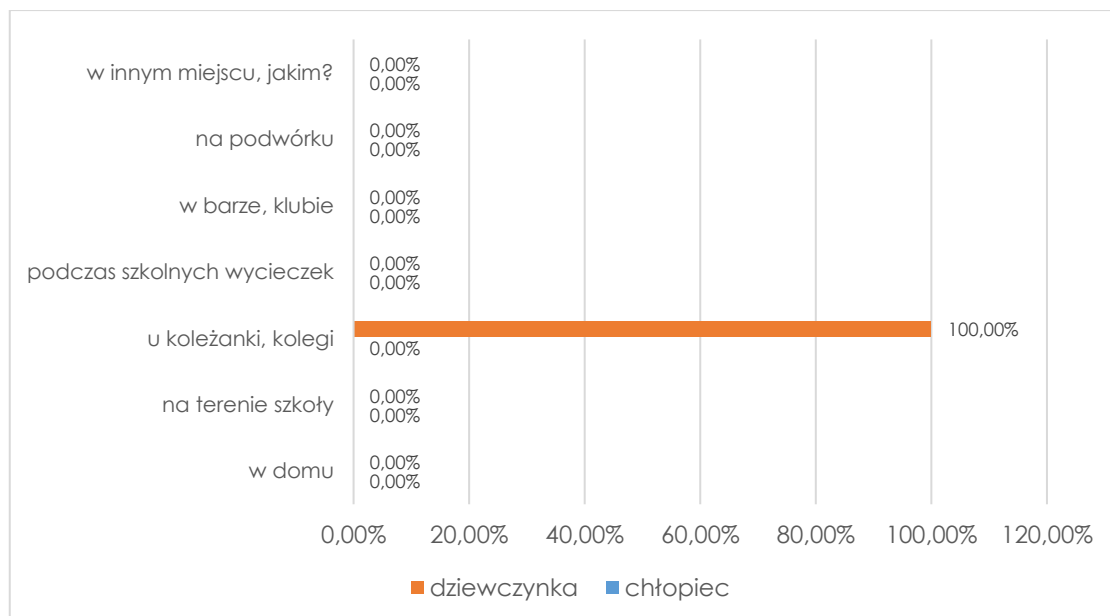
Wykres 72 Skąd wziąłeś/ęłaś tę substancję? Pytanie wielokrotnego wyboru.

Młoda respondentka przyznała, że tym co skłaniało ją do zażycia środków psychoaktywnych była: chęć dobrej zabawy (100,00%).

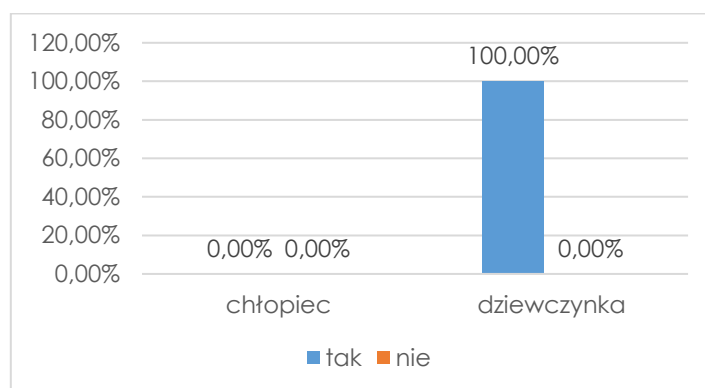
Wykres 73 Co skłoniło Cię do zażywania narkotyków/dopalaczy? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Uczennica wskazała również, gdzie najczęściej zdarzyło jej się zażywać narkotyki lub dopalacze. Młoda mieszkanka odpowiedziała: „u koleżanki, kolegi” (100,00%).

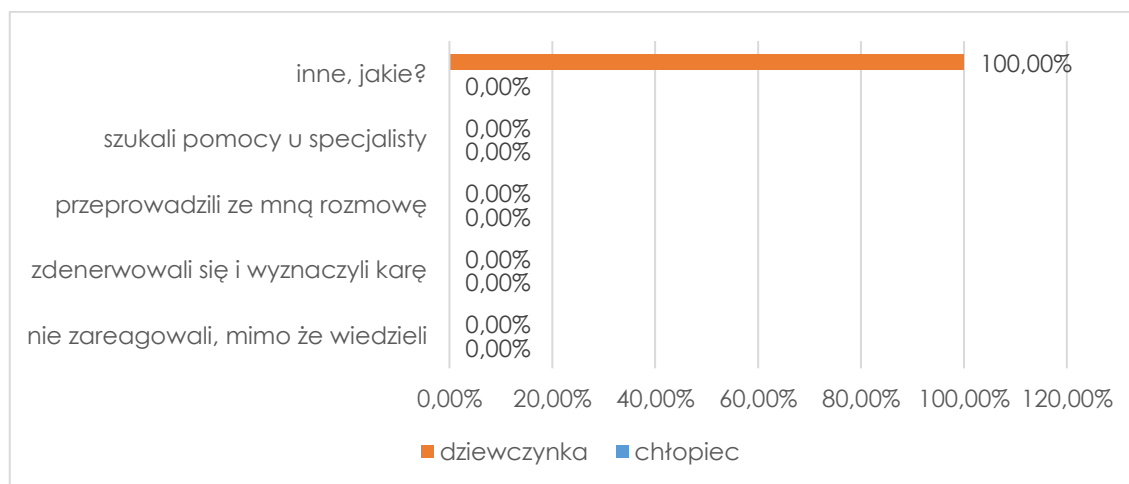
Wykres 74 Gdzie zdarzyło Ci się zażywać narkotyki/dopalacze? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Młoda uczennica, która przyznała się do zażywania narkotyków lub dopalaczy, twierdzi, że jej rodzice wiedzą o tym fakcie (100,00%).

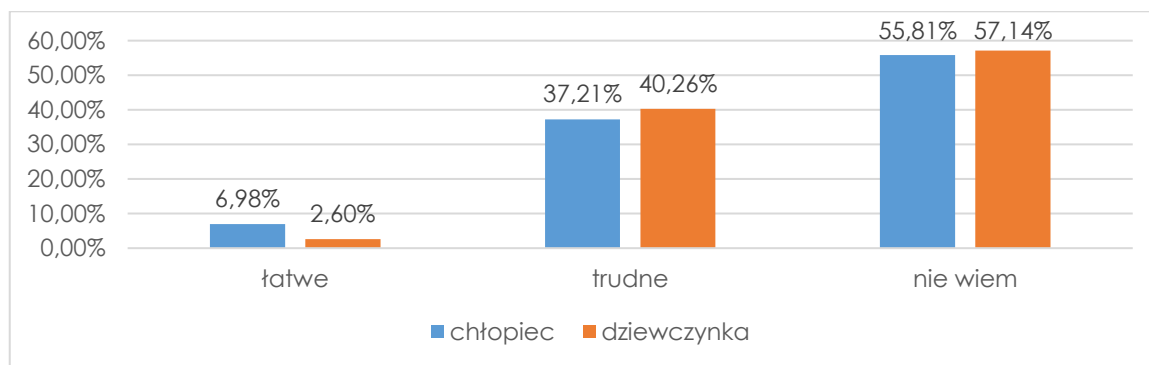
Wykres 75 Czy rodzice wiedzą, że zażywasz narkotyki/dopalacze?

Dodatkowo uczennica, która przyznała, że jej rodzice wiedzą o tym, iż zażywa środki psychoaktywne zaznaczyła odpowiedź „inne, jakie?” (100,00%) pisząc: „nie zareagowali”.

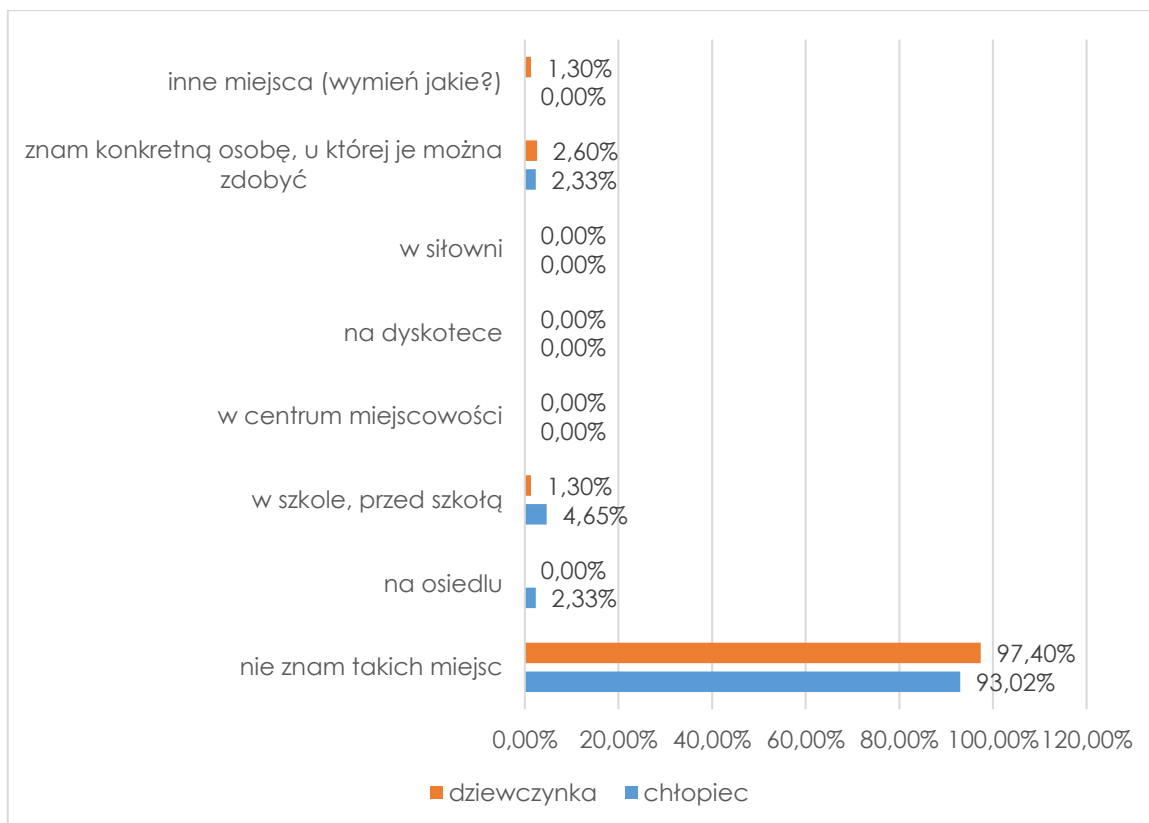
Wykres 76 Jak Twoi rodzice zareagowali na zażywanie przez Ciebie narkotyków/dopalaczy?

Następnie wszystkich uczniów zapytano, o trudność zdobycia narkotyków lub dopalaczy w ich miejscowości. Uczniowie obu płci uważają, że pozyskanie substancji psychoaktywnych w ich najbliższym otoczeniu jest trudne (37,21% chłopców, 40,26% dziewczynek). Pozostałe 55,81% chłopców oraz 57,14% dziewczynek nie udzieliło konkretnej odpowiedzi, a 6,98% uczniów oraz 2,60% uczennic uważa, że zdobywanie narkotyków lub dopalaczy na terenie Gminy Kulesze Kościelne może być łatwe.

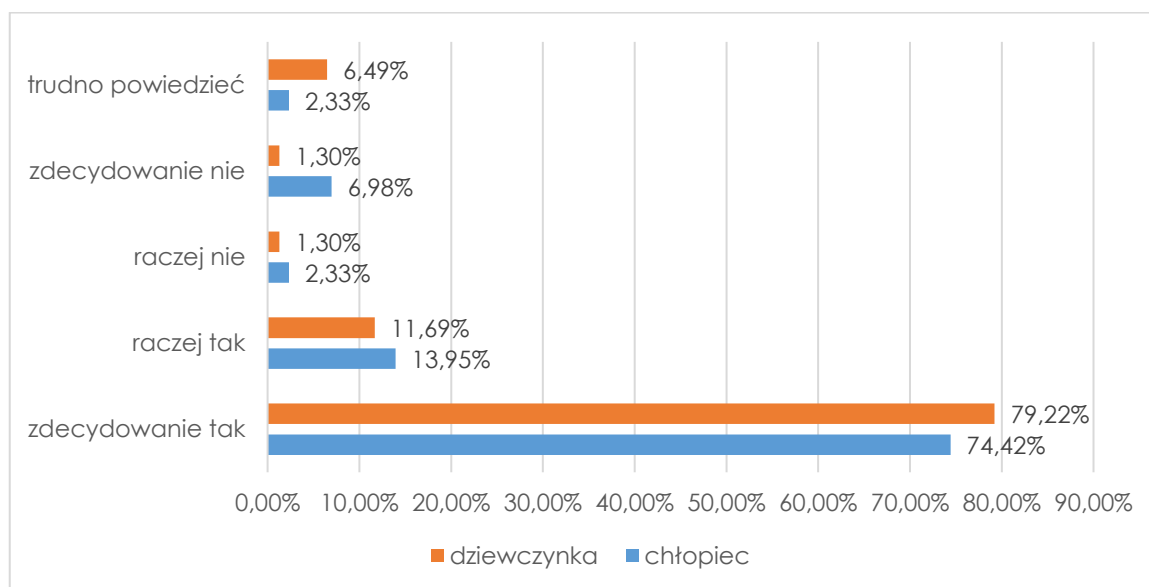
Wykres 77 Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki lub dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

Większość uczniów (93,02%) oraz uczennic (97,40%) nie zna miejsc, w których mogą zakupić lub dostać narkotyki/dopalacze. W odpowiedzi „inne miejsca (wymień, jakie?)” (1,30% dziewczynek) respondenci napisali: „nie wiem”.

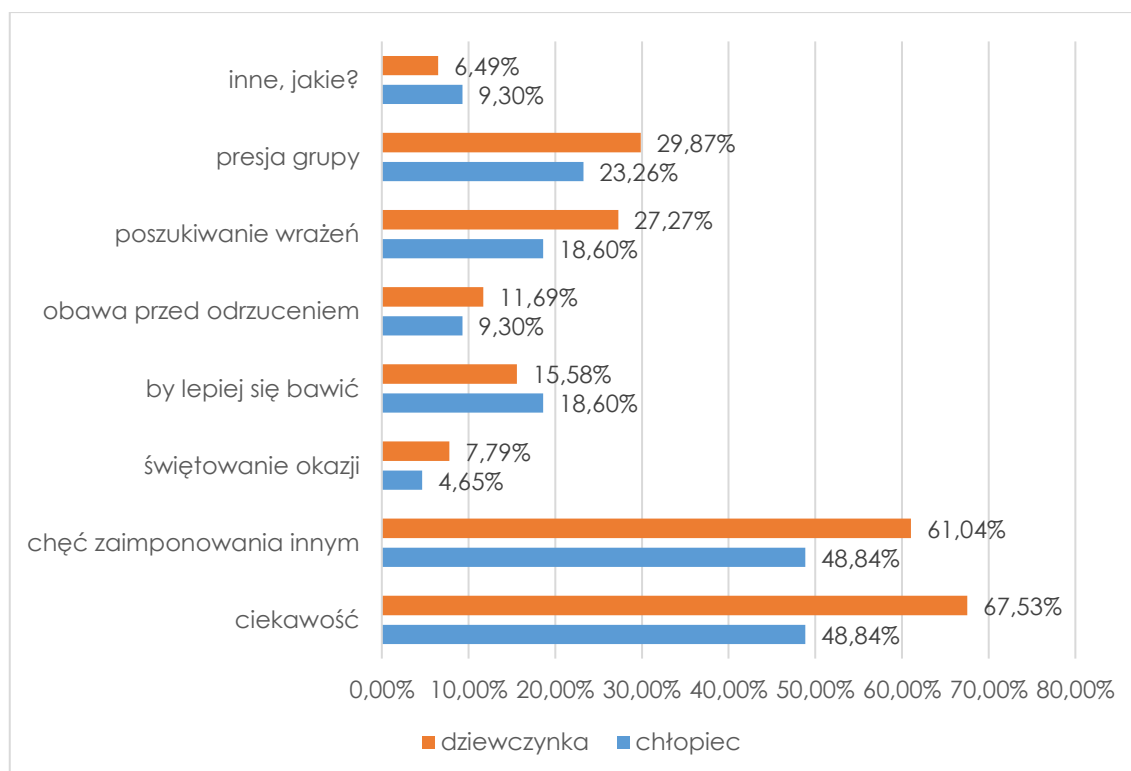
Wykres 78 Czy znasz miejsca w swojej miejscowości gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Uczniów zapytano również o to, czy według nich zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia. Większość młodych respondentów przyznała, że narkotyki są zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia (74,42% chłopców, 79,22% dziewczynek). Pozostali ankietowani wskazywali na odpowiedzi: „raczej tak” (13,95% chłopców, 11,69% dziewczynek), „trudno powiedzieć” (2,33% chłopców, 6,49% dziewczynek), „raczej nie” (2,33% chłopców, 1,30% dziewczynek), a także „zdecydowanie nie” (6,98% chłopców, 1,30% dziewczynek).

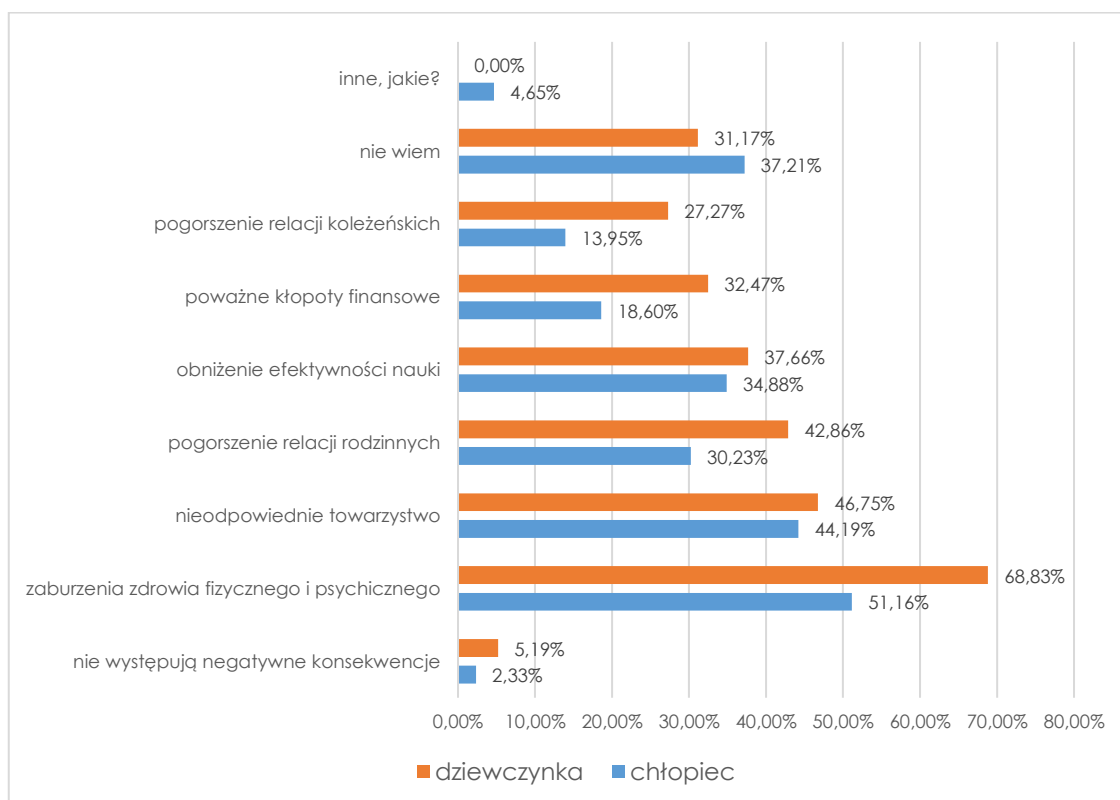
Wykres 79 Czy uważasz, że zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

Respondenci wymieniali również, z jakich powodów w ich opinii młodzi mieszkańcy sięgają po alkohol, tytoń, dopalacze i narkotyki. Najczęściej respondenci wymieniali: ciekawość (67,53% chłopców, 48,84% dziewczynek) czy też chęć zaimponowania innym (48,84% chłopców, 61,04% dziewczynek). Dodatkowo w odpowiedzi „inne, jakie?” (9,30% chłopców, 6,49% dziewczynek) uczniowie wymieniali: „depresja” oraz „nie wiem”.

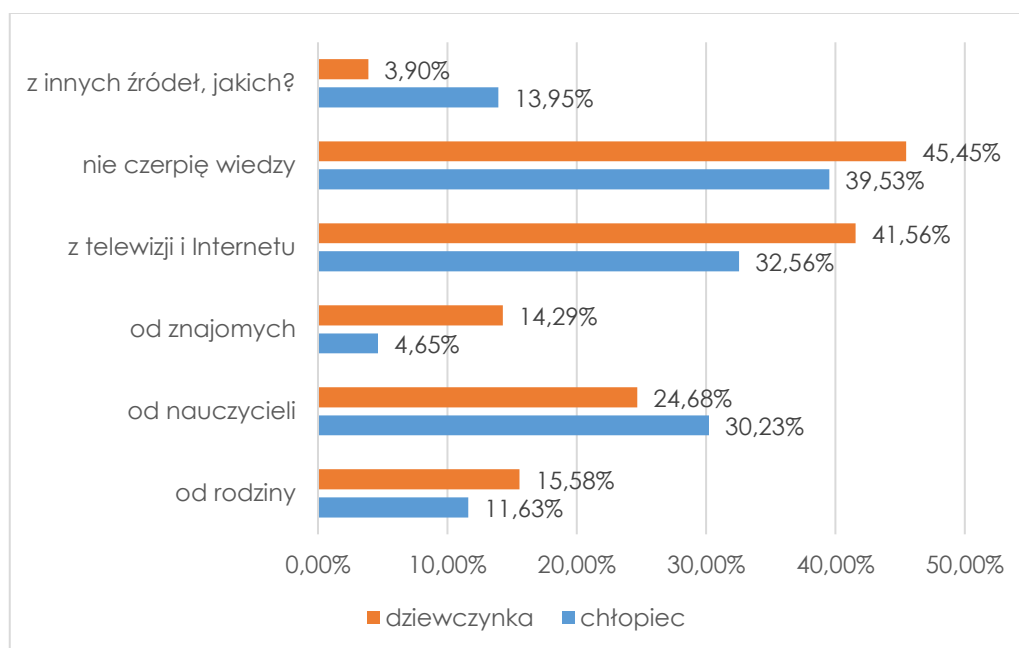
Wykres 80 Z jakich powodów według Ciebie osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze, tytoń? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ponadto młodzi mieszkańcy wskazywali, jakie mogą być negatywne konsekwencje uzależnienia od alkoholu, tytoniu, narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych. Uczniowie najczęściej wskazywali na: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (51,16% chłopców, 68,83% dziewczynek), nieodpowiednie towarzystwo (44,19% chłopców, 46,75% dziewczynek), czy też pogorszenie relacji rodzinnych (30,23% chłopców, 42,86% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (4,65% chłopców) uczennice napisały: „uzależnienie”.

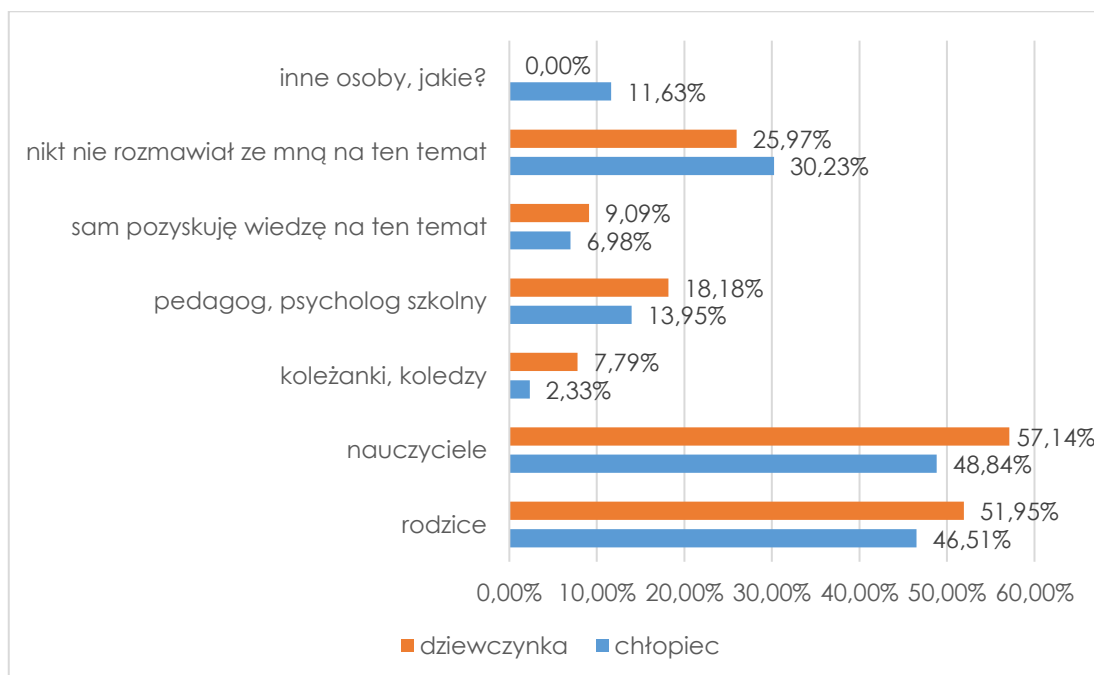
Wykres 81 Jak według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, tytoniu, narkotyków, dopalaczy? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ważną rzeczą w dzisiejszych czasach jest odpowiednie edukowanie młodzieży w temacie zagrożeń i konsekwencji płynących z zażywania substancji psychoaktywnych, tytoniu, czy też alkoholu. Większość uczniów czerpie wiedzę ze środków masowego przekazu, jakimi są Internet i telewizja, gdzie informacje na powyższy temat znalazło 32,56% chłopców oraz 41,56% dziewcząt. Pokażna grupa ankietowanych, stanowiąca 39,53% chłopców i 45,45% dziewczynek, nie czerpie żadnych informacji na ten temat, może to oznaczać, że młodzi mieszkańcy nie są zainteresowani tą tematyką. W odpowiedzi „z innych źródeł, jakich?” (13,95% chłopców, 3,90% dziewczynek) młodzi mieszkańcy wskazywali na: „z podręczników do biologii” oraz „z głowy”.

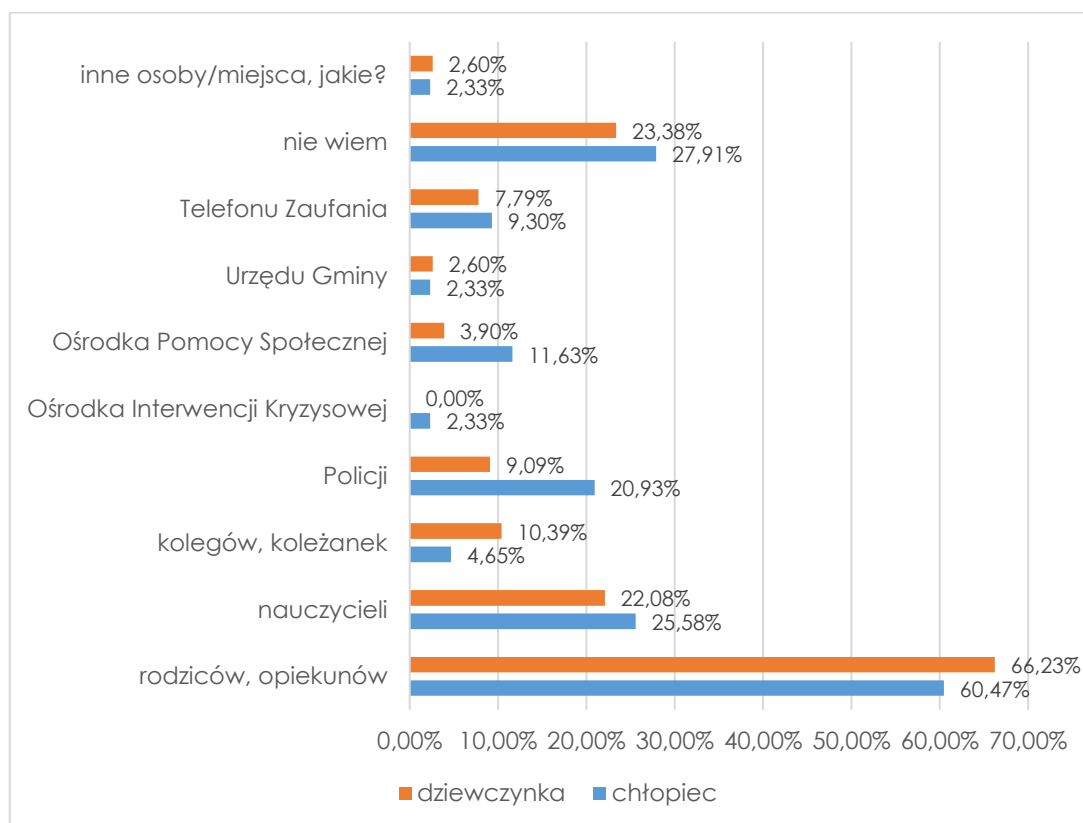
Wykres 82 Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą alkoholu, tytoniu, narkotyków i dopalaczy? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Zdaniem uczniów to nauczyciele (48,84% chłopców, 57,14% dziewczynek) oraz rodzice (46,51% chłopców, 51,95% dziewczynek) najczęściej rozmawiają z młodzieżą na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych. Niepokojący jest fakt, że 6,98% uczniów i 9,09% dziewczynek samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat oraz 30,23% chłopców i 25,97% dziewczynek uważa, że nikt z nimi na ten temat nie rozmawiał. W odpowiedzi „inne osoby, jakie?” (11,63% chłopców), młodzi mieszkańcy wymieniali: „babcia” oraz „psychiatra”.

Wykres 83 Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków, takich jak alkohol, narkotyki, dopalacze, papierosy?

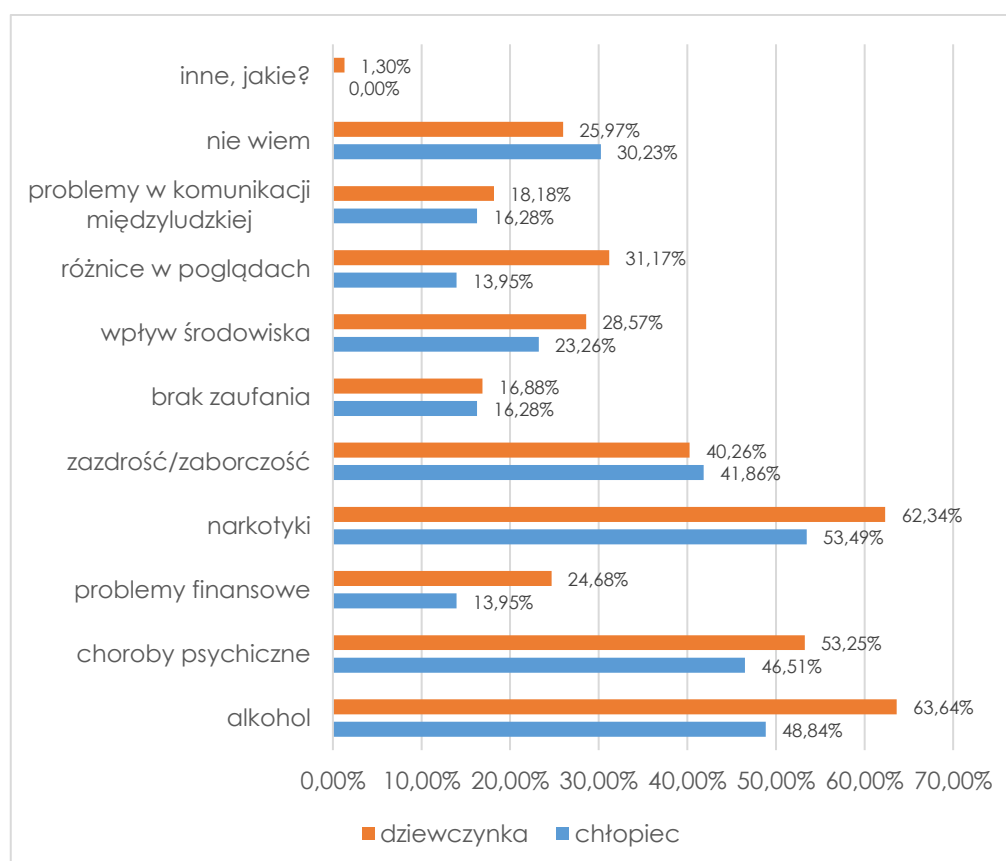
Kolejno, młodzi ankietowani najchętniej zwróciliby się z problemem dotyczącym uzależnienia od narkotyków, dopalaczy, tytoniu, czy alkoholu do swoich rodziców i opiekunów (60,47% chłopców, 66,23% dziewczynek) lub nauczycieli (26,47% chłopców, 16,19% dziewczynek). Natomiast 27,91% chłopców, 23,38% dziewczynek nie wie do kogo mogliby się zgłosić mając problem związany substancjami zakazanymi. W odpowiedzi „inne, osoby/miejsca, jakie?” (2,33% chłopców, 2,60% dziewczynek) uczniowie napisali: „szpital psychiatryczny”, „do nikogo” oraz „do pani psycholog”.

Wykres 84 Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, tytoniem, narkotykami lub dopalaczami? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

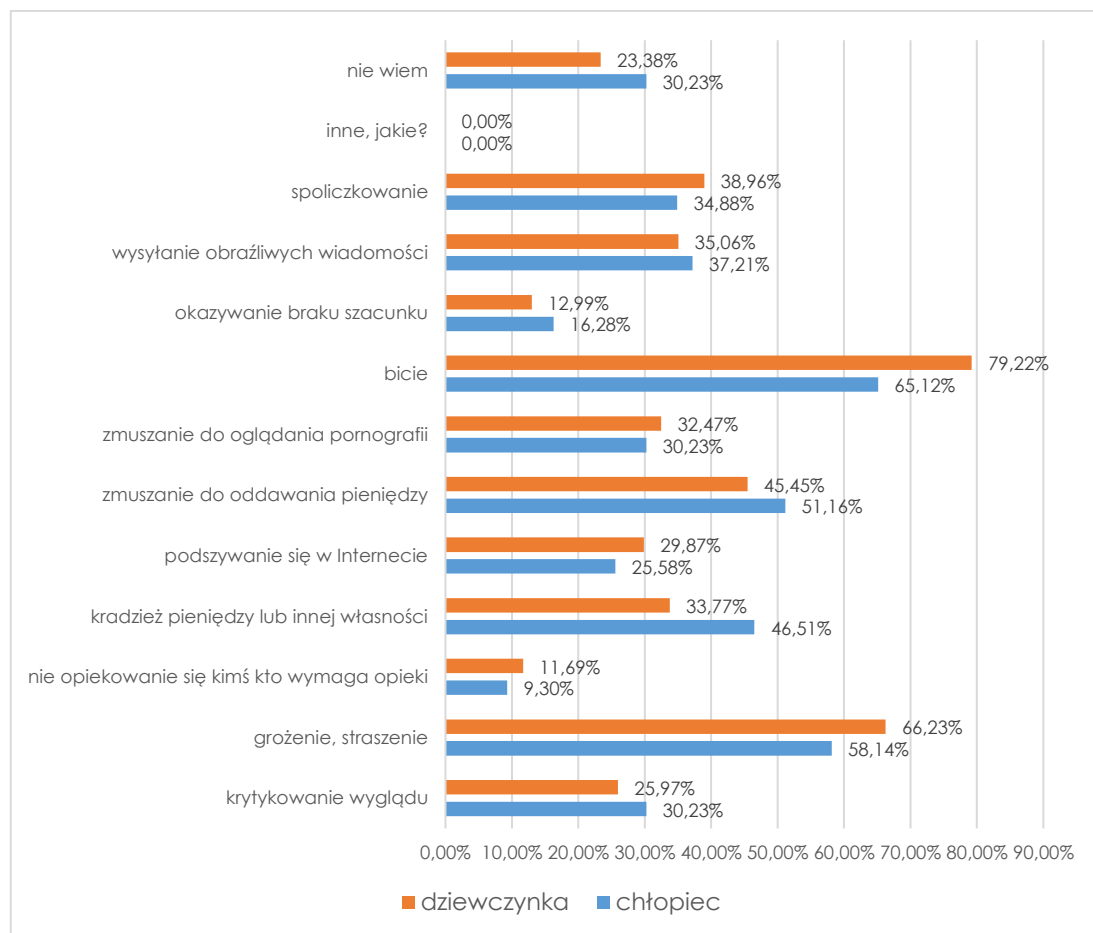
4.5 Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

Przemoc – jest to kolejny problem, który został poruszony w badaniu wśród młodych mieszkańców. O samej przemocy jesteśmy w stanie mówić, gdy zostaną spełnione pewne warunki takie jak: gdy jest to intencjonalne działanie lub zaniechania działania, jedna z osób ma wyraźną przewagę nad drugą (która staje się ofiarą przemocy), działanie sprawcy przemocy narusza prawa i dobra osobiste drugiej osoby, ofiara doznaje cierpienia, szkód psychicznych oraz często fizycznych. Młodzi respondenci zostali poproszeni o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem mogą prowokować agresję oraz przemoc wśród młodzieży. W opinii uczniów, przemoc wynika głównie z powodu picia alkoholu (48,84% chłopców, 63,64% dziewczynek) bądź zażywania narkotyków (53,49% chłopców, 62,34% dziewczynek), z powodu chorób psychicznych (46,51% chłopców, 53,25% dziewczynek) oraz z powodu zazdrości/zaborczości (41,86% chłopców, 40,26% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (1,30% dziewczynek) uczniowie napisali: „problemy w rodzinie”.

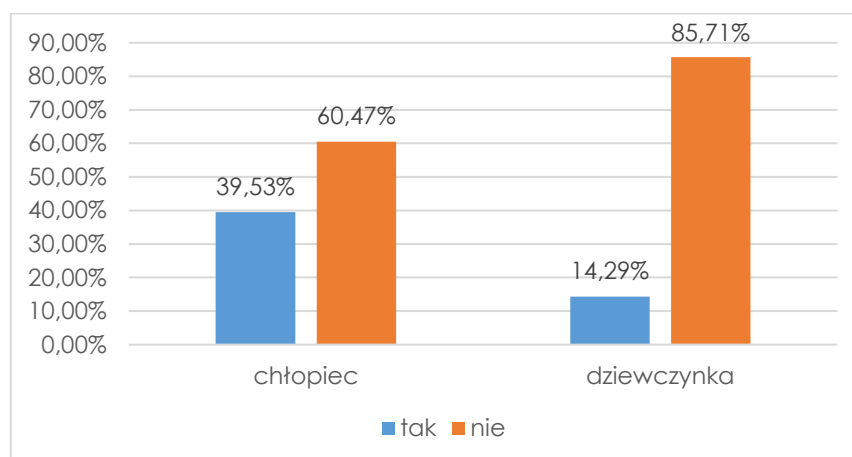
Wykres 85 Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem prowokują agresję/przemoc wśród młodzieży?

Ankietowanych poproszono również o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem mogą być aktem przemocy. Najczęściej było to: bicie (66,12% chłopców, 79,22% dziewczynek), grożenie i straszenie (58,14% chłopców, 66,23% dziewczynek), czy też zmuszanie do oddawania pieniędzy (51,16% chłopców, 45,45% dziewczynek).

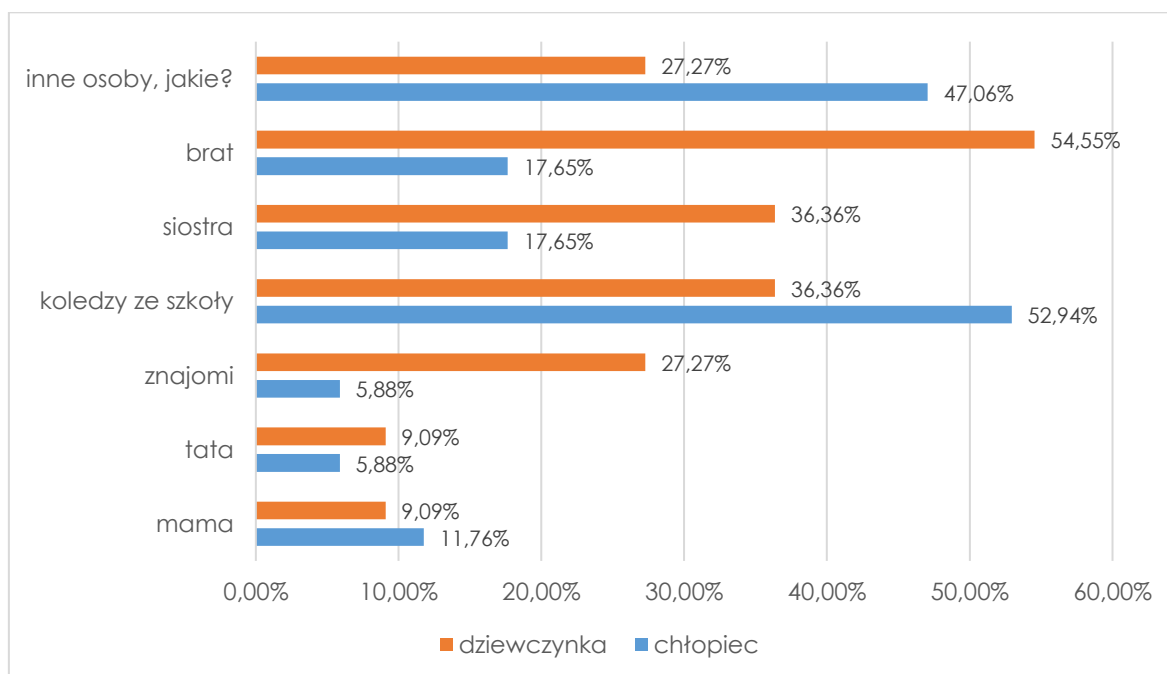
Wykres 86 Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

39,53% chłopców oraz 14,29% dziewczynek przyznało, iż doświadczyło kiedykolwiek przemocy²⁰.

Wykres 87 Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

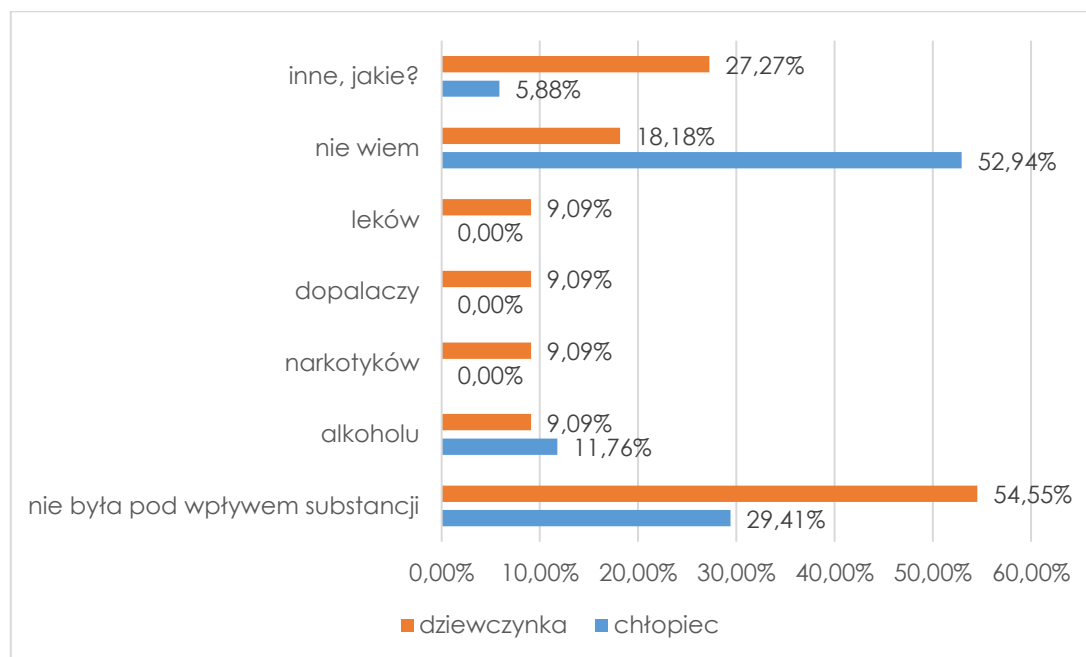
Uczniowie, którzy przyznali, że stosowano wobec nich przemoc zostali poproszeni o wybranie, kto przeciwko nim zastosował ową przemoc. Wobec młodych mieszkańców, przemoc najczęściej stosowali koledzy ze szkoły (52,94% chłopców i 36,36% dziewczynek), brat (17,65% chłopców, 54,55% dziewczynek), czy też siostra (17,65% chłopców, 36,36% dziewczynek). W odpowiedzi „inne osoby, jakie?” (47,06% chłopców, 27,27% dziewczynek) napisano: „nie powiem” oraz „przyjaciele”.

Wykres 88 Kto stosował wobec Ciebie przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

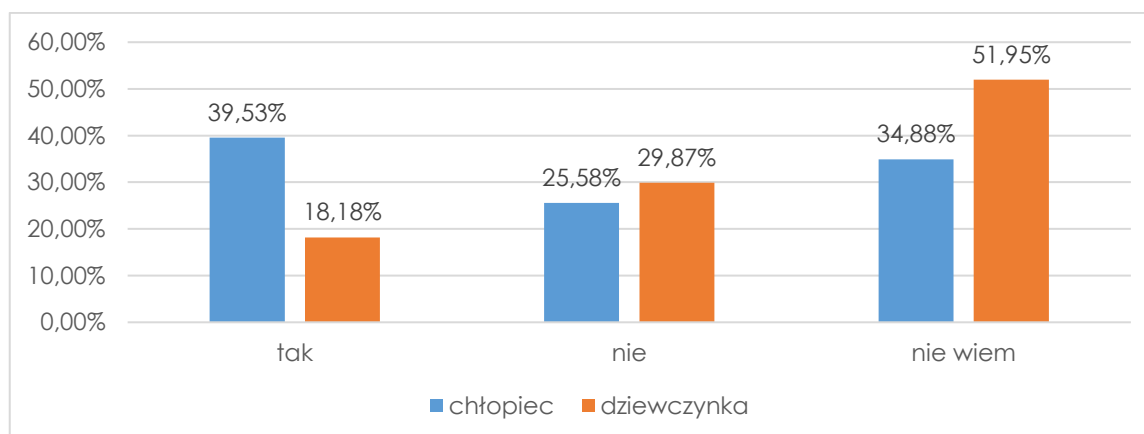
²⁰ Łącznie 11 dziewczynek oraz 17 chłopców.

Dodatkowo respondenci zostali zapytani czy osoba, która stosowała wobec nich przemoc, była pod wpływem jakiejkolwiek substancji. Uczniowie (29,41%) oraz uczennice (54,55%) twierdzą w większości, że osoby, które stosowały wobec nich przemoc, nie były pod wpływem żadnej substancji oraz, że nie mają takich informacji (52,94% chłopców, 18,18% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (5,88% chłopców, 27,27% dziewczynek) uczniowie napisali: „nie miałem takich sytuacji” oraz „nie była pod wpływem niczego bo nie było takiej osoby”.

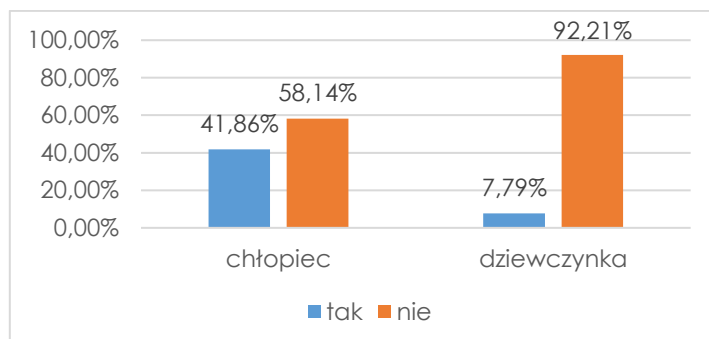
Wykres 89 Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem?

Wszystkim młodym mieszkańcom zadano pytanie dotyczące tego, czy według nich w ich szkole występuje zjawisko przemocy między uczniami. 25,58% chłopców oraz 29,87% dziewczynek uważa, że takie sytuacje się nie zdarzają. 34,88% uczniów oraz 51,95% uczennic nie ma zdania na ten temat. Natomiast 39,53% chłopców oraz 18,18% dziewczynek uważa, że sytuacje przemocowe pomiędzy uczniami się zdarzają.

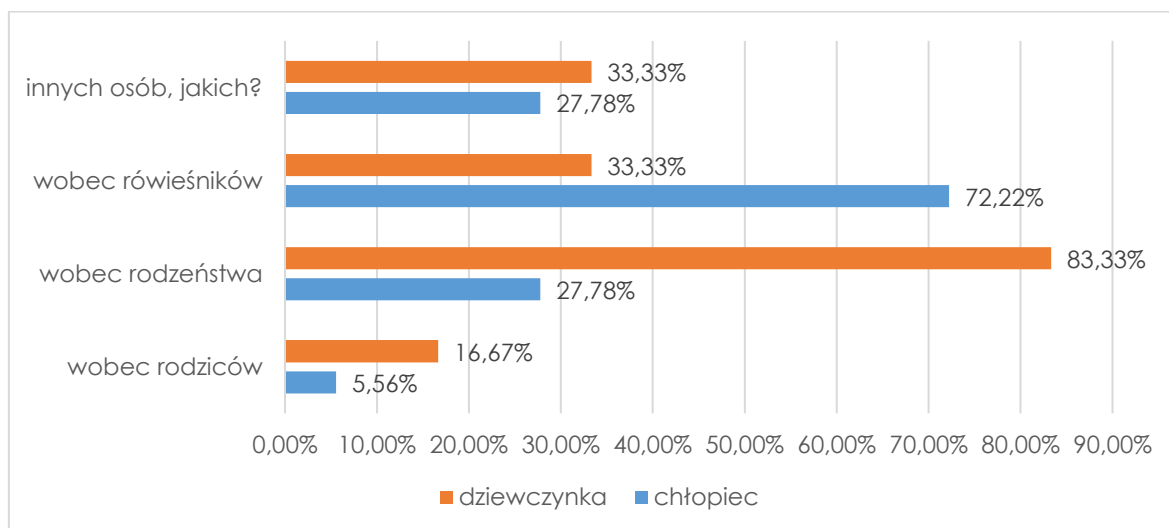
Wykres 90 Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

Ankietowani zostali poproszeni o przyznanie czy im samym zdarzyło się stosować przemoc wobec innych osób. 41,86% chłopców oraz 7,79% dziewczynek przyznało, że zdarzały się sytuacje, gdzie stosowali oni przemoc wobec innych²¹. Pozostałe 58,14% chłopców oraz 92,21% dziewczynek twierdzi, że nigdy nie zastosowało przemocy wobec innych.

Wykres 91 Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

Uczniowie, którzy odpowiedzieli twierdząco na pytanie dotyczące tego, czy stosowali przemoc wobec innych, odpowiadali również wobec kogo ją zastosowali. Uczniowie (72,22%) oraz uczennice (33,33%) najczęściej przyznawali, że zdarzyło im się stosować przemoc wobec rówieśników, a także rodzeństwa (27,78% chłopców, 83,33% dziewczynek). W odpowiedzi „innych osób, jakich?” (27,78% chłopców, 33,33% dziewczynek) młodzi ankietowani napisali: „przyjaciela”, „koledzy” oraz „przyjaciół”.

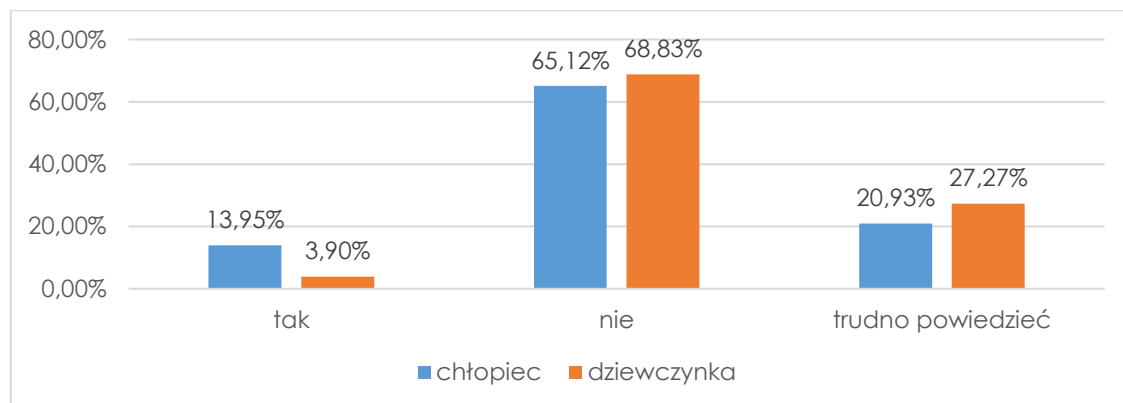

Wykres 92 Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

²¹ Łącznie 6 dziewczynek oraz 18 chłopców.

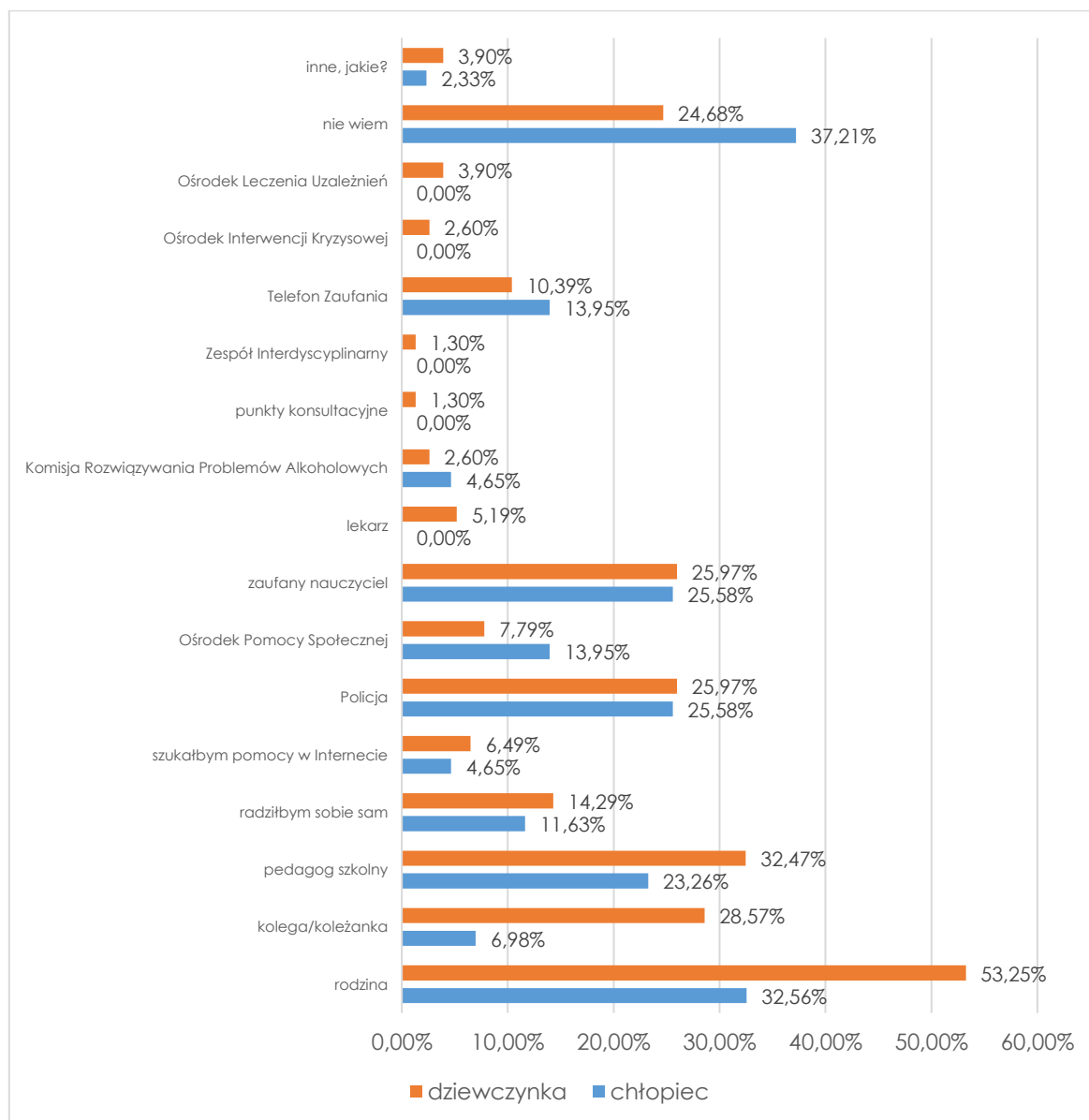
Na poniższe pytania odpowiadali wszyscy ankietowani uczniowie

13,95% chłopców i 3,90% dziewczynek zna kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w domu. Pozostałe 65,12% chłopców i 68,83% dziewczynek nie zna takich osób, a 20,93% uczniów oraz 27,27% uczennic wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

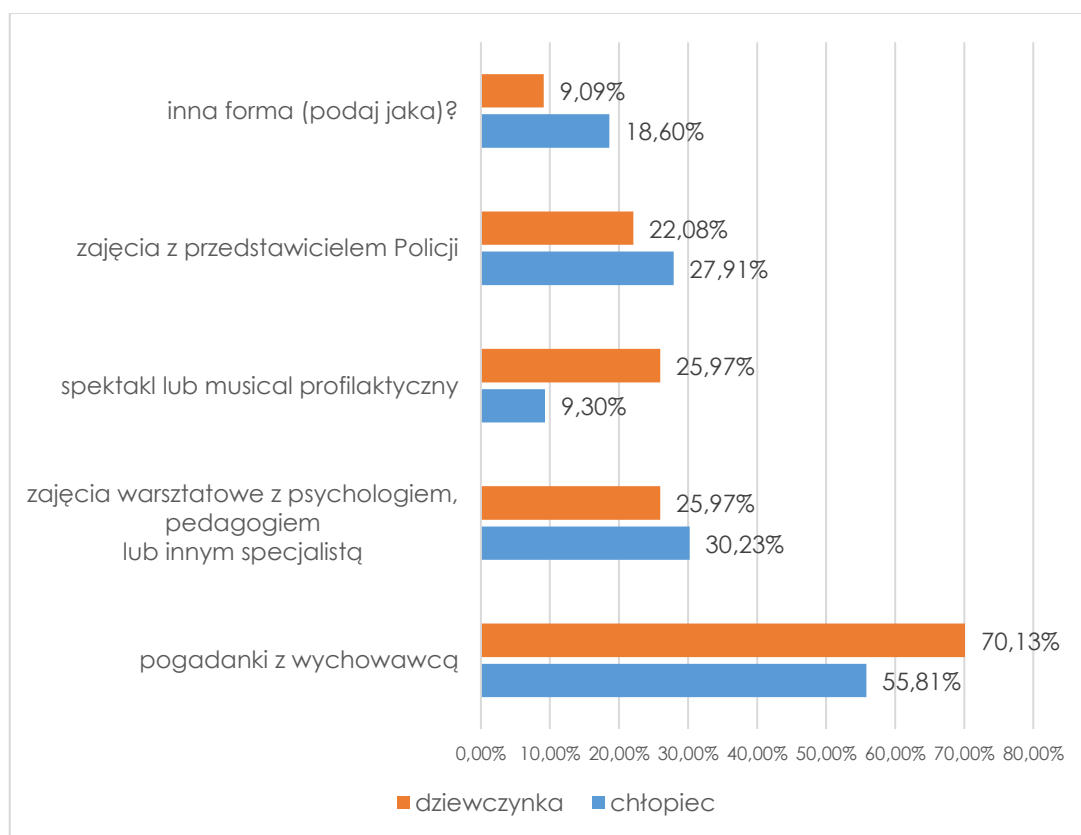
Wykres 93 Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

Młodzi respondenci zostali poproszeni o wskazanie do kogo zgłosiliby się o pomoc, gdyby doświadczali przemocy. Najczęściej ankietowani wskazywali, że zgłosiliby się do: rodziny (32,56% chłopców, 53,25% dziewczynek), do pedagoga szkolnego (23,26% chłopców, 32,47% dziewczynek), czy też do zaufanego nauczyciela i Policji (po 25,58% chłopców, 25,97% dziewczynek). W odpowiedzi „inne, jakie?” (2,33% chłopców, 3,90% dziewczynek), młodzi mieszkańcy wskazywali na: „przyjaciół” oraz „pani pedagog”.

Wykres 94 Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w razie problemu przemocy w rodzinie? (Pytanie wielokrotnego wyboru).

Ostatnie pytanie zadane młodym mieszkańcom gminy dotyczyło zajęć profilaktycznych jakie są według respondentów najciekawsze. Dla chłopców są to: pogadanki z wychowawcą (55,81%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (30,23%), zajęcia z przedstawicielem Policji (27,91%) oraz spektakl lub musical profilaktyczny (9,30%). Dziewczynki najczęściej również wybierały pogadanki z wychowawcą (70,13%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą oraz spektakl lub musical profilaktyczny (po 25,97%) oraz zajęcia z przedstawicielem Policji (22,08%). W odpowiedzi „inne, jakie?” (18,60% chłopców, 9,09% dziewczynek) młodzi mieszkańcy nie wskazali żadnych odpowiedzi.

Wykres 95 Jaka forma zajęć profilaktycznych jest według Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

5. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Gminę Kulesze Kościelne w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców oraz uczniów ze szkoły podstawowej z terenu gminy. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie gminy, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- zapoznanie się z problemami dorosłych mieszkańców Gminy Kulesze Kościelne w tym problemu przemocy,
- ujawnienie problemów z jakimi spotykają się na co dzień młodzi mieszkańcy – uczniowie z jednej szkoły podstawowej z terenu Gminy Kulesze Kościelne,
- sprawdzenie wśród wszystkich osób przebadanych jaka według nich jest dostępność narkotyków, dopalaczy, nikotyny, czy też alkoholu na terenie gminy.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie Gminy Kulesze Kościelne wraz z rekomendacjami, co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców gminy oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

Informacje zawarte w dokumencie diagnozy mogą zostać wykorzystane w przyszłości do prowadzenia dalszych pogłębionych badań wśród mieszkańców, a także uczniów szkoły podstawowej. W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane rekomendacje skierowane do mieszkańców Gminy Kulesze Kościelne, które powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO)²² podaje, że aż 50% zaburzeń zdrowia psychicznego prowadzących do nadużywania substancji psychoaktywnych, agresji i przemocy, a także innych zachowań antyspołecznych zaczyna się w okresie dojrzewania. Dzieci i młodzież są, więc grupą wymagającą szczególnie

²² World Health Organization, (2004), Mental Health Policy, Plans and Programs, Geneva.

intensywnych oddziaływań profilaktycznych. Należy skupić się przede wszystkim na najmłodszych, by zapobiec i redukować takie zachowania. Środowisko szkolne wywiera ogromny wpływ na rozwój fizyczny, emocjonalny i społeczny dzieci i młodzieży, stąd jego kształtowanie może sprzyjać zdrowiu psychicznemu. Australijskie badania na zlecenie WHO pozwoliły na wyodrębnienie najistotniejszych czynników ryzyka oraz czynnik chroniących²³:

Czynniki ryzyka:

- przemoc rówieśnicza,
- odrzucenie przez rówieśników,
- słaba więź ze szkołą,
- niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli),
- destrukcyjna grupa rówieśnicza,
- niepowodzenia szkolne.

Przez „czynniki chroniące” należy rozumieć: wszystkie elementy osłabiające oddziaływanie czynników ryzyka, zwiększające „odporność” jednostki, a więc zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia zachowań problemowych²⁴. Można je pogrupować w kilka kategorii:

- poczucie przynależności,
- pozytywny klimat szkoły,
- prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza,
- okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć,
- zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy”.

Wymienione czynniki chroniące mają charakter uniwersalny. Są odpowiednim oddziaływaniem wśród młodszych mieszkańców gminy, czyli uczniów szkół. Najlepiej wdrażać czynniki chroniące poprzez organizowanie warsztatów profilaktycznych, gdzie wzmacniane są czynniki chroniące oraz osłabiane czynniki ryzyka. Warto pamiętać, że oddziaływanie w zakresie jednego tematu zajęć, np. dotyczących jedynie przemocy może przynieść pozytywne rezultaty, także w profilaktyce innych zachowań ryzykownych.

²³ Monograph, (2000) Commonwealth Department of Health and Aged Care 2000. Promotion, Canberra.

²⁴ Słownik terminów według PARPA, źródło: http://www.parpa.pl/download/slownik_terminow.pdf (dostęp: 29.11.2021 r.).

Nadrzędną rekomendacją wyznaczającą kierunek działań profilaktycznych jest wzmacnianie pozytywnego stosunku do nauczycieli oraz budowanie klimatu współpracy pomiędzy nauczycielami w szkole oraz wspieranie konstruktywnych zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych młodzieży. Do najbardziej uniwersalnych i selektywnych czynników chroniących uczniów szkół przed angażowaniem się w zachowania problemowe należy włączyć:

- ✓ pozytywne nastawienie do nauczycieli,
- ✓ udział w dodatkowych zajęciach pozalekcyjnych,
- ✓ aktywny udział w praktykach i uroczystościach religijnych,
- ✓ dobry kontakt z rodzicami; monitorowanie przez rodziców miejsc, w których uczeń spędza czas wolny.

Efektywna ochrona młodzieży wiąże się z prawidłowym rozumieniem przez nauczycieli procesów rozwojowych właściwych dla okresu adolescencji. Dlatego zaleca się, aby wspierać pedagogów i nauczycieli zarówno na poziomie kształcenia formalnego, jak i nieformalnego, w zdobywaniu wiedzy oraz poszerzaniu umiejętności w zakresie rozpoznawania wyzwań oraz trudności specyficznych dla tego okresu rozwoju. Program profilaktyczny powinno się również uwzględnić w działaniach związanych z profilaktyką uzależnień oraz rozwiązywaniem problemów alkoholowych, które będą skierowane do wszystkich mieszkańców Gminy Kulesze Kościelne. Powinien zawierać działania profilaktyczno - informacyjne mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia i zmianę postaw przy użyciu sprawdzonych i rekomendowanych programów profilaktycznych, odpowiadających na środowiskowe zapotrzebowanie. Powinno zostać również uwzględnione realizowanie działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej skierowanej do osób uzależnionych, spożywających alkohol w sposób ryzykowny i szkodliwy lub korzystających z innych używek, jak również do ich rodzin, także osób zagrożonych przemocą oraz takich, przeciwko którym ta przemoc jest stosowana regularnie. W celu zapewnienia skuteczności, uwzględnione działania powinny być długofalowe, konsekwentne oraz wdrażane systematycznie na terenie Gminy Kulesze Kościelne .

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów oraz przemocy w rodzinie wśród

mieszkańców Gminy Kulesze Kościelne powinny polegać na:

- ✓ Rozwoju pracy socjalnej na rzecz mieszkańców, którzy są zagrożeni uzależnieniem od alkoholu oraz wdrażanie najnowszych sposobów pomocy tym osobom.
- ✓ Ankietowani dorośli mieszkańcy (łącznie 54,55%) deklarują, że ich **spożywanie alkoholu** w ciągu dnia, w którym go piją, przekracza standardową porcję alkoholu.²⁵ Jak najszybciej należy zacząć zapobiegać rozwijaniu się uzależnienia od alkoholu. Rekomenduje się tworzenie kampanii, które będą miały na celu informowanie mieszkańców, o tym jakie mogą być konsekwencje spożywania dużej ilości alkoholu. Warto zaproponować mieszkańcom, przychodzącym do Urzędu Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej, czy też innych instytucji, by wypełnili **test autodiagnozy**, który udostępniony jest przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA). Dzięki wypełnieniu testu, mieszkańcy będą mogli określić, czy np. są uzależnieni od spożywania alkoholu.

[PARPA - Test Autodiagnozy \(kliknij\)](#)

- ✓ W przypadku **prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu**, w sumie 6,06% mieszkańców przyznało, że kiedykolwiek taka sytuacja im się zdarzyła, a łącznie 41,00% badanych, było kiedykolwiek świadkami sytuacji, gdy ktoś prowadził samochód pod wpływem alkoholu. Dane te są ostrzeżeniem, ponieważ wiążą się nie tylko z łamaniem prawa, ale również stanowią bezpośrednie niebezpieczeństwo dla kierowców oraz społeczności lokalnej. By uniknąć takich zdarzeń na terenie gminy rekomenduje się, aby Policja prowadziła szeroko zakrojone akcje prewencyjne, które będą związane z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu.
- ✓ Dodatkowo, warto rozpocząć cykl szkoleń eksperckich skierowanych do kierowców z zakresu bezpiecznej jazdy oraz organizować kampanie informacyjne dla mieszkańców w celu uświadomienia im o konsekwencjach związanych z prowadzeniem pojazdów pod wpływem alkoholu poprzez różnego rodzaju akcje plakatowe, konkursy, czy też akcje ulotkowe na terenie gminy.
- ✓ Łącznie 6,00% dorosłych mieszkańców Gminy Kulesze Kościelne przyznało, że

²⁵ Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5%, w ok. 100ml wina o mocy 12% oraz w ok. 30ml wódki o mocy 40%, a picie o niskim poziomie ryzyka zakłada wypijanie 1-2 porcji w ciągu dnia. (Źródło: Wikipedia).

zażywało kiedykolwiek **narkotyki i substancje psychoaktywne**. Jest to mały procent w stosunku do pozostałej liczby mieszkańców, natomiast rekomenduje się prowadzenie warsztatów w organizacjach pomocowych dotyczących profilaktyki na temat uzależnień od narkotyków i substancji psychoaktywnych.

- ✓ Mieszkańcy przyznają, że najczęściej na temat alkoholu i substancji psychoaktywnych znajdują informacje w **Internecie i telewizji** (84,00%). Warto zwrócić na to uwagę i dostosować się do współczesnego życia mieszkańców – udostępniać kampanie na stronach internetowych bądź społecznościowych, a także działać w lokalnej telewizji.
- ✓ Rekomenduje się kontynuowanie działań mających na celu wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, czy też narkomanią.
- ✓ W przypadku **przemocy w rodzinie**, dorośli mieszkańcy przyznają, że zdarza się iż zostają oni osobą doświadczającą przemocy (13,00%). Rekomenduje się nawiązanie współpracy z przedstawicielami służb wymiaru sprawiedliwości. Do tego celu mogą posłużyć spotkania interdyscyplinarne oraz szkolenia dla wszystkich organizacji pomocowych. Dodatkowo, powinno się podnosić kompetencje służb wymiaru sprawiedliwości oraz warto skorzystać z kwestionariusza oceny ryzyka „SafeLives”, (RIC - Risk Identification Checklist – Kwestionariusz oceny ryzyka).

[Kwestionariusz oceny ryzyka SafeLives \(kliknij\)](#)

- ✓ Przedstawiciele podmiotów biorących udział w procedurze „Niebieskiej Karty” mogą skorzystać z plakatu, który jest udostępniony na stronie www.niebieskalinia.pl. Plakat, może pomóc również osobom, które są dotknięte problemem przemocy.
- ✓ Rekomenduje się organizowanie lokalnych kampanii społecznych, by przekazywać wiedzę osobom, które nigdy nie były ofiarami przemocy, aby mogły również mieć wiedzę na temat mechanizmów przemocy oraz były uświadomione o jej szkodliwości.
- ✓ Mieszkańcy powinni mieć dostęp do informacji na temat tego, z jakiej formy pomocy mogą skorzystać w przypadku uzależnień (nie tylko ich samych, ale też rodziny i bliskich).

- ✓ Rekomenduje się również przeprowadzenie warsztatów z różnych form samoobrony dla ofiar przemocy, zaś dla sprawców, należy zorganizować warsztaty z zachowań asertywnych oraz z poprawnej komunikacji, w celu nauczania ich kontroli nad własnym zachowaniem.

Główne kierunki dalszych działań z zakresu przeciwdziałania i rozwiązywania problemu alkoholowego, narkotykowego, palenia papierosów, przemocy domowej oraz rówieśniczej wśród **młodych mieszkańców (uczniów)** Gminy Kulesze Kościelne powinny polegać na:

- ✓ Dalszym podejmowaniu działań w zakresie profilaktyki szkolnej w oparciu o programy wykorzystujące aktywność własną uczniów i programy profilaktyczne. Uczniowie i uczennice zapytani o to, do kogo zwróciliby się mając problem związany z uzależnieniami, między innymi wymienili nauczycieli, wychowawców klas, psychologów szkolnych. Realizując programy profilaktyczne kształtuje się kompetencje osobowościowe młodych ludzi oraz ich zdolności interpersonalne niezbędne dla satysfakcjonującego funkcjonowania wśród rówieśników bez pomocy alkoholu, papierosów i narkotyków czy też przemocy.
- ✓ Zachowania ryzykowne są podejmowane przez młodzież często poza szkołą, gdzie nie daje to placówce możliwości wpływu na młodych ludzi – stąd ogromna rola rodziców, ich wiedzy oraz umiejętności współpracy z dzieckiem w zakresie kształtowania właściwych zachowań. Rekomenduje się, aby rodzice również byli szkoleni w zakresie profilaktyki uzależnień od alkoholu, tytoniu, czy też narkotyków wśród dzieci i młodzieży. Warto organizować pogadanki w szkołach dla opiekunów, gdzie będzie poruszana tematyka zachowań ryzykowanych wśród uczniów.
- ✓ Rekomenduje się rozpowszechnianie wśród uczniów informacji na temat form pomocy w przypadku posiadania w rodzinie osoby uzależnionej. Uczniowie powinni korzystać z warsztatów psychologicznych, które mogłyby polegać m.in. na praktycznych ćwiczeniach pracy nad swoją samooceną i bardzo ważną w tym wieku – asertywnością.
- ✓ Poleca się zapewnienie warsztatów dla nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz osób pracujących w świetlicach.
- ✓ Rekomenduje się prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, gdyż to stanowi między innymi czynnik chroniący podejmowania zachowań

ryzykownych przez dzieci i młodzież.

- ✓ W Gminie Kulesze Kościelne uczniowie, którzy przyznali, że **spożywali kiedykolwiek alkohol** (5 chłopców i 4 dziewczynki) określali, że po raz pierwszy spróbowali go we wczesnym wieku 8-10 lat (40,00% chłopców) oraz 11-13 lat (60,00% chłopców, 50,00% dziewczynek). Zachęca się zatem wprowadzenie Programów Rekomendowanych w szkołach. Programy te są rekomendowane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA) oraz mają na celu m.in. opóźnienie inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży. Na stronie www.programyrekomendowane.pl, są udostępnione wszelkie informacje i rodzaje programów. Dzięki nim można dostosować program do konkretnej grupy odbiorców (np. wieku dzieci).
- ✓ Uczniowie szkół oceniają również, że **zdobywanie alkoholu na terenie gminy jest możliwe** (6,98% chłopców, 5,19% dziewczynek). Jest to sygnał dla Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, by zwiększyła kontrolę punktów sprzedaży alkoholu, w celu eliminacji miejsc, gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu tego rodzaju napojów. Nacisk powinien być kładziony również na każdorazowe sprawdzanie dowodu osobistego młodych klientów w razie próby zakupu alkoholu lub papierosów.
- ✓ Rekomenduje się zaszczepienie wśród uczniów zdrowego stylu życia, poprzez organizowanie konkursów sportowych, obozów sportowych oraz ciekawych zajęć WF. Dodatkowo, poleca się rozmieszczenie w szkołach plakatów o tematyce zdrowego stylu życia i korzyści z nim związanych.
- ✓ Rekomenduje się obserwacje młodzieży w szkole, w celu zidentyfikowania problemu **zażywania substancji psychoaktywnych**. Pomimo tego, że do zażywania narkotyków i dopalaczy przyznało się jedynie 1,30% dziewczynek (1 dziewczynka), poleca się organizowanie warsztatów dla kadry pracowniczej szkoły – przede wszystkim na temat tego, jak wykrywać objawy stosowania substancji psychoaktywnych. W tym celu, warto zajrzeć na stronę Krajowego Biura do Spraw Przeciwdziałania Narkomani, gdzie możemy znaleźć przykłady objawów, które mogą wskazywać na odurzenie narkotykowe wśród dzieci i młodzieży.

[KBPN - Przykłady objawów odurzenia narkotykowego \(kliknij\)](#)

- ✓ 39,53% chłopców, 14,29% dziewczynek przyznaje, że doświadczyło kiedykolwiek **przemocy** ze strony innych osób. Rekomenduje się dostarczenie uczniom informacji, dotyczących tego, gdzie mogą szukać pomocy w przypadku, gdy zostaną ofiarą przemocy.
- ✓ 52,94% chłopców oraz 36,36% dziewczynek, którzy przyznali, iż doświadczali przemocy przyznali, że to koledzy ze szkoły najczęściej stosują **przemoc wobec ankietowanych**. Dodatkowo 72,22% uczniów oraz 33,33% uczennic, którzy przyznali, że stosowali wobec innych przemoc przyznali, że najczęściej zdarzyło im się stosować **przemoc wobec rówieśników**. Rekomenduje się przeprowadzenie pogadanek lub lekcji wychowawczych skierowanych dla uczniów z tematyki przemocy rówieśniczej. Dodatkowo w sprawie przemocy między uczniami ogromne znaczenie ma współdziałanie rodziców. Warto również organizować warsztaty profilaktyczne dla rodziców, które pomogą im zapobiegać zachowaniom agresywnym wśród młodych mieszkańców gminy.
- ✓ Rekomenduje się skorzystanie z kwestionariusza **oceny ryzyka występowania przemocy** wobec dziecka oraz propozycja algorytmu postępowania w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie wobec dziecka. Powinno się go rozpowszechnić wśród pracowników oświaty oraz tych, którzy pracują bezpośrednio z dziećmi.

[Kwestionariusz oceny ryzyka \(kliknij\)](#)

- ✓ Uczniowie, często w ankiecie wymieniają, że atrakcyjną formą działań profilaktycznych byłyby dla nich **zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą** (30,23% chłopców, 25,97% dziewczynek). Takie spotkania mają na celu uświadomienie dzieci i młodzieży o tym, jakie zachowania są aktem przemocy i jakie niosą za sobą konsekwencje psychiczne oraz fizyczne, a także jakie konsekwencje niosą za sobą uzależnienia np. od narkotyków i alkoholu. Najmłodsi respondenci wskazywali również na **pogadanki z wychowawcą** (55,81% chłopców, 70,13% dziewczynek) warto zatem zwrócić na ten fakt uwagę, i zaangażować wychowawców klas w prowadzenie lekcji profilaktycznych.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY KULESZE KOŚCIELNE

Najskuteczniejszą metodą walki z problemami społecznymi zdają się być rozmowy ze specjalistami oraz kampanie profilaktyczne, a także większa kontrola i egzekwowanie przestrzegania prawa.

Działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i wielostronny.

To, że jakiegoś problemu nie widać nie znaczy, że on nie istnieje - kluczową kwestią jest uwrażliwienie społeczeństwa oraz zwiększanie jego świadomości na temat wszystkich problemów społecznych.

Zespół badawczy i osoby opracowujące powyższy raport mają nadzieję, że zaprezentowane wyniki stanowią będą przydatną wskazówkę w podejmowaniu działań na rzecz niwelowania problemów społecznych występujących w obrębie Gminy Kulesze Kościelne.